

“Türkiye ile AB Arasındaki İlişki, Tarihi Derinliğe Sahiptir”

Britanya’da
Referandumun
Ardından:
Hasar Kontrolü
ve Alternatif
Senaryolar

Mali ve Bütçesel
Hükümler
Faslının
Müzakereye
Açılması Ne
Getiriyor?

Henri Dunant’tan
Tarihin İlk
İnsani Zirvesine:
Resimdeki Her
Şey Değişti; “Acılar”
Hariç

İKV KURUCU VE MÜTEVELLİ KURUMLARI

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI DERGİSİ İKV'den

Mayıs ve Haziran ayları, yaza geçişin getirmesi beklenen rahat havanın tam aksine oldukça hareketli ve beklenmedik gelişmelere sahne oldu. Türkiye'de Başbakan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun istifası ve ardından Binali Yıldırım'ın Başbakanlığında yeni bir hükümetin kurulması Mayıs ayına damgasını vuran olaydı. Bu kapsamda, deneyimli isim Büyükelçi Volkan Bozkır AB Bakanlığı ve Başmüzakercilik görevini eski Turizm Bakanı Ömer Çelik'e devretti. Yeni Bakan görevine yoğun dış temaslar, vize serbestliği ve ilgili müzakereler ile başladı.

23 Mayıs tarihine gelindiğinde ise Kale Grubu Kurucusu ve Onursal Başkanı İbrahim Bodur'u kaybettik. İKV'nin kurucuları arasında yer alan duayen iş adamı; vizyoner kişiliği ve ülkemizin sanayileşmesine yapmış olduğu katkılar ile arkasında çok önemli izler bıraktı. Yönetim Kurulu Başkan Yardımcımız Zeynep Bodur Okyay'ın babası olan Merhumu saygıyla ve minnetle anıyoruz.

Başbakan Davutoğlu'nun Almanya Şansölyesi Angela Merkel ve AB Konseyi Dönem Başkanlığını yürüten Hollanda'nın Başbakanı Mark Rutte ile temellerini attığı 18 Mart anlaşması ve bununla ilişkili olarak Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın uygulanması ve vize serbestliğinin gerçekleşmesi konularının akıbeti de bu geçiş döneminde tartışıldı. Avrupa Komisyonu'nun Türk vatandaşları için vize serbestliği yol haritasının uygulanması ile ilgili 3'üncü raporu 4 Mayıs tarihinde yayımlandı. Raporda Türkiye'nin 72 kriterin 65'ini tamamladığı belirtildi ve kalan kriterleri de yakın zamanda tamamlayacağı inancıyla vizelerin kaldırılması tavsiyesinde bulunuldu.

Bu doğrultuda, Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın da Haziran ayı itibarıyla uygulamaya koyulacağı ve aynı tarihte vizelerin kaldırılacağına yönelik bir beklenti doğmuştu ki AP, kriterlerin hepsi tamamlanmadan onay sürecinin başlatılmayacağını açıkladı. Türkiye'de Cumhurbaşkanı

ve AB Bakanı'nın da buna karşılık Türkiye'nin hala yerine getirmedeği, terör tanımının daraltılmasını da içeren terörle mücadele mevzuatının reformuna ilişkin kriterin karşılanması için ilgili yasa da herhangi bir değişiklik yapılmayacağını açıklaması ile karşılıklı bir restleşme başladı ve süreç uzadı. Halihazırda, Türkiye ve AB yetkilileri arasında bu konuda görüşmeler devam etse de, henüz vize serbestliğine ilişkin onay sürecinin Konsey ve AP tarafından ne zaman başlatılacağına ve Türkiye'nin hangi adımları atacağına yönelik bir netlik oluşmadı. Sürecin tamamlanmasına yönelik olarak iki taraf arasında uzlaşma sağlanabilirse vizelerin kaldırılması için hedef tarih Ekim olarak gözüküyor.

Türkiye-AB ilişkileri açısından bir diğer önemli gelişme, 30 Haziran tarihinde gerçekleşen Hükümetlerarası Konferans'ta, yeni bir faslın müzakereye açılması idi. Bu çerçevede Mali ve Bütçesel Hükümler adlı 33'üncü fasıl müzakereye açıldı. Dönemin Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy

döneminde bloke edilen fasıllardan olan Mali ve Bütçesel Hükümler faslı genellikle müzakere sürecinin sonuna doğru açılan fasıllar arasında yer alıyor. Devam eden bloklara rağmen, müzakerelerde bir faslın daha açılması üyelik perspektifinin devamı açısından önemli bir gelişme olarak addedilebilir.

Mayıs-Haziran döneminin diğer bir kritik gelişmesi ise Britanya'daki AB üyeliği ile ilgili 23 Haziran tarihinde gerçekleşen referandum idi. Britanya 1975'teki referandumdan sonra AB üyeliğini bir kez daha halkoyuna sundu ve ayrılma yanlısı kampın etkili propagandasının da etkisiyle seçmenlerin yüzde 51,9'u üyelikten çıkma yönünde oy kullandı. Bu şekilde, Başbakan Cameron'un AB'den siyasi entegrasyon, göç ve yönetim gibi bazı alanlarda ayrıcalıklar almak için başlattığı süreç ters tepmiş oldu. Sonuçlar açıklandıktan hemen sonra yaptığı bir açıklama ile görevden çekileceğini bildiren Cameron, Lizbon Antlaşması'nın üyelikten ayrılma konusunu düzenleyen 50'nci Maddesi'ni uygulamaya koyacak olan resmi başvuruyu yapmayacağını bu işi kendisinin yerini alacak olan lidere bırakacağını da vurguladı. AB için sarsıcı bir gelişme olan referandum sonuçlarının, diğer AB ülkelerinde benzer süreçleri tetikleyebileceği gibi, AB'nin kendi içerisinde entegrasyonun güçlendirmesine yol açacak bir reform sürecine de aracılık edebilir.

Haziran'ın son günlerinde İstanbul bir terör saldırısı ile sarsıldı. 28 Haziran günü 3 terörist Atatürk Havalimanı'nda bir saldırı gerçekleştirdi. Terör saldırısında 46 kişi yaşamını kaybederken, yüzlerce kişi yaralandı. 2015 yılında Türkiye'de kamuya açık yerlerde düzenlenen 10'uncu saldırı olma niteliği taşıyan bu saldırı bizleri yine büyük üzüntü ve endişeye boğdu. AB liderleri de Türkiye ile dayanışma içinde oldukları mesajını verirken,

Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Portekiz ile Polonya arasında oynanan çeyrek final maçı öncesinde takımlar ve seyirciler saldırıda hayatını kaybedenler anısına saygı duruşunda bulundu. Bu tür saldırıların bir daha yaşanmaması için acil önlemlerin alınması ve küresel çapta bir koalisyonun oluşturulması büyük önem taşıyor. Bir daha bu tür olayların yaşanmamasını diliyoruz.

Bu ayki sayımızda, bu önemli gelişmeleri sizler için yorumlarken, AB ve Türkiye-AB ilişkileri gündeminin yanı sıra, İKV'nin ve İKV AB Bilgi Merkezi'nin faaliyetleri hakkında da bilgi verdik. AB Bilgi Merkezi faaliyetleri kapsamında, 9 Mayıs Avrupa Günü'nün ardından, Dünya Çevre Günü'nü Bisikletliler Derneği ile gerçekleştirilen yaklaşık 10 bin bisikletlinin katıldığı bir bisiklet turu ile ve Dünya Mülteci Günü'nü de Suriyeli mülteciler için düzenlenen bir iftar yemeği ile kutladık.

Bu sayımızda, yine farklı köşelere ve analizlere yer verdik. Görüş Özel bölümünde AB Bakanımız ve Başmüzakereci Ömer Çelik'in Türkiye ve AB ilişkilerinin ekonomik, kültürel ve tarihi derinliği ile sistem dönüştürücü etkisine değinen yazısı yer alıyor. Görüş bölümünde, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, Britanya referandumunun ardından, AB üyeliğinden ayrılma kararının etkileri ve bundan sonra olabilecekler konusunda bir değerlendirmede bulunuyor. Aynı bölümde, İKV Kıdemli Uzmanı Sema Çapanoğlu ise 30 Haziran tarihinde müzakerelere açılan 33'üncü fasla ilgili bilgi sunuyor. Dosya bölümünde, İKV Uzmanı Yeliz Şahin, Kıbrıs müzakerelerinde gelinen son duruma ilişkin değerlendirmelerini paylaşırken, İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran, Vizesiz Avrupa sürecinde gelinen son aşamayı açıklıyor; İKV Uzman Yardımcısı Deniz Servantie ise günümüzün kritik sektörü hava taşımacılığını ele alıyor.

Ekonomi Masası bölümünde, İKV Kıdemli Uzmanı Sema Çapanoğlu, Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan ve Üye Devletlerin Maastricht kriterlerine uyumunu değerlendiren yakınsama raporlarını gündeme taşıyor. STA Bilgi ve Kapasite Merkezi bölümünde İKV Proje Müdürü Selen Akses, AB ticaret politikasında Asya ile ticari ilişkileri geliştirmek için atılan adımları değerlendiriyor. Küresel Gündem bölümünde, İKV Uzman yardımcısı Ahmet Ceran, iş adamı Henri Dunant'dan, geçtiğimiz günlerde İstanbul'da düzenlenen İnsani Zirve'ye, insani yardımın izlerini sürüyor. E-Gündem köşesinde, İKV Proje Müdürü Selen Akses, AB'nin oluşturmayı hedeflediği Dijital İç Pazar için önemli bir unsur olan kamu sektörünün dijitalleşmesi meselesini inceliyor. Enerji Ajandasında, İKV Araştırma Müdürü Çisel İleri, bu yıl 11'incisi düzenlenen AB Sürdürülebilir Enerji Haftası etkinliklerine yer veriyor. Ekoloji Penceresinde, İKV Strateji ve İş Geliştirme Müdürü Gökhan Kilit, sürdürülebilir kalkınma için planlı üretim ihtiyacı ve kooperatiflerin önemi konularını ele alıyor. İş Dünyasının AB Perspektifi bölümünde, İKV Kıdemli Uzmanı Sema Çapanoğlu, AB'de standardizasyon ve KOBİ'ler konusunu işliyor. Profil bölümünde, İKV Uzmanı Yeliz Şahin, bu kez AB Konseyi Başkanı Donald Tusk'ı mercek altına alıyor. Güncel Hukuk bölümünde Yrd. Doç. Dr. Ozan Turhan, yine ilginç bir ABAD kararını, Nihat Kahveci kararını okuyucular ile paylaşıyor. Son olarak, Brüksel'den Bakanca bölümünde İKV Brüksel Temsilcisi Haluk Nuray, dünyada hızla gelişen olayların gölgesinde kalan konulara, Gümrük Birliği, TTIP sürecine ve etki analizlerine eğiliyor.

Tüm okuyucularımıza keyifli okumalar diliyoruz. ■

211

MAYIS-HAZİRAN
2016

İKVDEN

İKVD FAALİYETLERİ

- 6 Türk Özel Sektörünün Duayenlerinden İbrahim Bodur'u Kaybettik
- 7 İstanbul'da Gerçekleştirilen Terör Saldırılarına Şiddetle Kınıyoruz
- 7 İKV Brüksel Temsilcisi AB Konularında Etkin İletişim için Diyalog Çalıştayı'na Katıldı
- 8 TÜSİAD'dan İKV'ye Ziyaret
- 8 Yeni Yayın: Açılan Müzakere Fasıllarında Ne Durumdayız?
- 9 Kamuoyunun AB Üyeliğine Destek Oranı Yüzde 75,5
- 9 İKV Monthly'nin Mayıs ve Haziran Sayıları Yayımlandı
- 10 İKV 4 İlde Türkiye-AB İlişkilerini Değerlendirdi
- 12 Yerel Schengen Grubu Vize Bilgilendirme Toplantısı Tekirdağ'da Gerçekleşti
- 13 İKV Heyeti AP'de Temaslarda Bulundu
- 14 Türkiye-AB İlişkileri Amsterdam'da Ele Alındı
- 16 AB Eğitim Forumu Kocaeli'de Gerçekleştirildi
- 17 Mülteci Krizi ve Türkiye-AB İşbirliği Konulu Seminer Düzenlendi
- 18 E-Ticaret, Siber Hukuk ve Markalara İlişkin Bir Seminer Gerçekleştirildi
- 19 10'uncu AB Hukuku Yaz Okulu Düzenlendi
- 19 İKV'den Yeni Yayın: Reuniting Cyprus New Dynamics & Implications for Turkey-EU Relations

AB BİLGİ MERKEZİ'NDEN

- 20 İKV İstanbul AB Bilgi Merkezi'nde Bu Ay

GÜNDEM

- 22 AB Gündemi
- 24 Türkiye-AB Gündemi

GÖRÜŞ

- 26 AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik:
"Türkiye ile AB Arasındaki İlişki, Konjonktürel Krizlere İndirgenemeyecek,
Ekonomik, Kültürel ve Tarihi Derinliğe Sahip Zengin Bir İlişkidir"
- 30 Britanya'da Referandumun Ardından: Hasar Kontrolü ve Alternatif Senaryolar
- 34 Mali ve Bütçesel Hükümler Faslıının Müzakereye Açılması Ne Getiriyor?

DOSYA

- 38 Vizesiz Avrupa için 72 Kriterde Finale Doğru: Ya Sonra?
- 42 Kıbrıs Müzakerelerinde Kritik Dönemeç: 2016'da Çözüm Mümkün mü?
- 46 Geçmişten Geleceğe Türkiye-AB Havacılık Politikaları

EKONOMİ MASASI

50 Avrupa Komisyonu'nun 2016 Yılı Yakınsama Raporu

STA BİLGİ VE KAPASİTE MERKEZİ'NDEN

52 AB'nin Ticaret Politikasında Asya Açılımı

KÜRESEL GÜNDEM

58 Henri Dunant'tan Tarihî İlk İnsani Zirvesine:
Resimdeki Her Şey Değişti; "Acılar" Hariç

E-GÜNDEM

62 AB, Kamu Sektörünün Dijitalleşme Sürecini Hızlandırma Yolunda

ENERJİ AJANDASI

66 AB'de Enerji Ayı: Haziran

EKOLOJİ PENCERESİ

68 Sürdürülebilir Tarım için Kooperatifler

İŞ DÜNYASININ AB PERSPEKTİFİ

70 AB'nin Yeni Standardizasyon Politikası ve KOBİ'ler

PROFİL

74 AB Zirvesinin Başındaki Polonyalı: Donald Tusk

GÜNCEL HUKUK

78 ABAD ve Futbol (2): Nihat Kahveci Kararı

BRÜKSEL'DEN BAKINCA

80 Gümrük Birliği'nin Yenilenmesi, TTIP, Etki Analizi vb.:
Ortam Gergin Diye Bu Konuları Hiç Konuşmayacak mıyız?

MAYIS-HAZİRAN 2016 / SAYI: 211

İktisadi Kalkınma Vakfı adına Sahibi:
Ayhan Zeytinolu

Sorumlu Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Çiğdem Nas

Yazı İşleri Yönetmeni:
Cisel İleri
Gökhan Kilit
İlge Kıvılcım
Ahmet Ceran

Yönetim Yeri:
Esentepe Mahallesi, Harman Sokak
TOBB Plaza, No:10 Kat: 7-8, Levent
34394 İstanbul
Tel: 0212-270 93 00
Faks: 0212-270 30 22
E-posta: ikv@ikv.org.tr

Brüksel Ofisi:
Avenue de l'Yser 5-6 1040
Brüksel / Belçika
Tel: 00322-646 40 40
Faks: 00322-646 95 38
E-posta: ikvnet@skynet.be

Yayın Türü: Yaygın süreli

Baskı Yeri ve Tarihi: İstanbul, Haziran 2016

Yayına Hazırlık

Genel Yönetmen
Gürhan Demirbaş

Genel Yönetmen Yardımcısı
Eser Soygüder Yıldız

Görsel Yönetmen
Hakan Kahveci

Editör
Devrim Çiçek

Grafik&Tasarım
Şahin Bingöl

Fotoğraf Editörü
Eren Aktaş

Kurumsal Satış Yöneticisi
Özlem Adas
Tel: 0212 440 27 65

Reklam Müdürü
Nazlı Demirel
Tel: 0212 440 27 69

İletişim
Tel: 0212 440 27 63 - 0212 440 29 68
e-posta: ajansd@dunya.com
www.ajansdyayincilik.com

Baskı
Gezegen Basım Ltd. Şti
www.gezegenbasim.com.tr
Tel: 0212 325 71 25

Dergideki yazılar, kaynak gösterilerek,
kısmen veya tamamen yayımlanabilir.

Dergide yayınlanan makaleler ve katkılarda yazarlar tarafından açıklanan görüşler ve tercih edilen rapor ve kaynaklarda belirtilen görüşler, İKV Dergisi'nin, yayın kurullarının, yayıncının veya editörlerin görüşlerini yansıtmamaktadır. Bilgi ve görüşlerin sorumluluğu tamamen yazarlara aittir.

İKV dergisi ile ilgili her türlü bilgi ve talep için:
ikv@ikv.org.tr

Türk Özel Sektörünün Duayenlerinden İbrahim Bodur'u Kaybettik

Türk özel sektörünün duayenlerinden, ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki gelişimi ile Türkiye-AB ilişkilerine önemli katkılarda bulunmuş, Kale Grubu Kurucusu, Onursal Başkanı, Vakfımızın kurucularından ve Başkan Yardımcımız Zeynep Bodur Okyay'ın Babası Dr. Hacı İbrahim Bodur'un vefatını büyük bir üzüntüyle karşılıyoruz. Sayın Bodur'a Allah'tan rahmet; ailesine, Türk iş dünyasına ve tüm sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

1928 yılında Çanakkale'de doğan ve ortaokulu Balıkesir Lisesi'nde iftihar öğrencisi olarak bitiren Bodur, eğitim hayatına Amerikan Robert Koleji'nde devam etti. Ardından MBA derecesini ABD'de tamamladı. Yurtdışı eğitiminin ardından yurda dönerek 1951 yılı sonunda Bodur-Eğimlioğlu Edirnekapı Pamuk İpliği Fabrikası'nı kurdu. 1957 yılında ise Türkiye'nin ilk seramik karo fabrikalarının temelini attı. İbrahim Bodur, seramik, yapı ürünleri, yapı kimyasalları,

savunma ve havacılık, makine ve kalıp, enerji, madencilik, nakliye ve bilişim gibi bir çok sektörde faaliyet gösteren Kale Grubu'nu oluşturdu.

1952 yılında İSO'nun kuruluş faaliyetlerine ve 1962 yılında İSO Meclis üyeliğine seçilen Bodur, 1968 yılında İSO'yu temsilen TOBB Genel Kurul üyeliğine, 1969 yılında TOBB Yönetim Kurulu'na seçildi. 1975 yılına kadar TOBB Başkanlık Divanı'nda Başkan ve Başkan Vekilliği görevini yürüten Bodur, iki dönem TOBB Genel Kurul Başkanlığı'na ve 1976 yılında İSO Meclis Başkanlığı'na seçildi. 1992 yılına kadar İSO Meclis Başkanı olarak, en uzun süreli görev yapan isim oldu.

TÜSİAD'ın ilk altı kurucusundan biri olan Bodur, uzun yıllar bu kuruluşun yönetiminde ve İSO'yu temsilen İKV'de yer aldı. TOBB'u temsilen DEİK'in kurucuları arasında yer alan Bodur, 2000 yılında İSO Meclisi, Onursal Üyesi ve Başkanı olarak onurlandırıldı. ■

İstanbul'da Gerçekleştirilen Terör Saldırılarına Şiddetle Kınıyoruz

2 8 Haziran 2016 tarihinde İstanbul Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen hain terör saldırısını şiddetle kınıyoruz; yaşamını kaybeden vatandaşlarımız için başsağlığı ve yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Bu tür saldırıların ülkemizin milli birlik ve beraberliğine karşı işlenmiş insanlık dışı eylemler olduğunu hatırlatırken, terörün her türlüsüne karşı uluslararası camianın birleşmesi ve bu sorunu en acı bir şekilde deneyimlemiş ülkelerden olan Türkiye ile özellikle AB'li dostlarımızın dayanışma içinde olmalarını bekliyoruz. ■

İKV Brüksel Temsilcisi AB Konularında Etkin İletişim için Diyalog Çalıştayı'na Katıldı

İKV Brüksel Temsilcisi Haluk Nuray, 2-3 Mayıs 2016 tarihlerinde Sivil Toplum Diyalogu kapsamında Ankara'da düzenlenen AB Konularında Etkin İletişim için Diyalog Çalıştayı'na katıldı.

AB üyelik sürecinde hayata geçirilen reformların günlük hayatımıza etkisi konusunda kamuoyunu bilgilendirmede kilit görevler üstlenen medya, STK ve kamu temsilcilerinin bir araya geldiği çalıştayın ilk oturumunun konuşmacılarından birisi olan İKV Brüksel Temsilcisi Nuray'a bu oturumda Avrupa Bağımsız Yaşam Ağı'nın Brüksel temsilcisi Marco Carnesecchi, Brüksel'de yerleşik ve misafir gazetecilerin iş amaçlı bir araya gelmesini hedefleyen Avrupa Basın Kulübü onursal kurucu başkanı Maria Laura eşlik etti.

Çalıştayın açılış konuşmasını yapan AB Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Mehmet Cangir, kurumlar arasında etkin iletişim diyalogu kurulması için

yerel yönetimlerin de sürece katılması'nın önemini vurguladı. AB Bakanlığı'nın, sivil toplum, medya ve kurumlar arasında etkin iletişim sağlanması için kimi zaman kendi kaynaklarıyla kimi zaman AB kaynaklarıyla projeler yürüttüğü-

nü vurgulayan Cangir, AB'ye katılım öncesi mali yardımlardan yararlanarak hazırlanan Sivil Toplum Diyalogu Programı kapsamında 350'nin üzerinde projeye, yaklaşık 43 milyon avro kaynak aktarıldığını belirtti. ■

TÜSİAD'dan İKV'ye Ziyaret

6 Mayıs 2016 tarihinde yapılan görüşmeye, İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ve TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Cansen Başaran-Symes'in yanı sıra TÜSİAD ve İKV Yönetim Kurulu Üyesi Simone Kaslowski, TÜSİAD Genel Sekreteri Zafer Yavan, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, TÜSİAD Genel Sekreter Yardımcısı

Hale Hatipoğlu, İKV Araştırma Müdürü Çisel İleri ve TÜSİAD'ın Dış İlişkiler Bölümü Sorumlusu Zafer Gazi iştirak etti. Görüşülen konular arasında Türkiye-AB ilişkilerine yansıyan gündem maddeleri yer alırken, İKV ve TÜSİAD arasında sağlanabilecek işbirliği olanakları ile ortak projeler üzerinde görüş alışverişinde bulunuldu. ■

Yeni Yayın: Açılan Müzakere Fasıllarında Ne Durumdayız?

İKV, tüm fasıllara ilişkin güncel gelişmelerin ve Türkiye adına uyum çalışmalarının toplumun tüm kesimleri tarafından takip edilmesi için bilgilendirme faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir. Bu noktada, Türk kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla, İKV Dergisi'nde 2014 yılı boyunca yayımlanan değerlendirmeler ile müzakerelere açılan 14 fasıl incelemeye alınmıştır. AB'deki güncel gelişmeler ve Avrupa Komisyonu'nun yayımladığı 2014 Yılı Türkiye İlerleme Raporu'nda yer alan unsurlar da göz önünde bulundurularak güncellenen

değerlendirmeler "Açılan Müzakere Fasıllarında Ne Durumdayız?" başlıklı son çalışmamızda derlenmiştir.

Söz konusu çalışmada her fasıl için ayrı olarak hazırlanan değerlendirmeler "fasılın kapsamı", ilgili alanda "AB müktesebatında yaşanan son gelişmeler" ve Türkiye'nin bu alanda yürütmüş olduğu "uyum çalışmaları" gibi temel başlıklar altında ele alınmaktadır. Çalışma, birçok önemli alanda müzakereye açılan fasılların kapanış kriterlerini karşılayabilmek için yapılan ve öngörülen uyum çalışmaları hakkında kapsamlı bilgiler içermektedir. ■

Kamuoyunun AB Üyeliğine Destek Oranı Yüzde 75,5

Kamuoyunda AB algısını ve AB üyeliğine destek düzeyini ölçen bu anket 23-24 Nisan 2016 tarihlerinde, Türkiye genelinde 18 yaş ve üstü seçmen nüfusunu temsil eden toplam 1254 katılımcıyla, İstanbul, Ankara, İzmir, Manisa, Eskişehir, Bursa, Trabzon, Adana, Mersin, Diyarbakır, Gaziantep, Amasya, Sakarya, Malatya, Ağrı, Aydın, Batman ve Samsun olmak üzere toplam 18 ilde hanede Kantitatif Araştırma/yüz yüze görüşme metoduyla yapıldı.

Araştırma bulgularına göre, katılımcıların yüzde 75,5'i Türkiye'nin AB üyeliğini desteklerken, yüzde 24,5 karşı çıkıyor. İKV Başkanı Zeytinoğlu konuya ilişkin olarak 2015'te yüzde 61,8 olarak ölçülen destek oranının 13 puan yükselmiş olduğunu ifade etti. AB ile ilişkilerin son dönemde mülteci anlaşması ekseninde hareketlendiğine de dikkat çeken Zeytinoğlu, bu yüksek oranın kamuoyundaki desteği ortaya koyduğunu açıkladı.

AB üyeliğini destekleyenlerin yüzde 45,4'ünün üyelik ile refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin artmasını beklerken, yüzde 35,8'inin Avrupa'da dolaşım, yerleşme ve eğitim imkânı beklentisi ile

İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, İKV'nin Realta Kamuoyu Araştırma Şirketi'ne yaptırdığı anketin sonuçlarını, 9 Mayıs Avrupa Günü'nde açıkladı.

yüzde 33,8'inin ise demokrasi ve insan haklarında gelişme beklentisi ile üyeliği desteklediğini ifade eden Zeytinoğlu, araştırmada katılımcılara AB'nin kendileri için ne ifade ettiği sorulduğunda en yaygın cevapları yüksek refah düzeyi ve ekonomik gelişme (yüzde 44), demokrasi ve özgürlük (yüzde 35), kültür ve uygarlık (yüzde 27), serbest dolaşım ve sınırların kalkması (yüzde 20), ortak standartlar ve

uyumlaşma (yüzde 15) olarak açıkladı.

Araştırmada katılımcılara sorulan Türkiye'nin AB üyesi olup olmayacağına yönelik inançları konusunda yüzde 35,6'sının inandığını, yüzde 64,4'ünün inanmadığını belirten Zeytinoğlu, kamuoyunda AB üyeliğine destek oranı yüksek olmasına rağmen, üyeliğin fiilen gerçekleşeceğine olan inancın düşük olduğunu kaydetti. ■

IKV Monthly'nin Mayıs ve Haziran Sayıları Yayımlandı

"IKV Monthly" adıyla yayımlanan İKV'nin aylık İngilizce bülteni, Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan önemli gelişmeler, Türkiye gündeminde yer alan güncel konular, resmi ziyaretler ve İKV faaliyetleri (konferanslar, yayımlar, görüşmeler) hakkında özellikle yabancı okuyucularını bilgilendirmeyi amaçlıyor.

İKV 4 İlde Türkiye-AB İlişkilerini Değerlendirdi

İKV, Mayıs ayı boyunca Kocaeli, Bursa, Mersin ve Adana'da "Türkiye-AB İlişkilerinde Ufuk Turu: Yeni Boyutlar, Yeni Hedefler" başlıklı seminer serileri gerçekleştirdi.

Etkinlikler kapsamında Türkiye-AB ilişkilerindeki son gelişmeler, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi tartışmaları, vize serbestliği diyalogu ve geri kabul mekanizması ele alınırken AB programları aracılığıyla sağlanan hibeler ve diğer destek programları katılımcılarla paylaşıldı. İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu'nun yanı sıra İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, İKV Araştırma Müdürü Çisel İleri, İKV Proje Müdürü Selen Akses ve İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran'ın katıldığı etkinlikler kapsamında Türkiye-AB ilişkilerinin çeşitli boyutlarını ortaya koyan sunumlar gerçekleştirildi.

9 Mayıs 2016 tarihinde Kocaeli Sanayi Odası (KOSANO) işbirliğinde yapılan seminerin açış konuşması İKV ve KOSANO Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu tarafından gerçekleştirildi. Zeytinoğlu konuşmasına İKV'nin çalışmaları ve projeleri hakkında katılımcılara bilgi vererek başladı. Zeytinoğlu konuşmasının devamında İKV tarafından Türk kamuoyunda AB algısını ve AB üyeliğine destek düzeyini ölçmek üzere yaptırılan anketin sonuçlarını katılımcılarla paylaştı.

10 Mayıs 2016 tarihinde Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) işbirliğinde gerçekleşen ve açış konuşmalarını BTSO Yönetim Kurulu Üyesi Aytuğ

Onur ve AB Türkiye Delegasyonu Siyasi İşler Müsteşarı Vincent-Guillaume Poupeau'nun gerçekleştirdiği seminerde Vali Yardımcıları Nevzat Ergün ve Mustafa Altıntaş, Büyükşehir Başkan Vekili Şükrü Köse ile çok sayıda katılımcı yer aldı. BTO Yönetim Kurulu Üyesi Aytuğ Onur konuşmasında Bursa'nın, AB ile ticari ilişkilerdeki lokomotif konumuna dikkat çekerken, Türk vatandaşlarına uygulanan vizelerin kaldırılmasının önemini vurguladı. AB Türkiye Delegasyonu Siyasi İşler Müsteşarı Popeau, vizelerin kaldırılmasıyla uzun vadede Türkiye ile AB'nin daha da yakınlaşacağına işaret etti.

17 Mayıs 2016 tarihinde Mersin Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO) işbirliğinde yapılan seminer, MTSO Başkanı Şerafettin Aşut ve Mersin Vali Yardımcısı Aylin Kırıcı Duman'ın katılımlarıyla gerçekleştirildi. Adana Ticaret Odası ile yapılan seminerin açış konuşması ise Adana Ticaret Odası Başkanı ve İKV Yönetim Kurulu Muhasip Üyesi Atila Menevşe tarafından gerçekleştirildi. Adana Ticaret Odası Başkanı Menevşe konuşmasında, İKV'nin öncelikli çalışma alanları ve yürütülen faaliyetler ile projeler hakkında bilgi verdi. Konuşmasında Menevşe ayrıca başta vize serbestliği ve Gümrük Birliği'nin revizyonu olmak üzere Türkiye-AB ilişkilerindeki son gelişmelere değindi.

İKV Genel Sekreteri Nas, etkinlikler kapsamında paylaştığı sunumunda Türkiye-AB katılım müzakerelerine, gelinen son noktaya ve karşı karşıya kalınan sorunlara dair katılımcılarla görüşlerini paylaşırken müzakerelerin kilometre taşlarını ortaya koydu. Müzakere sürecindeki mevcut duruma ilişkin olarak, süreçteki tikanıklıklara işaret eden Nas, müzakere çerçevesinin yanı sıra Türkiye ile AB arasında devam eden diğer süreçlerin de bulunduğunu, bunlardan birinin, 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması ile başlayan vize

serbestliği ve yol haritası, diğerinin ise 12 Mayıs 2015 tarihinde açıklanan Gümrük Birliği'nin modernizasyonu süreci olduğunu belirtti. Önümüzdeki dönemde meydana gelebilecek gelişmelere ilişkin olarak da İKV Genel Sekreteri Nas, mülteci krizinin Türkiye-AB ilişkilerinde ve taraflar arasında yapılan zirvelerde önemli bir gündem maddesi oluşturmaya devam edeceğine dikkat çekti.

İKV Genel Sekreteri Nas, Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan sorunlar kapsamında AB'nin entegrasyon kapasitesi, kimlik ve kültür konuları, AB kamuoyunda Türkiye algısı, ekonomik ve siyasi krizden dolayı AB'nin yaşadığı iç sorunlar, AB'nin genişleme yorgunluğu ile Türkiye'nin dış ve iç gündemindeki önceliklerin değişmesi gibi hususlara değindi.

İKV Proje Müdürü Akses sunumunda, Gümrük Birliği'nin güncellenmesine neden ihtiyaç duyulduğuna ve Türkiye'yi nasıl bir süreç beklediğine değindi. Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden bu yana, hem Türkiye'nin hem de AB'nin ekonomik yapısı ve ticari çıkarlarının da önemli derecede değişime uğradığına dikkat çeken Akses, geçtiğimiz yıllarda, Gümrük Birliği'nin işleyişine ilişkin bazı sorunların ortaya çıktığını, bunun Türkiye'nin ekonomik ve ticari ilişkilerine olumsuz yönde etkilediğini belirtti. Değişen küresel ekonomik ve ticari koşullar neticesinde, Gümrük Birliği'nin işleyişi ve kapsamının yeniden gözden geçirilmesine ihtiyacı duyulduğunu vurgulayan Akses, Gümrük Birliği nedeniyle AB'nin tercihli gümrük rejimine uyum sağlamakla yükümlü iken, Türkiye'nin, halen AB üyesi olmadığı gerekçesiyle, AB'nin üçüncü ülkelerle yürüttüğü müzakere sürecine dâhil edilemediğini ve bunun Türkiye aleyhine bir durum oluşturduğunu belirtti. Bu konudaki endişelerin özellikle TTIP süreci ile daha çok gündeme geldiğini

ve Türkiye'nin bu sürece dâhil olması gerektiğini belirtti.

Akses ayrıca Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik olarak müzakerelerin resmi olarak başlayabilmesi için tarafların kapsamlı bir şekilde etki analizleri yapmaları, paydaşlar ile istişare sürecinde bulunmaları ve gerekli yetkili makamlardan müzakerelerin başlatılması için onay almaları gerektiğine işaret etti.

Seminerler kapsamında İKV Araştırma Müdürü Çisel İleri, AB'nin Türkiye'ye sağladığı fonlara ve mali desteklere ilişkin bir sunum gerçekleştirdi. İKV Araştırma Müdürü İleri, IPA fonlarıyla ilgili detaylı bilgi paylaştı ve Türkiye'nin 2014-2020 yıllarını kapsayan dönemde 4.454 milyon avro tutarında mali yardımdan faydalanacağını altını çizdi. Bununla birlikte İleri, Türkiye'nin Horizon 2020, CREATIVE EUROPE, COSME, EaSI, Erasmus+ gibi çok çeşitli AB programından faydalanabileceğini, KOBİ'lerin, sivil toplumun, öğrencilerin ve girişimcilerin toplamda 100 milyar avroya varan hibeler için proje başvurusunda bulunabileceğini belirtti.

İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran ise vize serbestliği diyaloguna ilişkin olarak, vizesiz Avrupa için Türkiye'nin karşılamakla yükümlü olduğu 72 teknik kritere ilişkin bilgi verdi ve İKV tarafından Schengen vize uygulamasının Türk vatandaşlarına yarattığı ekonomik külfeti ortaya koyan araştırma sonuçlarını paylaştı. Özellikle Avrupa Komisyonu tarafından 4 Mayıs 2016 tarihinde yayımlanan 3'üncü Vize Serbestliği Raporu'nu değerlendiren Ceran, vize sorununun farklı boyutları, bu sorunun yarattığı ekonomik ve insani zorluklarla ilgili İKV tarafından gerçekleştirilen araştırmaları ve değerlendirmeleri de katılımcılara aktardı. Sunumunda ayrıca Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması hakkında kapsamlı bilgiler verdi. ■

Yerel Schengen Grubu Vize Bilgilendirme Toplantısı Tekirdağ'da Gerçekleşti

Yerel Schengen Grubu iş dünyası için vize bilgilendirme toplantısı TOBB, Tekirdağ Ticaret ve Sanayi Odası ile AB Türkiye Delegasyonu işbirliğiyle gerçekleştirildi.

1 2 Mayıs 2016 tarihinde gerçekleşen ve Tekirdağ Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı ve TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Günay'ın açış konuşmasıyla başlayan etkinliğe; Tekirdağ TSO Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri, Belçika İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Konsolos Henri Vantieghem, Belçika İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Vize Bölüm Başkanı Jean Nicolas Dewaide, AB Ankara Delegasyonu'ndan Yerel Schengen İşbirliği ve Sınır Güvenliği Yetkilisi Jörg Dieter Köstinger, İtalya İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Konsolos Yardımcısı Giulia Prati, Almanya İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Vize Bölüm Başkanı Alexander Dodt, Macaristan İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Konsolos Zsuzsanna Palmay, Çek Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Vize Bölüm Başkanı Nora Jurkovicova, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, TOBB AB Dairesi Başkanlığı'ndan Uzman Senem Yavaş, İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran, Tekirdağ İl Kadın Girişimciler Kurulu Üyeleri, Tekirdağ TSO Genel Sekreteri İrfan Ekici, çevre ilçelerdeki Oda/Borsa

yetkilileri ile çok sayıda firma temsilcileri katılım gösterdi.

Tekirdağ TSO Başkanı ve TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Günay, Avrupa Komisyonu'nun Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulamasının kaldırılması doğrultusunda verdiği tavsiye karardan memnuniyet duyduklarını ve tarafların sürecin devamında sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiğini belirtti. Günay, vize serbestliğinin gerçekleşmesi halinde önemli bir haksızlığın önüne geçileceğini ve iş dünyasının nefes alacağını vurguladı. Günay, kalkınma hamlesinin ileri aşamaya taşınabilmesi için AB ülkeleriyle daha ileri ticari ilişkilere girilmesinin önemini altını çizdi.

İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, vize serbestliği diyalogunda ve karşı karşıya olunan göçmen krizinde gelinen son noktaya ilişkin toplantıda bir sunum gerçekleştirdi. İKV Genel Sekreteri Nas sunumunda, vizesiz Avrupa için Türkiye'nin karşılamakla yükümlü olduğu 72 teknik kritere ilişkin bilgi verdi ve Avrupa Komisyonu tarafından 4 Mayıs 2016 tarihinde yayımlanan 3'üncü Vize Serbestliği Raporu'nu değerlendirdi. Öte yandan Nas, toplantıda vize uygulamasının doğurduğu sorunları çeşitli boyutlarıyla ele aldı ve İKV tarafından Schengen vize uygulamasının Türk vatandaşlarına yarattığı ekonomik külfeti ortaya koyan araştırma sonuçlarını paylaştı.

AB Ankara Delegasyonu'ndan Yerel Schengen İşbirliği ve Sınır Güvenliği Yetkilisi Jörg Dieter Köstinger, İtalya İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Konsolos Yardımcısı Giulia Prati, Almanya İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Vize Bölüm Başkanı Alexander Dodt ise kısa süreli seyahatler için geçerli "C tipi" Schengen vizesi ve uygulamadaki detaylara ilişkin iş dünyası temsilcilerini bilgilendirdi. Etkinliğin devamında katılımcılar, Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulamasına ilişkin sorularını ve görüşlerini ortaya koydu. ■

İKV Heyeti AP'de Temaslarda Bulundu

İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu, Yönetim Kurulu Üyeleri İlhan Soylu ve Mustafa İçöz, Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, Brüksel Temsilcisi Haluk Nuray ve Araştırma Müdürü Çisel İleri'den oluşan İKV heyetinin AP temaslarda, Türkiye-AB vize serbestliği diyalogunda gelen son nokta, mülteci sorunu ve Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan diğer gelişmeler ele alındı.

AP'deki Türkiye Dostluk Grubu'nun temsilcileriyle düzenlenen toplantıda kısa bir açış konuşması yapan İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, vize diyalogu sürecinde mevcut sorunların aşılmasının ve Türk vatandaşlarına vize serbestinin tanınmasının önemine değindi. Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin özellikle Türkiye'nin taşıma kotaları, üçüncü ülkelerle imzalanan STA'lar ve karar alma mekanizmasının bir parçası olmaması gibi sorunların aşılması için büyük önem taşıdığını, bunun yanında Gümrük Birliği'nin kapsamının genişletilmesiyle Türkiye ile AB arasındaki ekonomik ve ticari entegrasyonun derinleşeceğini belirten İKV Başkanı, İKV tarafından bu konuda hâlihazırda yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verdi.

Bir diğer önemli meselenin AB ile ABD arasında müzakereleri süren TTIP olduğunu hatırlatan Zeytinoğlu, Türkiye'nin Gümrük Birliği nedeniyle TTIP'ten doğrudan etkileneceğini belirterek, ülkemizin TTIP sürecine doğrudan dâhil olması gerektiğini söyledi. Konuşmasında İKV tarafından 9 Mayıs 2016 tarihinde açıklanan kamuoyu araştırması sonuçları hakkında bilgi veren Zeytinoğlu, Türkiye'de AB üyeliğine desteğin yüzde 75,5'e yükseldiğini açıkladı. Geçen yıla kıyasla Türkiye ka-

muoyunda AB üyeliğine verilen destekteki yüzde 13'lük artışı, büyük ölçüde vize serbestliği sürecinde kaydedilen ilerlemeye ve Türkiye-AB ilişkilerinde son dönemde meydana gelen yakınlaşmaya bağlayan Zeytinoğlu, katılım müzakereleri sürecinin önemini ve yeni başlıkların açılmasının gerekliliğinin bir kez daha altını çizdi.

İKV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu konuşmasında vizenin Türkiye ile AB arasındaki ortaklık hukukuna aykırı bir uygulama olduğunu belirtti. Türkiye'nin sorunları olduğunu ancak bugün pek çok üye ülkede de sorunlar yaşandığını söyleyen Prof. Dr. Kabaalioğlu, Türkiye ile ilişkilerin geliştirilmesinin önemini vurguladı.

İKV heyeti son olarak Avrupa Halklar Partisi (*European People's Party*) Türkiye gölge raportörü Renate Sommer ve Avrupa için Liberaller ve Demokratlar İttifakı (*The Alliance of Liberals and Democrats for Europe*) gölge raportörü Alexander Graf Lambsdorff ile biraraya geldi. Görüşmede AP Üyesi Lambsdorff, İKV'nin AP ile yürüttüğü diyalog toplantılarının son derece önemli olduğunu, tarafların bir araya gelip sorunları ele

almasına ve yakınlaşmasına hizmet ettiğini belirterek sözlerine başladı. Türkiye ile AB'nin kaderlerinin içiçe olduğunu belirten Lambsdorff, vize serbestliği başta olmak üzere pek çok konuda ilişkilerde çok daha önceden yol alınması gerektiğini söyledi. Katılım müzakereleri sürecinde Türkiye'nin diğer aday ülkelere kıyasla çok daha büyük ve zorlu olduğunu dile getiren Lambsdorff, AB'nin kendi sorunlarıyla boğuştuğunu, bugün gelen noktada AB entegrasyonunun ne derece başarılı olduğunu tartışıldığını, önümüzde kısa vadede herhangi bir ülkenin üyeliğinin mümkün olamayacağını belirtti.

Tartışmalarda, Türkiye ile AB'nin ilişkilerini pragmatik bir zeminde sürdürmeye devam etmesi gerektiğini belirten AP üyeleri, mevcut tıkanmışlığı aşmak için her iki tarafın da önceliği olan alanlarda yeni mekanizmalar yaratılarak ikili ilişkilerin sürdürülebileceğini belirtti. Britanya'daki referandum kararının, AB'nin geleceğinin şekillenmesi açısından kritik olduğuna dikkat çeken AP üyeleri, hâlihazırda AB kamuoyunda Türkiye'nin üyeliğine desteğin çok yüksek olmadığını da vurguladılar. ■

Türkiye-AB İlişkileri Amsterdam'da Ele Alındı

İKV tarafından Amsterdam Üniversitesi Avrupa Hukuku ve Yönetişim Merkezi (*The Amsterdam Centre for European Law and Governance-ACELG*) işbirliğinde "Türkiye ve AB Ortak Çıkarlar veya Ayrılan Yollar" başlıklı bir toplantı düzenlendi.

İKV'nin 2010 yılında beri sürdürdüğü AB Konseyi Dönem Başkanlıkları Projesi kapsamında 30 Mayıs 2016 tarihinde düzenlenen toplantı, Amsterdam Üniversitesi adına Prof. Dr. Tom Eijsbouts ve İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu'nun açış konuşmalarıyla başladı. Prof. Dr. Tom Eijsbouts konuşmasında son derece iyi bir zamanlama ile Türkiye-AB ilişkilerinin ele alındığı bu seminere ev sahipliği yapmaktan duydukları memnuniyeti dile getirdi ve bu ortaklık için İKV'ye teşekkürlerini ilettiler.

İKV Yönetim Kurulu Başkanı Zeytinoğlu ise açış konuşmasında kısaca İKV'yi tanıtırak, faaliyetleri konusunda bilgi verdikten sonra son dönemde Türkiye ile AB arasında yeniden ivme kazanan ilişkilerin önemine değindi. Bu ivmenin İKV'nin yaptırdığı kamuoyu araştırmasında ülkemizde AB üyeliğine desteğin geçen yıla kıyasla yüzde 13 oranında artıp yüzde 75,5'e çıkarak kendini gösterdiğini belirten

Zeytinoğlu, son dönemde ikili ilişkilerde öne çıkan göçmenler, vize serbestliği süreci ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konularında kısaca görüşlerini aktardı. Başkan Zeytinoğlu'nun konuşmasının ardından İKV Başkan Yardımcısı ve Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu moderatörlüğünde seminer başladı.

"Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin Modernizasyonu: Daha Güçlü Bir Ticaret, Yatırım ve Rekabet Hukuku Ortaklığı Oluşturmak" başlıklı ilk oturumda, ABAD eski yargıcı Prof. Dr. Vilenas Vadapalas, önümüzdeki yıl müzakerelerinin başlaması beklenen Gümrük Birliği'nin modernizasyonuna hukuki açıdan bakan bir sunum gerçekleştirdi. Bugüne kadar Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği'nin, STA'larda simetri de dâhil olmak üzere, Gümrük Birliği konusunda AB'nin hukuki kurallarının tamamına uyumlu olmadığı ve AB'deki gibi gerekli kurumsal çerçeveden mah-

rum olduğunu belirten Prof. Dr. Vadapalas, Gümrük Birliği'nin modernizasyonunun taraflar arasındaki ortaklığı Avrupa Ekonomik Alanı'na benzer bir statüye dönüştürebileceğini belirtti. Bu süreçte Türkiye'nin TTIP sürecinin bir parçası olmasıyla ilgili Avrupa Komisyonu'na görev düştüğünü belirten Prof. Vadapalas'ın ardından Amsterdam Üniversitesi'nden Doç. Dr. Katalin Cseres, Türkiye-AB ilişkilerini rekabet hukuku açısından değerlendiren bir sunum gerçekleştirdi. Rekabet hukukunda Türkiye-AB ilişkilerinin yasal çerçevesine bakıldığında Gümrük Birliği'nin önemli bir yeri olduğunu belirten Cseres, son ilerleme raporuna göre Türkiye'nin bu alandaki uyumunun iyi düzeyde olduğunu; ancak, devlet yardımlarının izlenmesi için bir bağımsız kurumun oluşturulmamasının özellikle bu alanda şeffaflığa büyük zarar verdiğini dile getirdi. 2004 ve 2013 yılı genişlemelerinden elde edilen derslere değinen Cseres, AB hukukunun uygulanması için idari kapasitesinin giderek daha fazla önem kazandığına dikkat çekti.

Oturumun son sunumunu yapan TEPAV G20 Çalışmaları Merkezi Direktörü Doç. Dr. Sait Akman, Gümrük Birliği'nin Türkiye ile AB arasındaki entegrasyonun derinleştirilmesi için önemine değindi. Ünlü iktisatçı Jan Tinbergen'e atıfta bulunan Doç. Dr. Akman, Gümrük Birliği'nin mevcut gümrük tarifelerini ve eş etkili vergileri kaldırarak negatif etkisini, müktesebata uyumu sağlayarak pozitif etkisini gösterdiğini belirtti. Gümrük Birliği'nin modernizasyonunun, AB'nin giderek değişen dış ticaret politikası ve STA politikasının yarattığı zorlukların aşılması açısından da önemli olduğuna değinen Doç. Dr. Akman, Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin mevcut sorunların aşılmasını, derinleştirilmesinin ise tarım, hizmetler ve kamu alımlarının dâhil edilmesini içerdiğini söyledi.

Türkiye-AB ilişkilerinde süregelen sorunların tartışıldığı "Katılım Müzakereleri ve Ortaklık Rejiminde Son Gelişmeler" isimli oturumda Amsterdam Üniversitesi'nden Doç. Dr. Thomas Vandamme, Türkiye-AB ortaklık hukukunda önemli bir yeri olan "*standstill*" hükmünün Soysal, Demirkan, Doğan, Cenk gibi kararlar üzerinden gelişimini ve evrimini inceleyen bir değerlendirmede bulundu. Vandamme'nin ardından söz alan Amsterdam Üniversitesi'nden Doç. Dr. Ronald van Ooik ise Türkiye ile AB arasında yürütülen vize serbestisi sürecinin beş bölümü hakkında bilgi verdi.

Oturumun son konuşmacısı olan Ankara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Merkezi Direktörü Prof. Dr. Sanem Baykal konuşmasına iki hafta önce ağırladıkları Karadağ başmüzakeresinin sunumunda tamamen teknik konuları konuşmasına özendiğini, Türkiye-AB ilişkilerinde sadece teknik konuları konuşmanın mümkün olmadığını söyleyerek başladı. Seminerin başlığında olduğu gibi her iki tarafın ortak çıkarına hizmet eden pek çok alan olduğuna dikkat çeken Prof. Dr. Baykal, AB'nin sadece ortak çıkarlara değil ortak değerlere de dayandığını; ancak, hem AB hem de TR'nin şu anda bu değerleri benimseme ve içselleşme sorunu olduğunu belirtti. Bugün Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan pek çok gelişmenin 2011 yılında Komisyon tarafından yayımlanan Pozitif Gündem tavsiyesinde yer aldığını hatırlatan Prof. Dr. Baykal ikili ilişkilerdeki bu süreçlerin müzakereler açısından da aşama kaydedilmesine yardımcı olduğunu öne sürdü. Bu çerçevede verilerin korunmasına ilişkin bir kanunun kabul edilmesinin 2006'dan beri Türkiye'nin gündeminde olduğunu ancak vize serbestliği süreci ile kabul edildiği örneğini verdi. Bir diğer önemli konunun da kamuoylarının Türkiye'nin üyeliğine hazırlanması olduğunun altını çizen Baykal, son olarak İngiltere Başbaka-

nı'nın Türkiye'nin AB'ye katılımıyla ilgili olumsuz sözlerinin kendi ülkesinde AB şüphecileri nezdinde beklenen etkiyi yaratmazken Türkiye'de ciddi bir tepkiye yol açtığını hatırlattı.

Seminerin "Türkiye-AB Ortak Faaliyet Planı: Mülteci Sorununa Ortak Bir Yaklaşım Oluşturmak" başlıklı oturumun ilk konuşmacısı olarak İKV Genel Sekreteri ve Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Çiğdem Nas sunumunda AB ve Türkiye arasında geçtiğimiz yılın Ekim ayından beri devam eden görüşmeler ve mülteci ve vize serbestliği konularında kaydedilen gelişmeleri aktardı. Nas, vize serbestliğinin AB ve Türkiye ilişkilerinin ilerlemesi açısından sembolik ve psikolojik bir önemi olduğuna da dikkat çekti. Türk vatandaşları için Schengen vizesi uygulamasının hukuki yönüne de değinen Nas, 2013'teki Demirkan davasında Avrupa Adalet Divanı'nın hizmetlerin serbest dolaşımını tek taraflı olarak yorumlamasının bu alandaki hukuki kazanımları sınırladığını belirtti. Siyasi süreçte, Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın imzalanması ile kabul edilen "Türkiye ile Vizesiz Rejim için Yol Haritası"nda 5 kriterin yerine getirilmesi için gerekli adımların zaman yitirmeden atılması gerektiğini vurguladı.

Seminerin son oturumundaki ikinci konuşmacısı Avrupa Demokrasi Vakfı Kıdemli Politika Danışmanı Dr. Demir Murat Seyrek ise Türkiye'nin 3 milyona yakın Suriyeli sığınmacıya kapılarını açarak üstlendiği önemli sorumluluğa değindi ve bu nüfusun en küçük 5 AB Üyesi Devletin nüfusuna eşit olduğunu belirtti. Seyrek, AB ve Türkiye arasında kararlaştırılan mülteci anlaşmasına karşı çeşitli eleştiriler olduğunu belirtti ve bu eleştirilerin rasyonel zemine dayanmadığını vurguladı. Seyrek, mülteci anlaşmasının mülteci krizi karşısında en mantıklı ve pratik çözümü sunduğunu belirtti. ■

AB Eğitim Forumu Kocaeli’de Gerçekleştirildi

AB Eğitim Forumu, Türkiye çapında 19 ilden gelen 120 öğretmen ve eğitim aktörü, akademisyenler, gazeteciler ve STK temsilcilerinin katılımıyla 30 Mayıs-1 Haziran 2016 tarihleri arasında Kocaeli’de gerçekleştirildi.

31 Mayıs günü düzenlenen açılış töreninin açılış konuşmasını İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoglu gerçekleştirirken, AB Türkiye Delegasyonu Başkan Yardımcısı Bela Szombati ise düzenlenen panelde katılımcılarla biraraya geldi. Eğitim forumuna İstanbul’dan İKV AB Bilgi Merkezi Koordinatörü Gökhan Kilit ve 6 eğitimci katıldı.

Forum kapsamında öğretmen ve eğitim aktörleri etkinliğin birinci gününde, deneyimsel öğrenme ve pedagojik tartışmaların yer aldığı atölye çalışmalarına katıldı. Ardından düzenlenen panel oturumunda AB’de ve Türkiye’de eğitim felsefesi, eğitimde haklar, oyun temelli öğrenme ve STEM (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) konuları yer aldı.

Televizyon sunucusu Mesut Yar’ın moderatörlüğünde son gün gerçekleşen

forumda ise “Eğitim’de Yeni/Alternatif Bakış Açıları” teması farklı örnekler etrafında tartışıldı. Eş zamanlı yapılan elektronik oylama yoluyla gerçekleştirilen anket sonuçları değerlendirildi. Konuşmacılar arasında Hürriyet gazetesi eğitim yazarı Nuran Çakmak, Başka Bir Okul Mümkün Derneği ve Nesin Matematik Köyü temsilcileri ile alternatif eğitim teknikleri kullanan öğretmenler yer aldı.

Forum 1996 yılında kurulan, AB Türkiye Delegasyonu’nun mali desteği ile 20 ilde faaliyet gösteren “AB Bilgi Merkezleri Ağı” tarafından düzenlendi. TOBB çatısı altında koordine edilen merkezler; AB ve AB’nin norm ve değerleri, Türkiye’nin katılım süreci konularında düzenli bilgi sağlamanın yanı sıra konferans, toplantı, sergi ve konser gibi kültürel faaliyetler düzenliyor. ■

Mülteci Krizi ve Türkiye-AB İşbirliği Konulu Seminer Düzenlendi

İKV ve İstanbul Bilgi Üniversitesi AB Enstitüsü işbirliğiyle mülteci krizinin ve Türkiye-AB ilişkilerinin ele alındığı “Mülteci Krizi Ekseninde Türkiye-AB İşbirliği: Fırsatlar & Zorluklar” başlıklı bir seminer düzenlendi.

2 Haziran 2016 tarihinde İstanbul Bilgi Üniversitesi Santralistanbul Kampüsü, Enerji Müzesi’nde gerçekleştirilen seminerde, İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran’ın Türkiye-AB mülteci uzlaşısı ve vize serbestliği diyalogunda son durumu ortaya koyan sunumunun ardından İstanbul Bilgi Üniversitesi AB Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ayhan Kaya, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Müdürü Doç. Dr. Murat Erdoğan, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Türkiye ve MENA Bölgesi Yetkinlik Programları Müdürü Damla Taşkın görüş ve değerlendirmelerini katılımcılarla paylaştı. İki turda gerçekleşen panel oturumunda konuşmacılar, mülteci krizinin, Türkiye-AB ilişkileriyle bağlantılı çeşitli boyutlarına ilişkin kendilerine yöneltilen sorulara yanıt aradı.

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Müdürü Doç. Dr. Murat Erdoğan’ın değerlendirmeleriyle başlayan panel oturumunda, Doç. Dr. Erdoğan, mülteci krizinin köklerine temas etti ve sorunun uzun geçmişine ve Türkiye’nin bu alandaki politikalarının yetersizliğine vurgu yaptı. Erdoğan, Suriyelilerin Türkiye’de kalıcı hale geldiğini, misafir söyleminin geride bırakılması gerektiğini ve entegrasyonun önemini ifade etti. Öte yandan, Türkiye-AB mülteci uzlaşısının eksik yönlerine dikkat çekerken, uzlaşının yeterli çözümü oluşturamayacağını değerlendirdi.

İstanbul Bilgi Üniversitesi AB Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ayhan Kaya ise konuşmasına mülteci krizinin Türkiye-AB ilişkileri ve vize serbestliği diyaloguna

etkilerini kavramsal kökenleri ile ele alarak başladı. Göç ve mülteci fenomeninin kavramsal ve bilimsel çerçevesini değerlendiren Prof. Dr. Kaya, ulus devlet mefhumu ile İslami bağlantıların mülteci krizinin yönetiminde Türkiye’nin politikalarına etkisini inceledi. Bu bağlamda, geçmişte görülen diğer göç dalgaları ile güncel durumun karşılaştırmasını ve farklılığını da ortaya koyan Prof. Dr. Kaya, sivil toplumun krizin yönetimindeki etkisini, başarılı rolünü ve göçün sivil alana etkisini, kapsayıcılık teması üzerinden değerlendirdi.

BMMYK Türkiye ve MENA Bölgesi Yetkinlik Programları Müdürü Damla Taşkın konuşmasında, mültecilerin ekonomik entegrasyonunda “sahadan bir göz” olarak değerlendirmelerini paylaştı. Taşkın, öncelikle BMMYK’nın bu alandaki öncül rolüne değinirken, Türkiye’de Suriyelilerin çalışma şartları, eğitimleri ve entegrasyonlarına ilişkin güncel durumu çeşitli boyutlarıyla ortaya koydu. Devamında ise yetkinlik programlarının önemi, ekonomik entegrasyonun önün-

deki temel sorunlar, başarılı projeler ve önümüzdeki dönemde yapılabileceklerle ilişkin görüşlerini paylaştı.

İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ise İKV’nin vize serbestliği alanındaki öncü rolü ve uzun yıllardır süren çalışmalarına ilişkin bir girişin ardından vize serbestliği diyalogunda genel çerçeveyi, sorunları, mülteci uzlaşısı ile bağlantısını ortaya koyan bir konuşma gerçekleştirdi. Devamında, mülteci krizinin Türkiye-AB ilişkilerinde yarattığı diyalog alanına ve işbirliği fırsatına dikkat çeken Nas, bu işbirliğinin diğer alanlara doğru genişletilmesi gerektiğini vurguladı. Doç. Dr. Nas, Türk dış politikasının daha fazla AB ile entegrasyonu merkeze alan politikalar benimsemesinin önemine, tarafların sürece yeterli önceliği göstermemeleri halinde karşı karşıya kalınabilecek tehlikelere dikkat çekti. Son olarak Doç. Dr. Nas, Türkiye-AB ilişkileri ve mülteci krizi ile bağlantılı olarak AB’nin geleceği ve tartışılmakta olan alternatif entegrasyon modellerine değindi. ■

E-Ticaret, Siber Hukuk ve Markalara İlişkin Bir Seminer Gerçekleştirildi

İKV, ABD'de bulunan Toledo Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi ve Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde konuk öğretim üyesi olarak görev yapan Prof. Dr. Llewellyn Joseph Gibbons'u ağırladı.

6 Haziran 2016 tarihinde yapılan toplantıda Prof. Dr. Gibbons, ABD'deki yeni federal ticari sirlara ilişkin mevzuat, telif haklarının bitişi, patentler ve markaların olası sorunları olmak üzere dört başlıkta toplanan bir sunum gerçekleştirdi.

Konuşmasına ABD'de yürürlüğe giren DTSA (*Defend Trade Secrets Act*) ile başlayan Prof. Dr. Gibbons, DTSA'nın tanımının çok kapsamlı olduğunu ve tüm finans, bilim, ekonomi veya mühendislik ile beraber, iş ve teknik alanlarda ki bilgileri de içerdiğinin altını çizdi. Bu kapsamda, ABD'de bulunan şirketlerin de yüzde 74'ünün fikri mülkiyeti çok önemli ve kendi faaliyetleri açısından faydalı bulduğunu ifade etti. DTSA'nın sınırlarına atıfta bulunan Prof. Dr. Gibbons, bir ticari sırrın diğer bir kimse tarafından kullanılması durumunda söz konusu ticari sırrın sahibine DTSA yasası çerçevesinde dava açabileceğini de

hatırlattı. DTSA'nın arka planında ABD çapında ulusal bir ticari sirlara ilişkin mevzuatın kurulmasını öngördüğünü de belirtti.

Prof. Dr. Gibbons, tüm bunlara rağmen ABD'de hâlihazırdaki eyaletlerin bu alanda kendi mevzuatlarının olduğunu ve söz konusu kanunun aslında yeni bir katman eklediğini söyledi. Seminer de Prof. Dr. Gibbons tarafından hatırlatılan diğer bir yasa ise UTSA (*Uniform Trade Secrets Act*) oldu. Söz konusu yasanın aslında tekdüze olmadığını iddia eden Prof. Dr. Gibbons, aslında UTSA'nın New York ve Massachusetts eyaletleri hariç ABD'nin 48 eyaletinde farklı bir şekilde uygulandığını söyledi.

DTSA'nın ticari sır suistimallerine karşın federal mahkemede hak aranması için yürürlüğe geçtiğini ve söz konusu yasanın ABD çapında uygulanmasının öngörüldüğünü dile getirdi. Buna rağmen Prof. Dr. Gibbons, söz konusu yasanın aslında eyalet çapındaki ticari sirlara ilişkin mevzuatı değiştirmedikçe ve sadece federal düzeyde yeni bir kademe getirdiğini açıkladı.

Ticari sırrın tanımına da değinen Prof. Dr. Gibbons, bir ticari sırrın bir tip bilginin örneğinin bir formülü anlamına geldiğini ifade etti. Bir ticari sırrın oluşması için, iki kriterin tamamlanmasının gerektiğini açıkladı. Prof. Dr. Gibbons, bir ticari sırrın bağımsız ekonomik değerden türediğini ve sırrın sağlanmasını öngören çabalara dayalı olduğunu ifade etti.

ABD ve AB arasında devam eden TTIP müzakerelerinin ışığında gerçekleştirilen seminer, katılımcılara ticari sır ve fikri mülkiyet alanlarındaki ABD mevzuatları konusunda yeni bilgiler sundu. Bu çerçevede Prof. Dr. Gibbons, ABD ve AB arasında ticari sır mevzuatının farklı olduğunu ancak TTIP'nin taraflar arasındaki standartlarını yükselteceğini ifade etti. ■

10'uncu AB Hukuku Yaz Okulu Düzenlendi

Yeditepe Üniversitesi'nde İKV işbirliğiyle gerçekleştirilen ve 2 hafta süren yaz okulunda, AB konusunda çalışan kamu kuruluşları, üniversite mensupları, hukukçular, avukatlar, özel sektör ve sivil toplum temsilcileri gibi farklı gruplardan katılımcılar yer aldı.

İngilizce olarak yürütülen derslerde, AB hukukunun temel özellikleri, önemli politika alanlarındaki gelişmeler ve Avrupa Adalet Divanı kararları incelendi. AB Adalet Divanı eski Yargıcı Prof. Dr. Vi-

YEDİTEPE UNIVERSITY FACULTY OF LAW
10th EUROPEAN UNION LAW
SUMMER SCHOOL

lenas Vadapalas, Amsterdam Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Prof. Dr. A.A.M. Schrauwen, Dr. J.H. Mathis, Dr. R.H. Van Ooik, Dr. T.A.J.A. Vandamme, Dr. M.A.H. (Aart) Loubert ve Stuttgart Barosu'na

kayıtlı, Soysal Davası gibi Türk vatandaşlarının AB'de serbest dolaşım ve yerleşim hakları ile ilgili birçok davada avukat olarak görev alan, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Rolf Gutmann tarafından verilen derslerde AB Anayasal Hukuku, kişilerin serbest dolaşımı, İç Pazar Hukuku, AB-Türkiye Ortaklık Hukuku, AB Dış İlişkileri ve Bölgesel Ticaret Anlaşmaları, mülteci ve insan hakları konuları işlendi. Yaz okulunu tamamlayan katılımcılara sertifika takdim edildi. ■

İKV'den Yeni Yayın

İKV Uzmanı Yeliz Şahin tarafından İngilizce hazırlanan "Reuniting Cyprus: New Dynamics & Implications for Turkey-EU Relations" ["Kıbrıs'ta Yeniden Birleşme: Yeni Dinamikler & Türkiye-AB İlişkilerine Etkileri"] başlıklı yayın, İKV tarafından Haziran 2016'da yayımlandı.

Kıbrıs'ta BM arabuluculuğundaki yeniden birleşme müzakerelerinin Mayıs 2015'te yeniden başlaması ile Kıbrıs'ta çözüm için tarihi bir fırsat penceresi oluşmuştur. Ada'da çözüm için en kapsamlı ve gerçekçi plan olarak nitelendirilen Annan Planı'ndan 12 yıl sonra ilk kez çözümün bu kadar yakın olduğu izlenimi hâkimdir.

Kıbrıs sorununun çözümü yönünde oluşan umut verici ortam, İKV'nin de dikkatinden kaçmamıştır. Kıbrıs'taki çözüm sürecini yakından takip eden İKV, 27-28 Kasım 2015 tarihlerinde, KKTC'ye iki günlük bir çalışma ziyareti gerçekleştirerek, Lefkoşa ve Girne'de üst düzey temaslarda bulunmuştur. Söz konusu yayını hazırlama fikri, İKV'nin KKTC temaslari sonucunda ortaya çıkmıştır.

Kıbrıs'ta Annan Planı sonrasındaki

çözüm çabalarını konu edinen yayın, özellikle Akıncı ile Anastasiadis arasında yürütülen görüşmelere odaklanmaktadır. Yayında, mevcut müzakere turunda Kıbrıs'ta çözüm yönündeki beklentileri artıran faktörler değerlendirilmekte ve bu kapsamda, her iki tarafta da çözüme destekleyen liderlerin bulunması, Güney Kıbrıs'ta yaşanan ekonomik krizin yarattığı gerçeklikler ve çözümün ekonomik getirileri, Ada'nın çevresinde hidrokarbon yataklarının keşfi, Ada'daki su sıkıntısı ve Orta Doğu coğrafyasında artan güvenlik tehditleri gibi faktörler ele alınmaktadır.

Yayında ayrıca AB'nin Kıbrıs sorununa yaklaşımı; GKRY'nin Kıbrıs meselesi çözüme kavuşturulmadan Ada'nın tamamını temsilen gerçekleşen AB üyeliğinin Türkiye'nin katılım müzakereleri sürecine ve AB'nin Kıbrıslı Türkler ile

angajmanına etkileri değerlendirilmektedir. Yayının son kısmında ise Kıbrıs sorununun temel konuları ve her iki tarafın bunlara ilişkin perspektifine yer verilmektedir.

Yayın Adı: Reuniting Cyprus: New Dynamics & Implications for Turkey-EU Relations

Hazırlayan: Yeliz Şahin

İKV Yayın No: 282

Yayın Tarihi: Haziran 2016

Yayın Dili: İngilizce

ISBN: 978-605-5984-76-2

İKV İstanbul AB Bilgi Merkezi'nde Bu Ay

9 Mayıs Avrupa Günü'nü Kutladık

İKV AB Bilgi Merkezi, Bahçeşehir Üniversitesi işbirliğiyle 9 Mayıs Avrupa Günü kapsamında çeşitli etkinlikler düzenledi. Bahçeşehir Okulları öğrencileri arasında "Hayalindeki Avrupa" isimli bir resim yarışması düzenlenerek, dereceye giren yarışmacılara çeşitli ödüller verildi. Ödül töreni sonrası, Bahçeşehir Okulları'ndan gelen öğrenciler tarafından müzik dinletisi gerçekleştirilirken, Bahçeşehir Üniversitesi Halk Oyunları Topluluğu zeybek oyununu sahnelledi. Etkinlikler kapsamında ayrıca İspanyol kültürünün önemli bir parçası olan Flamenko dansı, Kalkedon Flamenko Topluluğu tarafından icra edildi.

Bilindiği üzere, 9 Mayıs 1950 tarihinde Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman, Avrupa'da barışçıl ilişkilerin kalıcı bir şekilde kurulması gerektiğinin zaruri olduğunu belirterek daha sistematik ve organize bir

M. Gökhan KİLİT

İKV Strateji ve İş Geliştirme Müdürü
AB Bilgi Merkezi Koordinatörü

Mehmet POYRAZLI

AB Bilgi Merkezi Koordinatörü
ve Basın Danışmanı

İKV İstanbul Bilgi Merkezi olarak Mayıs ve Haziran aylarında oldukça yoğun bir etkinlik dönemini geride bıraktık. 9 Mayıs Avrupa Günü'nden, Kocaeli AB Eğitim Forumu'na; 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nden, 20 Haziran Dünya Mülteci Günü'ne kadar gün temalı çeşitli etkinlikleri yoğun katılımıyla gerçekleştirdik.

Avrupa kurmak gayesiyle bir kanun teklifi açıklamıştı. “Schuman Bildirisi” olarak da bilinen bu tasarı, bugünkü AB’nin yapı taşı olarak görülmektedir. 1985 yılında Milano’da yapılan zirve sonrasında da 9 Mayıs’ın, “Avrupa Günü” olarak kutlanması kararı alınmıştır.

AB Eğitim Forumu Kocaeli’de Gerçekleştirildi

Türkiye çapında 19 ilden gelen 120 öğretmen ve eğitim aktörü, akademisyenler, gazeteciler ve STK temsilcilerinin katılımıyla 30 Mayıs-1 Haziran 2016 tarihleri arasında AB Eğitim Forumu Kocaeli’de gerçekleştirildi. 31 Mayıs günü düzenlenen açılış töreninde açış konuşmasını İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu gerçekleştirirken, AB Türkiye Delegasyonu Başkan Yardımcısı Béla Szombati düzenlenen panelde katılımcılarla bir araya geldi. Eğitim forumuna İstanbul’dan İKV AB Bilgi Merkezi Koordinatörü M. Gökhan Kilit ve 6 eğitimci katıldı.

Öğretmen ve eğitim aktörlerine yönelik etkinliğin birinci gününde, deneyimsel öğrenme ve pedagojik tartışmaların yer aldığı atölye çalışmaları gerçekleştirildi. Atölye çalışmasının ardından düzenlenen panelde, AB’de ve Türkiye’de eğitim felsefesi, eğitimde haklar, oyun temelli öğrenme ve STEM (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) gibi konular tartışıldı.

10 Bin Bisikletli ile Boğaz Köprüsü’nden Geçti

İKV AB Bilgi Merkezi’nin Bisikletliler Derneği ile birlikte düzenlediği 3’üncü Uluslararası Bisiklet Festivali yoğun katılımıyla gerçekleştirildi. Dört gün süren etkinlikler boyunca İstanbul genelinde organize edilen çeşitli bisiklet gezilerine katılan katılımcılar, festivalin son gününe denk gelen Dünya Çevre Günü vesilesiyle Kıtalararası İstanbul Bisiklet Gezisi’nde pedal çevirdi.

Açılışını İKV Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ve Bisikletliler Derneği Başkanı Murat Suyabatmaz’ın yaptığı Kıtalararası İstanbul Bisiklet Gezisi kapsamında Şişli’den Kadıköy’e pedal çeviren 10 binin üzerinde bisiklet sever, Lütfü Kırdar Kongre Merkezi önünde bir araya geldi. Etkinliğe Türkiye’nin yanı sıra KKTC ile Avrupa’dan da çok sayıda bisiklet sever katıldı. Lütfü Kırdar Kongre Merkezi’nden başlayan bisiklet turu, Halkaskargazi Caddesi’ni takip ederek Büyükdere Caddesi, Yıldız Posta Caddesi, Barbaros Bulvarı ve ardından Boğaziçi Köprüsü’ne devam etti. Boğaz Köprüsü üzerinde renkli görüntüler oluşturan grup, Kadıköy’e kadar pedal çevirerek turu tamamladı. Festival sonunda yapılan çekilişte 10 katılımcıya bisiklet hediye edildi.

Mülteci Kardeşlerimizle İftarda Bir Araya Geldik

İKV AB Bilgi Merkezi, 20 Haziran Dünya Mülteci Günü’nde konuya dikkat çekmek ve farkındalık yaratmak amacıyla, Süleymaniye Külliyesi’nde bulunan Dârüzziafe’de bir iftar yemeği düzenledi. İftar davetine AB Türkiye Delegasyon Başkanı Büyükelçi Hansjörg Haber, İKV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu ve İKV Yönetim Kurulu Üyelerinin yanı sıra, başkonsoloslar, yabancı misyon şefleri, akademisyenler, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, basın mensupları ve mülteciler katıldı.

AB Türkiye Delegasyon Başkanı Büyükelçi Hansjörg Haber iftar davetinde gerçekleştirdiği konuşmasında, 70 yıl önce birçok Avrupalı ailenin, Suriyelilerin bugün içinde bulunduğu durumda olduğunu belirterek, Avrupalı aileler nasıl hayatları ve çocukları için daha iyi bir geleceği yeniden kurdularsa, Suriyeli dostlarımız için de aynı sürecin yaşanmasını temenni ettiklerini ifade etti. Büyükelçi Haber, Suriye, Irak, Afganistan, Libya ve diğer

bölgelerdeki krizlerin kutsal Ramazan ayında da devam ettiğini belirtti. Mültecilerin, ailelerini ve evlerini terk etmek zorunda kalan ve olağanüstü güçlükler içinde yaşayan insanlar olduklarını hatırlatan Büyükelçi Haber, bizlerden daha talihsiz durumda olanlara konukseverlik göstermenin ve destek olmanın önemli olduğunu ifade etti. Haber, Türkiye’nin 20 ilinde yapılan iftar yemeklerinde mülteci gruplarını bir araya getirmekten duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

İKV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu ise iftar davetinde gerçekleştirdiği konuşmasında, Suriyeli dostlarımızla bir araya gelmekten büyük bir mutluluk duyduğunu belirtirken, ülkelerinin içinde bulunduğu savaş ve çatışma ortamı sebebiyle komşu ülkelere sığınan Suriyeli mültecilerin sayısının 5 milyona ulaştığını vurguladı. Dünyanın en önemli meselelerinden biri haline gelen mülteci konusundaki duyarlılığı için AB Delegasyonu ve AB Bilgi Merkezleri ağına da teşekkür eden Kabaalioğlu, Türkiye’nin, Suriye’deki mülteciler ile ilgili ortaya çıkan sorunların çözümünde AB ile yakın işbirliği içinde olduğunu hatırlattı. ■

1 Mayıs

Birlik Gümrük Kodu'na Yeni Kurallar Getirildi

AB'deki şirketlerin daha kolay ticaret yapmalarını ve tüketicilerin yasa dışı ve taklit ürünlere karşı daha iyi korunmalarını sağlayacak yeni gümrük kuralları yürürlüğe girdi. Yeni düzenleme ile Gümrük Birliği'nin daha etkin bir şekilde işlemesine imkân sağlanacak.

3 Mayıs

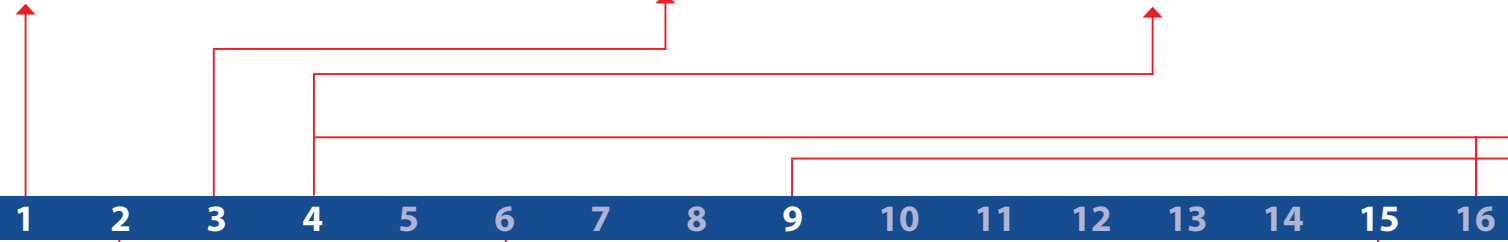
Ekonomik Tahmin Raporu Açıklandı

Avrupa Komisyonu'nun açıkladığı Ekonomik Tahmin Raporu'na göre, AB'nin önde gelen ticaret ortaklarının performansı azalırken önümüzdeki dönemde GSYİH'nin, Avro Alanı'nda 2016'da yüzde 1,6 ve 2017'de yüzde 1,8 oranında; AB'de ise sırasıyla aynı yıllarda yüzde 1,8 ve yüzde 1,9 olacağı tahmin ediliyor.

4 Mayıs

AB Ortak Sığınma Sistemi'nin Güncellenmesi

Avrupa Komisyonu AB'de Ortak Sığınma Sistemi'nin güncellenmesine yönelik tavsiye kararını açıkladı. Önerilen teklife göre, sığınmacılar ilk giriş yaptığı ülkede başvurularını yapabilecek. Sığınmacıların başvurularını kabul etmeyen üye ülkelere 250 bin avro para cezası uygulanacak.

19 Mayıs

Temel Haklar Bildirgesi'nin Uygulamasına Dair Rapor Yayınlandı

Rapora ilişkin açıklamalarda bulunan Avrupa Komisyonu Birinci Başkan Yardımcısı Frans Timmermans, temel hakların AB'nin esasını oluşturduğunu ve son zamanlardaki yabancı düşmanlığı, nefret söylemlerinin artışı ile söz konusu hakların baskı altına alındığını belirtti.

22 Mayıs

Avusturya'da Yeni Cumhurbaşkanı Belli Oldu

Avusturya'da 22 Mayıs 2016 tarihinde düzenlenen Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci turunun galibi Yeşiller Partisi adayı Alexander Van der Bellen oldu.

2 Haziran

Almanya Sözde Ermeni Soykırımı İddialarını Tanıdı

Almanya Federal Meclisinde oylanan sözde Ermeni soykırımı iddialarını tanıyan tasarı oyçokluğu ile kabul edildi. Böylece Almanya Ermeni soykırımı iddialarını tanıyan 13'üncü AB ülkesi oldu.

4 Mayıs

Kosova'nın Vize Serbestliği

Avrupa Komisyonu 4 Mayıs 2016 tarihinde, Kosova'nın, Schengen Alanı'na kısa süreli seyahatlerde vizesiz giriş yapan ülkeler listesine eklenmesi yönündeki tavsiye kararını kamuoyu ile paylaştı. Kosova'nın vize serbestliği yol haritasındaki kriterleri karşıladığını öne süren Komisyon, tavsiye kararını Konsey ve AP'ye sunacak.

9 Mayıs

Avrupa Günü Kutlandı

AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, günümüzde AB'nin dış faktörlü pek çok sorunla yüzleştiğini kaydetti. Özellikle terörizm, radikalleşme ve göç konularının önemli boyutlara ulaştığını belirten Mogherini, bu tür sorunların önlenmesi için AB olarak yeni çözüm yöntemlerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu açıkladı.

17 Mayıs

Siber Güvenlik Kuralları

AB Konseyi, AB çapında gerçekleştirilecek olan siber güvenliğe ilişkin yeni kuralları kabul etti. Ağ ve bilişim güvenliğine ilişkin yönerge siber güvenlik alanında üye ülkeler arası işbirliğinin artırılmasını öngörüyor. Bu çerçevede enerji, ulaştırma, sağlık ve finans gibi kilit hizmetlerin operatörlerine ve dijital hizmet sağlayıcılarına güvenlik yükümlülükleri getiriyor.

6 Haziran

4 Ülke ile Hava Taşımacılığı Müzakere Edilecek

Taşımacılık, Enerji ve Telekomünikasyon Konseyi'nde ASEAN ülkeleri, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Türkiye ile kapsamlı hava taşımacılığı anlaşmalarının müzakerelerinin başlatılması için Avrupa Komisyonu'na yetki verildi.

15 Haziran

Komisyondun Mülteci Uzlaşısına İlişkin İkinci Raporu Yayımlandı

Avrupa Komisyonu, Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısının uygulama aşamasına ilişkin ikinci değerlendirme raporunu yayımladı. Raporda uygulamada iyi oranda ilerleme olduğu kaydedilirken halen durumun kırılganlığını koruduğu belirtildi. Komisyona göre uzlaşının uygulamasına ilişkin en olumlu gelişme, Türkiye üzerinden düzensiz yollarla Yunanistan'a göçte gerçekleşen ciddi düşüş.

23 Haziran

Britanya AB Üyeliğinden Çıkma Kararı Aldı

Britanya'da yapılan referandum, AB üyeliğinden ayrılma yanlılarının zaferi ile sonuçlandı. Yüzde 72,2 oy verme oranı ile yaklaşık 30 milyon kişinin katıldığı referandumda, seçmenlerin yüzde 52'si AB üyeliğinden ayrılma yönünde oy kullandı.

4 Mayıs

Üçüncü Vize Serbestliği Raporu Yayınlandı

Avrupa Komisyonu, Üçüncü Vize Serbestliği Raporu'nu yayımladı. 72 teknik kriterden 65'inin karşılandığını belirten Komisyon yetkilileri, raporla birlikte Türkiye'ye yönelik vize uygulamasının kaldırılması için gerekli olan Tavsiye Karar üzerinde anlaşıklarını da kamuoyu ile paylaştı.

10 Mayıs

AB Bakanı Bozır, Strazburg'da Temaslarda Bulundu

AB Bakanı ve Başmüzakereci Büyükelçi Volkan Bozır, Strazburg'da AB kurumları yetkilileriyle bir araya geldi. AP Başkanı Martin Schulz ile resmi bir görüşme gerçekleştiren Bakan Bozır, görüşmelerde Türk vatandaşlarına yönelik vize serbestisi ve Türkiye'nin AB'ye üyelik müzakerelerinin ele alındığını belirtti.

19 Mayıs

Cumhurbaşkanı Erdoğan Geri Kabul Anlaşması'nı Onayladı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma ile Oluşturulan Ortak Geri Kabul Komitesinin 2/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun"nu onayladı.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

7 Haziran

AB Bakanı Ömer Çelik Agramunt ile Görüştü

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Başkanı Pedro Agramunt, AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik ile AB Bakanlığında bir araya geldi. Görüşmelerde terörle mücadele mesajları verildi.

8 Haziran

Türkiye-AB Terörle Mücadele Diyalogu Brüksel'de Düzenlendi

AB Dış İlişkiler Servisi (European External Action Service-EEAS) tarafından yapılan yazılı açıklamada, İstanbul'da ve AB'de meydana gelen terör saldırılarının kınanırken, insan hakları ve mülteci hukuku başta olmak üzere, uluslararası hukuka paralel bir şekilde hareket edilmesi gerektiğinin altı çizildi.

10 Haziran

AB Bakanı Ömer Çelik'in Lahey Ziyareti

AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik, AB Konseyi Dönem Başkanlığını yürüten Hollanda'da resmi temaslarda bulunmak üzere Lahey'e gerçekleştirdiği ziyarette Hollanda Dışişleri Bakanı Bert Koenders ile bir araya geldi.

25 Mayıs

Ömer Çelik, 65'inci Hükümette AB Bakanı Olarak Göreve Getirildi

65'inci Hükümette AB Bakanı ve Başmüzakereci görevine Ömer Çelik getirildi. Ömer Çelik yeni görevini Büyükelçi Volkan Bozkır'dan devraldı.

31 Mayıs

124'üncü Türkiye-AB Ortaklık Komitesi Brüksel'de Toplandı

Toplantıya Türkiye'nin AB nezdinde Daimi Temsilcisi Büyükelçi Selim Yenel'in yanı sıra AB Konseyi, Avrupa Komisyonu ve AB üye ülkelerinden temsilciler katıldı. Görüşmelerde siyasi ve ekonomik kriterler, Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog, Türkiye-AB Enerji Diyaloğu, ticaret ve İç Pazar konuları ile Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı ele alınırken müzakerelerin teknik boyutlarının görüşüldüğü belirtildi.

1 Haziran

AB Bakanı Ömer Çelik Brüksel'de İlk Ziyaretini Gerçekleştirdi

AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik Brüksel'deki ilk resmi temaslarında AB yetkilileriyle bir araya geldi. Bakan Çelik AP Başkanı Martin Schulz ve Johannes Hahn'ın yanı sıra Dimitris Avramopoulos ile görüştü. Görüşmelerde, AB'ye katılım müzakereleri, mülteci sorunu ve vizesiz Avrupa konuları ele alındı.

14 Haziran

AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Hansjörg Haber İstifa Etti

Büyükelçi Haber, AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Frederica Mogherini tarafından 31 Ağustos 2015 tarihinde AB Türkiye Delegasyonu Başkanlığı'na atanmıştı.

21 Haziran

AB Bakanı Ömer Çelik Roma'ya Resmi Ziyaret Gerçekleştirdi

AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik 21-23 Haziran 2016 tarihlerinde İtalya'nın başkenti Roma'da resmi temaslarda bulundu. Görüşmelerde Bakan Çelik, ülkenin Dışişleri Bakanı ile bölgesel konular, vize ve ikili ilişkileri ele aldı.

30 Haziran

Mali ve Bütçesel Hükümler Faslı Açıldı

Mali ve Bütçesel Hükümler başlıklı 33'üncü fasıl Brüksel'de gerçekleşen Hükümetlerarası Katılım Konferansı'nda müzakereye açıldı. 2 yıllık bir aradan sonra Aralık ayında Ekonomik ve Parasal Politika faslına, bu yıl da Mali ve Bütçesel Hükümler faslına müzakereye açılması olumlu bir gelişme olarak değerlendirildi.

“Türkiye ile AB Arasındaki İlişki, Konjonktürel Krizlere İndirgenemeyecek, Ekonomik, Kültürel ve Tarihi Derinliğe Sahip Zengin Bir İlişkidir”

Ömer ÇELİK
AB Bakanı ve Başmüzakereci

Dünya siyasi tarihinde benzeri bulunmayan bir bütünleşme süreci olan AB, toplumsal yaşamın hemen her alanında geliştirdiği ortak politikalar ile 20'nci yüzyıla damgasını vurmuş, yıllarca hem Avrupa halklarının hem de uluslararası toplumun umut ve ilham kaynağı olmuştur.

Ancak son yıllarda AB'nin uluslararası sistemde yaşanan değişim uyum sağlamakta zorlandığı, hatta kurulu olduğu evrensel değerler ve yüksek standartlara dayanan düşünce sisteminin sarsıldığı müşahade edilmektedir.

2008 yılında patlak veren küresel finans krizinin etkilerini yönetmede ciddi hatalar yapan AB, ağır ve sıkıntılı bir ekonomik toparlanma sürecinin içindeyken, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en büyük düzensiz göç akımı ile karşı karşıya kalmıştır. Göç, Avrupa'daki siyasi bölünmeleri açığa çıkarmış ve AB içinde bölgesel cepheleşmenin yanı sıra ciddi bir güven krizi ve dayanışma eksikliğini de gözler önüne sermiştir.

Öte yandan, son dönemde ülkemizde ve bölgemizde yaşanan ve sınırları Avrupa'nın kalbine dayanan saldırılar, terörün ulaştığı akıl almaz boyutu gözler önüne sermiş ve AB'yi kritik düzeyde bir diğer sorun ile karşı karşıya bırakmıştır. Paris ve Brüksel'de gerçekleşen terör saldırıları, AB'de özgürlük ve güvenlik dengesinin korunması bakımından önemli bir sınama olmuştur. Bütün bu sorunlara İngiltere'nin AB'den çıkma (Brexit) tartışmaları da eklenince, Birlik adeta eşzamanlı varoluşsal krizlerle birlikte yaşamaya başlamıştır.

Kriz ortamında yükselişe geçen ve AP seçimlerinde ve AB ülkelerinde ulusal seçimlerde giderek daha fazla destek gören aşırı sağ, farklı milletlerin, dinlerin, mezheplerin yüzyıllarca çatıştıktan sonra evrensel değerleri temel alarak, bir arada yaşamasını mümkün kılan bir "barışma süreci" olan Avrupa Projesinin ideallerini derinden sarsmaya başlamıştır. Ne yazık ki AB, ortak bir geleceğe ve Avrupa bütünleşmesinin barış ve istikrar getiren niteliklerine odaklanmak yerine İslamofobi ile göçmen karşıtlığından beslenen aşırı sağın siyasal gündemine teslim olmuş durumdadır.

AB'deki merkez partiler bile seçmen desteğini kaybetmemek adına ya aşırı

sağ hareketlerin söylemlerine sessiz kalmakta ya da bizzat aşırı sağın söylemlerini kullanmaktadır. Bu da aşırı sağın söylemlerinin "normalleşmesi" ve başta yabancı düşmanlığı olmak üzere belli konularda farklı ülkelerdeki, farklı siyasi partilerin benzer politikalar benimsemesine yol açmaktadır. AB'nin gündeminde olan Avrupa şüpheciliği, İslam düşmanlığı ve Türk karşıtlığı, aslında yabancı düşmanlığı ve aşırı sağın yükselmesinden beslenen aynı hakikatin üç farklı yüzüdür ve AB'nin üzerinde yükseldiği ilke ve değerlerle bağdaşmamaktadır.

Bugün Avrupa bütünleşmesinin geldiği aşamanın ve karşı karşıya olduğu sorunların açık yüreklilikle ele alınarak, geleceğe dönük muhasebesinin yapılması, AB'nin Avrupa halklarına umut kaynağı olmaya devam edebilmesi açısından elzemdir. Avrupa ailesinin doğal bir üyesi, güçlü bir Avrupa demokrasisi olan, bölgesinde güven ve istikrar abidesi olarak yükselen Türkiye'nin, Birliğin geleceğine ilişkin temel muhasebesinde en çok hesaba katılması gereken aktör olduğu bir gerçektir.

AB'nin karşı karşıya olduğu sınamalar, Türkiye-AB ilişkilerini daha güçlü bir zemine kendiliğinden yerleştirmiş, söz konusu sınamaların ancak ortak değerler ve ortak hedefler çerçevesinde, işbirliği içerisinde atılacak adımlarla üstesinden gelinebileceği her iki tarafın da mutabık kaldığı bir husus haline gelmiştir. Bu da Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir dönemi beraberinde getirmiştir.

Türkiye ile AB'nin Ortak Gündemi

Sayın Cumhurbaşkanımızın 5-6 Ekim 2015 tarihlerinde Brüksel ziyareti ile başlayan ve Türkiye-AB Zirveleriyle devam eden bu yeni dönemde Türkiye-AB ilişkileri ivme kazanmıştır.

Zirvelerde, katılım müzakerelerinin yeniden canlandırılması başta olmak üzere, kritik önemi haiz alanlarda

Türkiye-AB üst düzey diyalogunun güçlendirilmesi, Türkiye-AB Vize Serbestliği Diyalogu sürecinin hızlandırılması, göç yönetiminde yük paylaşımı, terörle mücadelede işbirliği, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi başta olmak üzere ilişkilerimiz açısından somut kararlar alınmıştır.

Öncelikle, Türkiye-AB ilişkilerinin belkemiğini oluşturan katılım müzakerelerinde Ekonomik ve Parasal Politika başlıklı 17'nci faslın müzakerelere açılması, Mali ve Bütçesel Hükümler faslının (Fasıl 33) Hollanda Dönem Başkanlığı'nda açılmasına karar verilmesi ve diğer fasılların açılması için yürütülen çalışmalara hız verilmesi, katılım müzakerelerinin yeniden canlandırıldığına açık bir kanıt olmuştur.

Bunun yanı sıra, 29 Kasım tarihli Zirve kapsamında alınan en önemli kararlardan biri AB ile ilişkilerimizde diyalog kanallarının nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesidir. Kasım ayından bu yana gerçekleşen 3 Türkiye-AB Zirvesinin yanı sıra, kilit önemi haiz tematik konularda yapılması kararlaştırılan üst düzey diyalog toplantıları düzenlenmiştir. Bu çerçevede, Siyasi Diyalog, Üst Düzey Enerji Diyalogu, Üst Düzey Ekonomik Diyalog ve Türkiye-AB Terörle Mücadele İstişare Toplantıları yapılmıştır.

Son dönemde Türkiye-AB ilişkilerinin en önemli başlığını oluşturan düzensiz göç ve sığınmacılar konusunda, ülkemizin önerdiği "1'e 1" formülünün hayata geçirilmesi, düzensiz göçün önlenmesi ve insani mağduriyetlere son verilmesi açısından oldukça önemli ve somut bir katkı sağlamıştır.

Formülün uygulanmasıyla birlikte, Yunan adalarına günlük düzensiz göçmen geçişlerinde çok büyük düşüşler gözlenmiştir. Günlük geçişler Ekim 2015'te 7 bin kişi iken, Mart ayında 858 olmuştur. Ortalama geçişler, Nisan ayında 122'ye ve Mayıs ayında artık iki haneli sayılara düşmüştür. Sayılar "1'e 1" formülünün başarısını ortaya ►►

Avrupa ailesinin doğal bir üyesi, güçlü bir Avrupa demokrasisi olan, bölgesinde güven ve istikrar abidesi olarak yükselen Türkiye'nin, Birliğin geleceğine ilişkin temel muhasebesinde en çok hesaba katılması gereken aktör olduğu bir gerçektir.

koymaktadır. AB'nin tarihi boyunca karşılaştığı en büyük krizlerden bir tanesi, Türkiye ile AB arasındaki ortak eylem planı ve ortak irade sayesinde hafifletilmiştir.

Öte yandan, Türk vatandaşlarına uygulanan Schengen vizesinin kaldırılması sürecinin hızlandırılması son derece kritik bir gelişmedir. Bu hususta, Türkiye üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmiş, Vize Serbestliği Yol Haritası'nda yer alan şartları karşılamıştır. AB tarafının taahhütlerine sadık kalarak vize serbestisi sürecini en kısa sürede tamamlaması önem arz etmektedir.

Vize serbestliği, AB ile Türkiye'nin üzerinde anlaştığı paketin diğer unsurlarıyla ayrılmaz bir bütünlük teşkil etmektedir. Vize serbestliği hem 1980

darbesiyle vatandaşlarımızın uğradığı haksızlığı ortadan kaldıracak, hem de AB'ye tam üyeliğimizin önündeki en önemli engeli oluşturan önyargıların aşılmasına katkıda bulunacaktır.

Bunun yanı sıra, yük ve sorumluluk paylaşımı kapsamında, ülkemizde bulunan Suriyelilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak 3 milyar avroluk mali kaynağın tahsisi yönünde karar alınmıştır. Ayrıca, AB'nin, 2018 yılı sonuna kadar 3 milyar avroluk değerinde mali kaynağı ilave olarak tahsis etmesi de kararlaştırılmıştır.

Son olarak, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi Türkiye-AB Ortak Zirvelerinin en önemli gündem maddelerinden biridir. Bu çerçevede, Türkiye'nin Gümrük Birliği'nin işleyişinden kaynaklı

sorunlarına gerçekçi ve kalıcı çözümler bulunması, Gümrük Birliği'nin genişletilerek ikili ticaretimizin potansiyelinin ve kazanımlarının artması öngörülmektedir. 2017 yılının başında başlayacak müzakerelerde AB tarafının yapıcı bir duruş sergilemesi Türkiye'nin temel beklentisidir. Bu güncelleme bir "kazan-kazan" durumu yaratacak ve AB için de Türkiye için de yeni ticari kapasiteler üretecektir.

Bütün bu gelişmelerin somut kazanımlara dönüşmesi için, tarafların fikir birliği sağlaması ve gerekli siyasi iradeyi göstermesi gerekmektedir. Türkiye tarafından gösterilen kararlı yaklaşıma AB'nin de gerekli karşılığı vermesi önem arz etmektedir. Türkiye'nin AB'den en önemli beklentisi ilişkilerin adil, güvenilir ve samimiyetle yürütülmesidir. Türkiye, AB'den hiçbir zaman bir "ayrıcalık" talep etmemiştir ama Türkiye'ye yönelik bir "ayrımcılığın" da kabul edilemeyeceği bir gerçektir. AB ile ilişkimiz eşitler arası bir ilişkidir ve bu ilişki saygı ve etkileşime dayanmalıdır.

Unutulmamalıdır ki, Türkiye ile AB arasındaki ilişki, konjonktürel krizlere indirgenemeyecek, ekonomik, kültürel ve tarihi derinliğe sahip zengin bir ilişkidir. Bu zenginliğin farkında olarak, bölgesel ve küresel sorunlara birlikte bulacağımız çözümler, bölgemizde kalıcı barışın tesisi için sağlam bir zemin hazırlayacaktır.

Türkiye ile AB'nin Ortak Geleceği

AB ile Türkiye'nin hedefleri ve öncelikleri örtüşmektedir. Türkiye, potansiyeli ve atılımlarıyla, Avrupa projesinin zorlu sınamaları başarıyla aşması yönünde önemli bir katma değer sağlamaktadır. Nitekim özellikle düzensiz göç konusunda yaşanan son gelişmeler, Türkiye'nin çözüm üretme kapasitesinin AB'nin geleceği açısından önemini ortaya çıkarmıştır.

Önümüzdeki dönem AB'nin değişimi yönlendirme yeteneğini gösterme-

si gereken bir zaman kesiti olacaktır. Bu çerçevede, Türkiye-AB ilişkilerinin geliştirilmesi, köklü değişim yaşayan geniş bir coğrafyada AB'nin değişime özgüvenle bakabilmesine somut bir katkı sağlayacaktır.

Türkiye-AB ilişkileri, doğrudan sistem dönüştürücü bir niteliğe sahiptir. Değerler Avrupası'nın evrenselliği, Türkiye-AB bütünleşme ilişkisini gerçekleştirdiği ölçüde yaşam sahasını genişletebilir ve AB'nin küresel sistemde düzen kurucu bir aktör olmasına katkı sağlayabilir.

Tarih boyunca Avrupa'nın siyasi, ekonomik ve kültürel gelişiminde rol oynamış, pek çok alanda Avrupa ile bütünleşmesini kurumsallaştırmış olan Türkiye, bundan sonra da Avrupa'da ve dünyada istikrar ve refahın güçlendirilmesine katkıda bulunmaya devam edecektir. Önümüzdeki dönem, sadece hükümet düzeyinde değil, toplumsal

düzeyde de AB ile yakın çalışmayı ve işbirliğini artırmayı gerektiren bir dönemdir ve bu dönem, ancak sivil toplum kuruluşlarından üniversitelere, özel sektörden sanat dünyasına, toplumun tüm kesimlerinin sahip çıkmasıyla başarıya ulaşacaktır.

İKV de, ülkemizin AB sürecinin arkasındaki en köklü sivil toplum hareketlerinden biri olarak Türkiye-AB ilişkilerinin her aşamasının bizzat içinde olmuştur. Gerek Türk iş dünyasının, gerekse Türkiye ve AB kamuoylarının sürecin kazanımları konusunda bilgilendirilmesi noktasında önemli görevler üstlenen İKV, toplumun farklı kesimlerinde AB alanında farkındalığın oluşmasına önemli katkılar sağlamıştır. İKV, Türkiye'nin Müzakere Heyetinin doğal bir üyesi olarak, önümüzdeki dönemde de Türkiye-AB ilişkilerinin geliştirilmesinde önemli roller üstlenecektir. ■

Doç. Dr. Çiğdem NAS
İKV Genel Sekreteri

Britanya'da Referandumun Ardından: Hasar Kontrolü ve Alternatif Senaryolar

"Olmaz" denilen oldu ve Britanya halkı AB üyeliğinden ayrılma kararı aldı. 23 Haziran 2016 Perşembe günü tarihe bir kırılma noktası olarak geçecek. İlk defa bir Üye Devlet, AB üyeliğini referanduma sundu ve sonuç üyelikten ayrılma yönünde gerçekleşti.

Oyların yüzde 51,8'i AB'den çıkış yönündeyken, yüzde 48 AB'de kalmak için oy verdi. Oyların dağılımına baktığımızda, 50 üzeri yaş grubunun, daha az eğitilmiş kesimin AB'den çıkış için oy verdiğini, gençlerin ve yüksek eğitimlilerin ise kalma yönünde tercihlerini belirttiğini görüyoruz. Britanya'yı meydana getiren bölgeler ve halklar açısından bakarsak, Londra bölgesi, Kuzey İrlanda ve İskoçya AB üyeliğinin devamı yönünde oy kullanırken, İngilizlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgeler ve Galler ayrılma yönünde oy verdi.

Referandum Sonucunun AB için Önemi Nedir?

Britanya referandum sonuçları AB entegrasyon süreci ile ilgili uzun zamandır devam eden hoşnutsuzlukların bir dış vurumu olarak tecelli etti. Daha önce de AB ile ilgili referandumlar yapılmıştı: Norveç 1972 ve 1994, Britanya 1975, Danimarka 1992 ve 1993, Fransa 1992 ve 2005, İrlanda 2001, 2002, 2008 ve 2009, Hollanda 2005 gibi. Ama bu referandumlar üye olmaya hazırlanan bir ülkenin girip girmemesi ile ilgiliydi, ya da AB Üye Devletleri arasında imzalanan Anlaşmaların onay sürecinin bir parçasıydı. Britanya'da 1975 yılında düzenlenen referandumdan sonra ilk defa 46 yıldır AB üyesi olan bir Devlet üyeliğinin devamını tartışmaya açtı ve cin şişeden çıkmış oldu.

Aslında bu sonuç, diğer bazı AB ülkelerinde de giderek yaygınlık kazanan, Avrupa şüpheliğinin bir tezahürü olarak değerlendirilebilir. AB karşıtı akımları gerek siyasi yelpazenin sağında, gerekse solunda olmak üzere son yıllarda güçlendi. Özellikle Fransa'da Ulusal Cephe, Almanya'da Alternatif Parti, Britanya'da Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi, İsveç Demokratları, Avusturya'nın Özgürlük Partisi ve Hollanda'daki Geert Wilders'in Özgürlük Partisi gibi aşırı sağ partiler, göç

karşısı, AB karşıtı, milliyetçi görüşleri ile memnuniyetsiz seçmen arasında destek tabanını genişletti.

Britanya'daki referandum sonucuna benzer bir etki yaratan ilk referandum 1992'de Danimarka'da gerçekleşen referandumdu. AB'yi kuran Maastricht Antlaşması'nın onay süreci kapsamında gerçekleşen referandumda seçmenlerin yüzde 50,7'si Antlaşmaya "Hayır" oyu vermişti. Bu da yetmezmiş gibi, Fransa'da aynı amaçla düzenlenen referandumda "Evet" oyu çıkmasına rağmen, bunun sadece seçmenlerin yüzde 51'i tarafından verilmesi, yani Fransa gibi AB'nin lider bir ülkesinde "Evet" ve "Hayır" oyları arasındaki farkın bu kadar az olması endişeleri artırmıştı. AB'nin kurulması ile yeni bir aşamaya geçen ve Komünist Blok'un yıkılması ile başlıca var oluş nedenlerinden birini yitiren Avrupa entegrasyon süreci için artık fırsatların yanında tehlikelerle dolu bir dönem başlıyordu. Avrupa entegrasyonunu 2004 ve 2007'de genişlemelerle tüm Avrupa kıtasına yaymayı başaran AB, Maastricht Antlaşması ile temelleri atılan Ekonomik ve Parasal Birlik, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Adalet ve İçişleri alanı gibi yeni hedeflerle çitayı yükseğe koyuyordu. Bu yeni hedeflere ulaşılmasında Üye Devletler ile yetki paylaşımı içine giren AB, özellikle Avro alanı ve Schengen Bölgesi gibi sınırların kaldırılması ve ortak düzenlemelerin yapılmasını içeren yeni girişimleri ile artık sıradan Avrupalının hayatında çok daha fazla söz sahibi oluyordu. Tüm bu gelişmeler, AB'nin halkların temsili ve katılımını sağlayacak etkin bir demokratik sistem oluşturmasını gerektiriyordu. Ancak bu süreç içinde AB kurumları büyük ölçüde teknokratik ve bürokratik kurumlar olarak kaldılar. Avrupa Parlamentosu'nun artan gücü ya da Avrupa Komisyonu'nun artık Parlamento tarafından seçiliyor olması yeterli olmadı. Özellikle radikal sağ ve sol kesimler, AB'yi ulusal ege-

menliği aşındıran, müdahaleci, büyük sermaye yanlısı bir kuruluş olarak algıladı ve o şekilde sundu.

Britanya'daki referandum sonuçları, AB için bir alarm zilidir. AB'nin gerçek anlamda bir vatandaşlar Avrupası yaratabilmesi, hem siyasi partiler yoluyla halkın Avrupa düzeyinde katılımını sağlaması, hem de Üye Devlet liderlerinin AB'yi bir günah keçisi olarak kullanmaktan vazgeçerek, AB'nin kendi halkları nezdinde tanıtılması ve anlaşılması için sorumluluk üstlenmesi ile mümkün olabilir. Bunun için, Kurucu Antlaşmaların revizyonu da dahil olmak üzere kapsamlı bir strateji oluşturulması bundan sonra bu gibi durumlarla karşılaşmaması için gereklidir.

Britanya halkının AB üyeliğinden ayrılma yönünde karar alması, bazı AB Üyesi Devletlerdeki aşırı sağ hareketleri de umutlandırdı. Fransa'da Marine Le Pen, Hollanda'da Geert Wilders, İtalya'da Matteo Salvini gibi siyasetçiler kendi ülkeleri için de AB üyeliği için referandum yapılması çağrısında bulundular. Bu aşırı sağ liderleri, oy oranlarını artırmaya devam ederek, iktidara gelmeleri durumunda bu sözlerini uygulamaya geçirmeyi hedefleyecekleri öngörülebilir. Üye Devletlerde aşırı sağın yükselişi AB'yi de tehdit eden bir hal alabilir. Bunun için bu hareketlerin önünün kesilmesi için, merkez partilerin kendilerini yenilemeleri ve aşırı sağın beslediği ekonomik durgunluk ve işsizlik gibi sorunlara çözümler üretmeleri gerekmektedir.

Bundan Sonra Ne Olabilir?: Hasar Kontrolü ve Alternatif Senaryolar

Referandum sonuçları üzerine görevinden ayrılacağını açıklayan Britanya Başbakanı David Cameron, referandum sonuçlarını Parlamento'ya sunmak ve ayrılma başvurusunu yapmak üzere adım atmayacağını, bunu ►►

Referandum sonrasında Britanya kamuoyunda bir pişmanlık ve kızgınlık olduğu da görülüyor. İkinci bir referandum yapılması için başlatılan dilekçe 3 milyon imzaya ulaştı.

yeni seçilecek lidere bırakacağını ifade etti. Dolayısıyla, yeni Başbakanı zor bir görev bekliyor olacak. Referandum sonrasında Britanya kamuoyunda bir pişmanlık ve kızgınlık olduğu da görülüyor. Büyük ölçüde mantığa değil duygulara dayalı olduğu görülen AB'den ayrılma yönündeki oylar, İngiliz Poundu'nun görülmemiş biçimde değer kaybetmesine neden olurken, AB ülkelerinde yaşayan Britanyalılar ile Britanya'da yaşayan diğer AB vatandaşlarının geleceğinden, Britanya'nın AB üyesi olarak taraf olduğu ticaret anlaşmalarındaki statüsünün ne olacağını kadar birçok alanda belirsizlik ve paniğe yol açtı.

İskoçya Birinci Bakanı Nicola Sturgeon yaptığı açıklamada, İskoçya'nın

AB'de kalması için tüm opsiyonları değerlendireceğini ve İskoçya'nın bağımsızlık referandumunun tekrarlanabileceğini ifade etti. Bunun yanında, ikinci bir referandum yapılması için başlatılan dilekçe 3 milyon imzaya ulaştı. Asgari 100 bin kişinin imzaladığı bir dilekçenin Parlamento tarafından görüşülmesi gerekiyor. Dolayısıyla bu dilekçenin de Parlamento tarafından görüşülebileceği ve ikinci bir referandumun imkansız olmadığı görülüyor.

Bundan sonra olacakları ve alternatif senaryoları kısaca ele alalım:

1-Yeniden Referandum: Cameron'un yerini alacak lider referandum

sonrasında oluşan panik havasını, AB'den ayrılma kampanyasının boşa çıkan vaatlerini, İskoçya, Kuzey İrlanda ve Londra'nın büyük ölçüde AB'de kalma yönünde oy vermesini, gençlerin tepkisini vs. dikkate alarak, referandum sonuçlarını Parlamento'ya sunmaz, erken seçime gider ve ikinci bir referandum düzenlenmesi yönünde adım atar. Referandumda bu kez AB'de kalma yanlıları kazanır. Britanya'nın geçtiğimiz Şubat ayında AB Konseyi ile üzerinde anlaştığı uzlaşma geçerlik kazanır.

2-Yumuşak Brexit: Cameron'un yerine seçilen yeni Başbakan, referandum sonuçlarını Parlamento'ya sunar. Parlamento onayından sonra, AB'ye üyelikten ayrılma yönünde başvuru yapılır. AB üyeliğinden ayrılma Anlaşması için Lizbon Antlaşması'nın 50'nci Maddesi uyarınca müzakereler başlar. Müzakereler sonrasında, Britanya'nın AB İç Pazarı'na erişimini sağlayan, Avrupa Ekonomik Alanı veya Gümrük

Birliği türü bir ticari ortaklığı içeren, dış ve güvenlik politikası gibi alanlarda işbirliğini mümkün kılan bir Ortaklık ve İşbirliği Antlaşması imzalanır.

3-Sert Brexit: AB üyesi ülkeler, Britanya'daki referandum sonuçlarının açık olduğuna karar verir ve ayrılma sürecini hemen başlatır. Müzakereler uzar ve birçok konuda uzlaşma sağlanamaz. Sonuçta Britanya için özel bir ortaklık değil, üçüncü ülke statüsü getirecek şekilde Britanya üyelikten ayrılır. Bu durumda, İskoçya Britanya'dan ayrılarak, AB'ye başvurma kararı alır. Kuzey İrlanda, İrlanda ile birleşmek için girişimde bulunur. Diğer bazı AB ülkelerinde de üyelik için referandumlar düzenlenir.

Türkiye Açısından Sonuçlar

Britanya referandumunu sonrasında başlayan süreç, AB adayı olan Türkiye'yi yakından ilgilendiriyor. Türkiye açısından sonuçlara bakıldığında, bu sonuç iki açıdan önemli görülmekte-

dir: İlk olarak, Britanya referandum sonuçları AB'nin yönünü etkileyecek bir gelişmedir. Birliğin entegrasyon yapısını, farklı modelleri içerecek şekilde yeni bir kurumsal çerçeveye oturtması gerekecektir. Farklı hızlarda ve biçimlerde bütünleşen Çok vitesli Avrupa adım adım ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin AB üyelik hedefi açısından AB'nin izleyeceği yön büyük önem taşımaktadır.

İkinci olarak, Britanya'da referandum sonuçlarının yenilenmemesi, AB üyeliğinden ayrılmak için başvurulması ve AB'den çıkış için bir Anlaşma imzalanması halinde, Britanya'nın AB ile oluşturacağı yeni ilişki Türkiye açısından da incelenmesi gereken yeni bir model ortaya çıkaracaktır. AB ile entegrasyon sürecinde Türkiye'nin belirli politika alanlarına katılacağı, AB İç Pazarı'na erişim sağlayacağı bu tür bir model, tam entegrasyon hedefi saklı kalmak kaydıyla, dikkate alınmalıdır. ■

Mali ve Bütçesel Hükümler Faslı'nın Müzakereye Açılması Ne Getiriyor?

Türkiye-AB arasında yürütülen müzakere sürecinde Fransa'nın blokajına tabi olan 33'üncü "Mali ve Bütçesel Hükümler" faslı 30 Haziran 2016 tarihinde Brüksel'de düzenlenen Hükümetlerarası Konferans ile resmen müzakerelere açıldı. Fasıl neleri içeriyor ve Türkiye'ye neler sağlayacak bir göz atalım.

Sema Gençay ÇAPANOĞLU
İKV Kıdemli Uzmanı

"Mali ve Bütçesel Hükümler" başlıklı 33'üncü fasıl müzakere sürecinde uzun bir süre Fransa'nın blokajına tabi oldu ve eski Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin görev döneminde "üyelikle doğrudan ilişkili olduğu" gerekçesiyle bloke edilen 4 fasıl arasında yer aldı. Cumhurbaş-

kanı François Hollande'ın, göreve gelmesinin ardından söz konusu fasılların üzerindeki blokajı kaldırmaya sıcak bakmasıyla birlikte 18 Mart 2016 tarihli Türkiye-AB Zirvesi'nde AB tarafından fasılın, Hollanda'nın AB Dönem Başkanlığı'nda müzakerelere açılması kararı alındı.

Hatırlanacağı üzere, Türkiye-AB arasında yürütülen müzakerelerde 3 yılın fasıl açılmadan geçtiği bir dönemin ardından Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu faslı (Fasıl 22) 3 Kasım 2013 tarihinde açıldı. Bu fasıldan sonra, Fransa'nın blokajını kaldırdığı Ekonomik ve Parasal Politika faslı (Fasıl 17) geçtiğimiz yılın sonunda müzakereye açıldı. Son dönemde, "Mali ve Bütçesel Hükümler" faslının da açılması, açılan fasıllara eklenen yeni bir halka olarak müzakere sürecinin ivme kaybetmeden devam etmesi açısından önem taşıyor ve bu fasıl ile birlikte AB sürecinde açılan fasıl sayısı 16'ya çıkmış oluyor. Ancak AB'nin geçmişte aday ülkelerle yürüttüğü müzakerelerde Mali ve Bütçesel Hükümler faslının genelde en son sonuçlandırılan müzakere faslı olduğunu gözlemliyoruz. Zira bu fasıl, diğer bazı fasıllar gibi yoğun bir mevzuat uyumunu gerektirmiyor. Türkiye'nin, bu fasıl kapsamındaki müktesebatı üyelikle birlikte doğrudan uygulamaya başlayacak olması nedeniyle ulusal mevzuatına aktarması gerekiyor.

33'üncü faslın müzakerelere açılması olumlu bir gelişme olmakla birlikte, süreç için yeterli değil. Konsey kararı ile bloke edilen 8 fasıl ve GKRY'nin tek taraflı olarak bloke ettiği 6 fasıl müzakere sürecinde engel teşkil ediyor. Söz konusu fasılların açılabilmesi için gerekli koşulların oluşturulması önem taşıyor. Bu; hem Kıbrıs sorununda çözümün sağlanması, hem de Avrupa Komisyonu ve Üye Devletlerin müzakere sürecinin canlandırılması yönünde verdikleri sözleri yerine getirmelerine bağlı.

Öte yandan, önümüzdeki dönemde müzakere sürecinde daha hızlı ilerleme sağlanması amacıyla hâlihazırda ne AB'nin, ne de herhangi bir üye ülkenin siyasi blokajına tabi olmayan 3 müzakere faslında ("Kamu

Alımları", "Rekabet Politikası", "Sosyal Politika ve İstihdam") müzakerelerin başlaması için çalışmaların tamamlanması sağlanabilir. Şüphesiz, fasıl açma ya da kapama, müzakere sürecinde ilerleme kaydedilmesi açısından önemli olmakla beraber sürecin siyasi, ekonomik ve konjonktürel gelişmelerden de etkilendiği önemli bir gerçek. Önümüzdeki dönemde de bu gelişmeler, sürecin akışında rol oynamaya devam edecek gibi görünüyor.

Fasıl Neleri İçeriyor?

Mali ve bütçesel hükümler alanındaki AB müktesebatı, AB bütçesinin finansmanı için gerekli olan mali kaynaklarla ilgili kuralları kapsıyor. Söz konusu kurallar, AB bütçesinin etkin bir şekilde organizasyonu, oluşturulması ve uygulanması ile AB bütçesine sağlanacak fonlar için gerekli mali kaynaklara ilişkin düzenlemeleri içeriyor. AB'nin bütçe kaynakları, gümrük vergileri, tarımsal vergiler ve şeker vergilerinden elde edilen geleneksel öz kaynaklardan oluşan Üye Devlet katkıları, Üye Devletlerin KDV gelirlerine dayanan katkılar ve Üye Devletlerin GSYİH büyüklüklerine bağlı olarak değişen katkılardan oluşuyor. AB'nin bütçe gelirlerinin yüzde 1'ini oluşturan diğer gelirler ise AB çalışanlarının gelir vergisi kesintileri, banka faizleri, üçüncü ülkelerin AB programlarına katılmak üzere yaptıkları katkılar, kullanılmayan AB mali yardımlarının geri ödenmesi ve gecikmiş ödemeler üzerinden alınan faizleri içeriyor.

AB bütçe sistemi içerisinde, bazı Üye Devletlerin AB bütçesine yaptıkları katkılar arasındaki dengesizliğin giderilmesi için alınan bir dizi önlem (düzeltme mekanizmaları) de yer alıyor. Bu kapsamda, İngiltere'nin katkı indirimi, İngiltere üye olduktan sonra Birlik bütçesine yapmış olduğu katkılarla bütçe harcamalarından aldığı

pay arasındaki dengesizliğin giderilmesi amacıyla 1985'te oluşturuldu. İngiltere'nin bütçe dengesizliği, KDV ve GSYİH bazlı ödemelerinde indirim yapılarak azaltılıyor. Bu düzeltmenin maliyeti, diğer Üye Devletler tarafından, AB GSYİH içerisindeki paylarına göre paylaştırılıyor. Buna karşın, AB bütçesine katkılarının görece fazla olduğu Almanya, Hollanda, Avusturya ve İsveç'in; İngiltere'nin telafisi için verdikleri katkıları daha düşük oranda hesaplanıyor. Hollanda ve İsveç'in GSYİH'lerinden AB bütçesine sağladıkları katkılarda ise belirli tutarlarda indirim oluşturuyor¹.

AB bütçesine ilişkin yeterli koordinasyonun sağlanması, öz kaynaklara ilişkin katkıların doğru hesaplanması, tahsilâtı, ödenmesi ve denetiminin temini ile öz kaynaklara ilişkin kurallara uyum amacıyla her Üye Devletin bu alanda gerekli idari kapasitesini oluşturması gerekiyor. Bu alandaki müktesebat, AB'ye katılımın ardından aday ülkeler tarafından doğrudan uygulanacak olan tüzük ve kararları kapsıyor. Söz konusu müktesebatın, üyelikle birlikte doğrudan uygulanmaya başlanması nedeniyle ulusal mevzuata aktarılması gerekiyor. Bununla birlikte aday ülkelerin, ilgili tüzük ve kararların, üyelik tarihinden itibaren uygulanacağını garanti etmeleri önem taşıyor. Bu güvencenin verilmesi ise büyük ölçüde, bu fasılla ilişkili olan Tarım ve Kırsal Kalkınma, Gümrük Birliği, İstatistik, Vergilendirme ve Mali Kontrol gibi diğer müktesebat fasıllarında kaydedilen ilerlemeyle doğru orantılı².

Fasıla ilişkin düzenlemelerin temelinde ise AB'nin bütçesel ilkelere şeffaf ve kademeli olarak uygulamaya başlanması, öz kaynaklar sistemi ve ortak finansman sistemine uyum sağlanması bulunuyor. Üyelikle birlikte düzenlemelerin otomatik olarak işler hale gelmesi öngörülüyor. ►►

Mali ve bütçesel hükümler alanındaki AB müktesebatı, AB bütçesinin finansmanı için gerekli olan mali kaynaklarla ilgili kuralları kapsıyor.

Fasıl AB için Ne İfade Ediyor?

AB bütçesi, Birlik çerçevesinde üye ülkelerin ortaklaşa belirledikleri siyasi ve ekonomik hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için kullandıkları en etkili araçlardan biri. AB bütçesi, AB'nin siyasi ve ekonomik politikaları doğrultusunda şekilleniyor; bütünleşme ve genişleme süreçlerinde oldukça önemli rol oynuyor. AB bütçesi, Birliğin uluslararası kuruluşlardan farklı olarak üye ülkelerin katkılarının yanı sıra kendisine ait gelir kalemlerinden oluşuyor. Bütçede idari giderler için ayrılan pay yüzde 5 gibi düşük bir düzeyde. Bütçenin önemli bir bölümü, üye ülkeler arasında ekonomik gelişmişlik farkını azaltarak ekonomik ve

siyasi bütünleşmeyi kuvvetlendirmeyi amaçlayan ortak politikaların finansmanı için kullanılıyor.

AB bütçe uygulamasında denklik ilkesi (gelir ve giderlerin birbirine denk olması), yıllık ilkesi (uygulamaların istisnalar dışında bir yıl olması) ve birlik ilkesi (bütçenin gelir ve giderlerin tümünü kapsaması) mevcut. Başlangıçta gelir kalemleri sadece üye ülkelerden sağlanan transferlerden oluşan Birlik bütçesi, 1970 yılından itibaren ortak politikaların finansmanı için öz kaynaklar sistemini benimsemişti. Öte yandan, bütçeye tahsis edilen maksimum kaynak miktarı toplam AB GSMH'nin yüzde 1,23'ü ile sınırlandırıldı.

AB bütçesi, AB'nin İşleyişine ilişkin Antlaşma'nın 311'inci Maddesi uyarınca, Birliğin öz kaynaklarından finanse ediliyor. Birliğin öz kaynakları, Birliğe bütçenin finansmanı için tahsis edilen ve ulusal otoritelerin ayrı bir kararına gerek olmadan otomatik olarak tahakkuk eden gelirleri içeriyor. Birliğin öz kaynakları, öz kaynaklar sistemi kurallarına göre saptanıyor; tahsil ediliyor; ödeniyor ve kontrol ediliyor. 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren resmi olarak yürürlüğe girmiş bulunan ve 2007 yılında yayımlanan yeni Öz Kaynaklar Kararı'nda³ tanımlandığı şekliyle Birliğin öz kaynakları üç temel gelir kaleminden oluşuyor. Bunlar; gümrük vergileri ile şeker vergilerini içeren geleneksel öz kaynaklar, her Üye Devlet için Komisyon tarafından istatistikî bir yöntemle hesaplan-

makta olan KDV kaynağı ve her Üye Devlete ilişkin olarak yine Komisyon tarafından yapılan, ilgili yıla ait GSMH tahminine dayalı GSMH kaynağı.

AB bütçesinin harcama kalemleri ise çok yıllık çerçeve ile belirleniyor. “Mali Perspektif” olarak adlandırılan çok yıllık bütçe, yıllık harcama üst sınırları belirlenerek hazırlanıyor. AB'nin harcamalarının kontrolü amacıyla halen 7 yıllık dönemler için temel bütçe büyüklükleri tespit edilirken çok yıllık tavanlar belirleniyor. Çok Yıllı Mali Çerçeve (*Multiannual Financial Framework*) ise AB bütçesinde yer alan harcama kalemlerine ilişkin ödeneklerin yıllık tavanını önceden belirleyen ve böylece bütçe disiplinini ve kaynakların AB'nin politika öncelikleri doğrultusunda ve etkin şekilde dağılımını sağlayan bir araç. Son dönemde 2014-2020 dönemini içeren Çok Yıllı Mali Çerçeve kapsamındaki reel öz kaynak miktarı 908 milyar avro ve harcama kalemlerine ilişkin ödenek miktarı da yaklaşık 960 milyar avro olarak belirlendi. Ayrıca 2014-2020 Mali Çerçevesi'nde, AB'nin uzun dönemli bütçesinde ilk kez kesintiye gidildi.

Türkiye'nin Fasıla İlişkin Uyum Çalışmaları Ne Durumda?

Türkiye'nin katılım müzakereleri sürecinde Mali ve Bütçesel Hükümler faslının Tanıtıcı Tarama Toplantısı 6 Eylül 2006 tarihinde, Ayrıntılı Tarama Toplantısı ise 4 Ekim 2006 tarihinde gerçekleştirildi. Toplantının ardından, Avrupa Komisyonu tarafından fasıla ilişkin Tarama Sonu Raporu hazırlanmış olmasına karşılık Tarama Sonu Raporu yayımlanmamıştır ve fasıl henüz müzakereye açılmamıştır. Fransa eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin görev döneminde Fransa tarafından “üyelikle doğrudan ilişkili olduğu” gerekçesiyle bloke edilen Mali ve Bütçesel Hükümler faslının müzakereleri 26 Haziran 2007 tarihinde-

ki AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde durdurulmuştu. Nihayet 18 Mart 2016 tarihli Türkiye-AB Zirvesi'nde ise fasılın Hollanda AB Dönem Başkanlığı'nda müzakerelere açılması yönünde karar alındı.

Fasla ilişkin açılış kriteri bulunmamakla birlikte, öz kaynaklar mevzuatının üyelikle birlikte doğrudan uygulamaya koyulması öngörülmüyor.

33'üncü fasıldaki müzakerelerin, diğer bazı fasıllarda kaydedilen ilerlemeye bağlı olduğu söylenebilir. Nitekim, AB bütçesinin gelir tabanını oluşturan geleneksel öz kaynaklar; tarım ve gümrük vergilerini içeren Tarım ve Kırsal Kalkınma ile Gümrük Birliği fasıllarıyla, GSMH kaynağına dayalı kaynağın hesaplanması ve izlenmesi İstatistik faslı ile ve bütçenin KDV payına ilişkin kaynağının hesaplanması Vergilendirme faslı ile ve geleneksel öz kaynaklar konusunda, Türkiye'nin gümrük mevzuatının AB müktesebatıyla uyum durumu Gümrük Birliği faslı kapsamında değerlendiriliyor. Bunların yanı sıra, Birliğin mali çıkarlarının korunması amacıyla alınacak önlemler Mali Kontrol faslı altında ele alınmakta. Başka bir ifade ile Mali ve Bütçesel Hükümler faslına ilişkin mevzuatın üyelik tarihinden itibaren uygulanabilmesi büyük ölçüde bu ilgili fasıllardaki gelişmelere paralel olarak yorumlanabilecek.

Komisyon tarafından yayımlanan 2015 Yılı İlerleme Raporu'nda yer alan değerlendirmelere bakıldığında, Türkiye'nin Mali ve Bütçesel Hükümler faslına ilişkin hazırlıklarının başlangıç aşamasında olduğu belirtiliyor⁴. Öz kaynaklar sisteminin uygulanmasına ilişkin politika alanlarında ise temel ilke ve kurumların hâlihazırda mevcut olduğu ifade ediliyor. Türkiye'nin gümrük mevzuatının, AB müktesebatıyla büyük ölçüde uyumlu olduğunu belirtebiliriz. Ancak KDV'ye dayalı kaynak ve idari kapasitenin oluşturulması konusunda, istatistiki

KDV matrah hesabı için hazırlıklar henüz başlamadı. Türkiye'nin üyelikten sonra öz kaynaklar sistemine gerekli katkıda bulunması ile birlikte KDV'deki ve gümrük vergilerindeki yolsuzlukla mücadele çalışmalarını hızlandırması ve bu amaçla KDV'deki ve gümrük vergilerindeki yolsuzlukla mücadelede sıkı önlemler alması öngörülmüyor. GSYİH kaynağı konusunda, hâlihazırda Türkiye'nin, finansal ve istatistiki verilerinin ESA-95 ile oldukça uyumlu olduğu bilinmekle birlikte bu sisteme yönelik yeni gelişmelere uyum sağlaması gerekecek⁵.

İdari altyapı alanında, Türkiye'nin üyeliğe kadar yapması gerekenler arasında, öz kaynaklarının doğru tahsil edilmesine, muhasebeleştirilmesine, izlenmesine, ödenmesine, kontrol edilmesine ve bunların AB'ye raporlandırılmasına yönelik koordinasyon yapılarının ve uygulama kurallarının oluşturulması yer alıyor. Diğer bir ifade ile Türkiye'nin, AB üyeliği ile birlikte söz konusu fasıl kapsamındaki düzenlemeleri hayata geçirebilmek için güçlü koordinasyon yapıları oluşturması ve idari kapasite ve uygulama kurallarını sağlaması gerekiyor.

Genel olarak, Mali ve Bütçesel Hükümler faslı kapsamındaki hazırlıklar henüz erken aşamada Türkiye'nin AB' üyeliği gerçekleştiğinde bu fasla ilişkin güçlü bir koordinasyon yapısını, idari kapasiteyi ve uygulama kurallarını oluşturmasına ihtiyaç duyulacak. ■

¹ Avrupa Komisyonu, “The EU's Own Resources”, http://ec.europa.eu/budget/mff/resources/index_en.cfm, Erişim Tarihi: 04.03.2015.

² Müge Hayriye Güvenc, “AB Bütçesi ve Öz Kaynaklar Sistemi”, T.C. Maliye Bakanlığı, AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı için AB Uzmanlık Tezi, Ekim 2008.

³ AB Konseyi, “Council Decision of 7 June 2007 on the System of the European Communities' Own Resources”, (2007/436/EC, Euratom), *Office Journal of the European Union*, L 163/17, 23.06.2007.

⁴ Avrupa Komisyonu, “Turkey 2015 Report”, SWD (2015) 216 final, 10.11.2015.

⁵ A.g.e.

Vizesiz Avrupa için 72 Kriterde Finale Doğru: Ya Sonra?

4 Mayıs 2016 tarihinde Komisyon'un 3'üncü Vize Serbestliği Raporunu yayımlamasıyla ve 72 kriterden 65'inin karşılandığını değerlendirmesiyle, vize serbestliği diyalogunda teknik reform süreci sona yaklaşmış oldu.

Ahmet CERAN
İKV Uzman Yardımcısı

Komisyon AB standartlarında biyometrik veri içeren pasaportların uygulamaya koyulması ve Türkiye ile AB arasında geri kabul mekanizmasının etkin şekilde işlemlerini öne süren 2 kriter için gerekli adımların atıldığını; teknik, bürokratik sebeplerden ötürü bu kriterlerin Raporun yayımlanma tarihine kadar gerçekleşmesinin mümkün olmadığını kabul etti ve iyi niyet sergiledi. Bu kriterlerin, belirle-

nen takvime uygun şekilde karşılanması bekleniyor.

İKV olarak, 1'inci Vize Serbestliği Raporu'nun yayımlandığı tarihten bu yana bahsi geçen 72 kriteri derinlemesine inceleyen analizler, notlar, raporlar ve yayınlar hazırlamaya; etkinlikler düzenlemeye devam ediyoruz. Bu çalışmalar kapsamında dönem dönem kriterlere ilişkin AB standartlarıyla halihazırda Türk mevzuatında gerçekleştirilmekte

Peki Bu Son 5 Kriter Hangileri?

1.Yolsuzlukla Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı ile GRECO tavsiyelerini uygulamaya devam edilmesi (Kriter 42)

Komasyon, vize serbestliğine ilişkin yayımladığı 3'üncü değerlendirme raporuyla eş zamanlı paylaştığı çalışma belgesinde, Türkiye'nin Ulusal Strateji ve 2010-2014 yılları için geçerli Eylem Planını kısmen uygulamaya koyduğunu öne sürüyor. Planın uygulamaya koyulan kısmını, büyük ölçüde hazırlık çalışmalarının oluşturduğu ve somut adımlar atılmadığı belirtiliyor. Öte yandan bu alandaki reform hamlelerine ve gözetim süreçlerine sivil toplum yeterince dahil edilmemiş olması da büyük ölçüde eleştiriliyor. Ve en nihayetinde Raporda, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tarafından ortaya koyulan tavsiyeleri etkin şekilde dikkate alan düzenlemelerin oluşturulması gerektiği öne sürülüyor. Nitekim görüldüğü üzere 30 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Saydamlığın Artırılması ve Yolsuzlukla Mücadelenin Güçlendirilmesi ile İlgili 2016/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nin oluşturulması Komasyon tarafından yeterli bir adım olarak kabul edilmiyor ve kriterin karşılanmadığı ifade ediliyor.

2.Cezai meselelerde bütün AB Üye Devletleri ile yetkili makamlar arasında doğrudan irtibata geçilmesiyle suçluların iadesinin sağlanması da dahil olmak üzere etkin işbirliğinin sağlanması (Kriter 47)

Komasyon, Türkiye ile Üye Devletler arasında suçluların iadesi alanındaki işbirliğini yeterli bulmuyor; dolayısıyla kriterin tam anlamıyla karşılanmadığını öne sürüyor. Konuya ilişkin en büyük sorun olarak ise Türkiye'nin GKRY'yi tanıma politikası sebebiyle taraflar arası işbirliği gerçekleştirilememesi gösteriliyor. 3'üncü Vize Serbestliği Raporuyla birlikte paylaşılan çalışma belgesinde,

Diğer Üye Devletlerle suçluların iadesine ilişkin işbirliğinin de tatmin edici düzeyde olmadığı değerlendiriliyor.

Konuya ilişkin istatistikleri gözden geçirmek gerekirse, Komasyon'un paylaştığı verilere göre 1 Ocak 2014 tarihi ile 31 Aralık 2015 tarihleri arasında AB ülkeleri tarafından Türkiye'ye yöneltilen 49 suçlu iadesi talebinin sadece 6'sı kabul edilmiş durumda. İşbirliğinin bu oranda sınırlı kalması is Türk hukuk sisteminin yapısına dayanıyor. Halihazırda Anayasa'nın 38'inci maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun 18'inci maddesi gereğince, Türk yetkili makamlar, AB vatanadaşı olan suçlular ile üçüncü ülke vatanadaşı olan suçluları iade edebilirken, Türk suçluların iadesi için Uluslararası Ceza Mahkemesi'ni kuran anlaşma olan Roma Statüsü'nde öngörülen 4 çekirdek suçtan,(soykırım suçu; insanlığa karşı suçlar; savaş suçları; saldırı suçu) birini işlemiş olması gerekiyor. Soruşturma ve kovuşturma aşamalarına ilişkin verilerin Türkiye ile AB üye ülkelerle net ve etkin şekilde karşılıklı olarak paylaşılması gerekiyor. Komasyon, halihazırda Türkiye'deki veri güvenliği mevzuatının yeterli olmadığı görüşünü bu meseleye de yansıtıyor ve 3'üncü Raporda eleştiriyor.

3.Europol ile Operasyonel İşbirliği Anlaşması'nın uygulanması (Kriter 54)

AB'nin resmi kolluk birimi kabul edilen Europol'un temel görev alanına başta terörle mücadele olmak üzere, uyuşturucu ticareti, kara para aklama ve sahtecilik, insan kaçaklığı gibi büyük suçlarla mücadele giriyor. 28 AB üyesi ve Kanada, ABD gibi üye olmayan ülkelerle işbirliği içerisinde çalışmalarını sürdüren Europol'un 900'den fazla çalışanı bulunuyor.

Türk vatandaşlarına yönelik vize serbestliğinin sağlanabilmesi için Europol ile Türk paydaşları arasında stratejik işbirliğinin sağlanması yeterli görülüyor ve operasyonel işbirliğinin tesisi de öncelikli bir kriter olarak öne çıkıyor. ►►

olan değişiklikleri karşılaştırmalı inceledik, kişisel verilerin korunması gibi vize serbestliği diyalogunun geleceği için kritik bir takım tematik alanlara daha derinlemesine bakış attık; vize uygulamasının Türk vatandaşlarına ekonomik etkilerini ve maliyetini ön plana çıkardık.

Gelinen son noktada Komasyon, 72 kriterin 5'inde halen daha AB standartlarına uyumun tam olarak sağlanmadığı, eksikler bulunduğu ve ileri reform hamlelerine ihtiyaç duyulduğunu öne sürüyor. Türkiye-AB Vize Serbestliği Yol Haritası dahilindeki bütün kriterlerin karşılanmış olması ve böylelikle Türk vatandaşlarına yönelik Schengen vize uygulamasının sona erdirilebilmesinin önünde teknik hiçbir engelin kalmaması için Türk yetkili makamların, Konsey ve AP'deki oylamalar öncesinde bu 5 kriteri yerine getirmesi gerekiyor.

Türkiye’de, 20 Nisan 2016 tarihinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yürürlüğe girdi ancak Komisyon, halihazırda kabul edilen Kanun’un AB standartlarında olmadığı görüşünde.

Operasyonel işbirliği anlaşmasının sağlanması için ise kişisel verilerin karşılıklı paylaşımının mümkün olması gerekiyor. Dolayısıyla bu alandaki Türk mevzuatı AB standartlarında kabul edilmediği için kişisel veri paylaşımının önü açılmıyor ve kriter karşılanmamış kabul ediliyor.

4. Özellikle denetimden sorumlu kurumun yapısı olmak üzere her alanda AB standartlarında bir kişisel verilerin korunması mevzuatı oluşturulması (Kriter 56)

Birinci Raporun açıklandığı tarihten bu yana İKV, kişisel verilerin korunması alanında AB standartlarını paylaşmaya, güncel durumu ortaya koymaya ve ilgili paydaşlara tavsiyelerde bulunmaya devam ediyor. İKV’nin 2015 yılı boyunca

vurguladığı, ikinci ve üçüncü raporlara yansıdığı üzere, kişisel verilerin korunması alanında temel hak ve özgürlükleri dikkate alan, AB standartlarında bir kanunun oluşturulması, üçüncü blok kapsamındaki en öncelikli kriter olarak dikkat çekiyor. Bu çerçevede Türkiye’de, uzun yıllar süren bir serüvenin ardından 20 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmasıyla birlikte Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yürürlüğe girdi ve bununla birlikte Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun oluşturulmasına yönelik adımlar atılmış oldu. Fakat Komisyon, halihazırda kabul edilen Kanun’un AB standartlarında olmadığı görüşünde.

Dolayısıyla Kişisel Verilerin Korunması Kanunuyla birlikte kurulması öngörülen Kişisel Verileri Koruma Ku-

rule'nun bağımsız ve tarafsız, Kanun kapsamında yetkili kamu kurumlarının kişisel verilere ulaşımını ve işlemlerini öngören istisnai hallerin net, açık ve temel değerlerle uyumlu olmasını sağlayacak mevzuat değişikliklerinin gerçekleştirilmesi gerekiyor.

5. Organize suçla ve terörle mücadeleyle ilişkin mevzuatın, kişi güvenliği ve özgürlüğü, adil yargılanma hakkı; ifade, toplanma ve dernek kurma özgürlüğü alanlarında AİHM içtihadı, AİHS hükümleri ve AB üye ülke ulusal mevzuatlarına uyumlu hale getirilmesi (Kriter 65)

Organize suçla ve terörle mücadeleyle ilişkin mevzuatın AB standartlarına getirilmesi meselesi, Türkiye'nin Temel Haklar Bloğu (Blok 4) kapsamında karşılamadığı öne sürülen tek kriter. Türkiye'nin mevzuatını AİHS ve Avrupa Konseyi sözleşmeleriyle, AİHM içtihadıyla ve ilgili AB müktesebatıyla uyumlu hale getirmesi bekleniyor. Öte yandan kolluk birimleri, güvenlik güçleri ve mahkemelerin ilgili standartları etkin şekilde uygulaması için gerekli yönlendirici ilkelerin belirlenmesi de kriterin karşılanması için temel gereklilikler arasında.

Uygulamada terörle mücadele alanında AB standartlarının sağlanabilmesi için Komisyon, Türkiye'nin bu alanla bağlantılı olarak özgürlük ve güvenlik hakkı (AİHS 5'inci madde), adil yargılanma hakkı (AİHS 6'ncı madde), ifade özgürlüğü (AİHS 10'uncu madde), toplantı ve dernek kurma özgürlüğünü (AİHS 11'inci madde) garanti altına almakla yükümlü olduğunu öne sürüyor.

Terörün Tanımı Tartışmaları

Komisyon'a göre, vize serbestliğinin sağlanabilmesi noktasında terörle mücadeleyle ilişkin olarak AB müktesebatıyla Türk mevzuatının en uyumsuz olduğu alan terörün tanımı. 2008 yılında üzerinde değişiklik yapılan ilgili Konsey Çerçeve Kararı (2002/475/JHA), AB'nin terörle mücadele politikasının temelini oluştur-

ruyor, terör suçunun unsurlarını ve suç kapsamına giren eylemleri sıralıyor.

Öte yandan basına ve kamuoyuna yansıdığı üzere karşılanması imkansız bir kriter değil ve AB kesinlikle Türkiye'den terörle mücadelesini azaltmasını veya yumuşatmasını beklemiyor. Hem 3'üncü Vize Serbestliği Raporu hem de 2015 İlerleme Raporu'na yansıdığı üzere Komisyon, Türk mevzuatında terörün oldukça geniş yorumlanmaya açık şekilde düzenlendiği ve bu durumun temel hak ve özgürlükleri ihlale sebebiyet verebileceğini öne sürüyor. Bunun da basın mensuplarının gözaltına alınması ve gösteri yürüyüş hakkının engellenmesi gibi hal-ler oluşturduğu için Avrupa demokrasisinin önem verdiği değerleri de olumsuz etkilediği görüşünde. Öte yandan uygulamada orantılılık ilkesinin gözetilmesine ihtiyaç olduğu değerlendiriliyor.

Ya Sonra?

Geriye kalan 5 kriterin de karşılanması kaydıyla, Komisyon, 4 Mayıs 2016 tarihinde kamuoyuyla paylaştığı üzere, Türkiye'nin, AB'ye vizesiz kısa süreli seyahat gerçekleştirebilecek ülkeler listesine eklenmesini öne süren tavsiye kararı Konsey'e ve AP'ye iletilecek. Tavsiye karar-

la birlikte, Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulamasının kaldırılıp kaldırılmayacağına AP ve Konsey, ortak karar alma prosedürü çerçevesinde karar verecek.

Geriye kalan kriterlerin karşılanmasının ardından konu, ilgili AP komitesinde (LIBE) değerlendirilecek, değişiklik talepleri AP'ye taşınacak ve gerekli görüldüğü takdirde değişiklik talepleri AP tarafından Komisyon'a ve Konsey'e iletilecek. AP'deki oylamada, Türkiye'nin bütün kriterleri karşıladığı ve vizelerin kalkması gerektiği yönünde sonuç çıkmasıyla konu Konsey'deki oylamaya taşınacak. Konsey'de AB ülkelerinin temsilcilerinin oybirliğinin değil, nitelikli çoğunluğunun aranacak olması şüphesiz ki Türkiye için olumlu bir durum. Yani çifte nitelikli çoğunluk sistemi çerçevesinde, oylamaya katılan üye ülke temsilcilerinin yüzde 55'inin kabul oyu vermesi gerekecek, Türkiye en az 16 olumlu oy arayacak. Olumlu oy veren ülkelerin toplam nüfusunun ise toplam AB nüfusunun yüzde 65'ini oluşturması gerekecek. Yani Türkiye'nin sürecin devamında hızlı bir teknik reform sürecinin yanı sıra etkili bir siyasi ikna çabası sergilemesi şart. ■

Kıbrıs Müzakerelerinde Kritik Dönemeç: 2016'da Çözüm Mümkün mü?

Yeliz ŞAHİN
IKV Uzmanı

Yalnızca Avrupa'nın değil dünyanın en uzun süreli dondurulmuş ihtilaflarından biri kabul edilen, Ada'ya akın eden BM temsilcilerinin sayısı nedeniyle adeta "diplomat mezarlığı" olarak ün salan Kıbrıs'ta, Annan Planı'ndan -planın Rum tarafında reddedilmesini ve bir hafta sonra GKRY'nin AB'ye Ada'nın tamamını temsilen üye olmasını takip eden hüsrandan- 12 yıl sonra ilk kez çözüme bu kadar yaklaşıldığı izlenimi hâkim.

Kıbrıs'ta Mustafa Akıncı ile Nikos Anastasiadis arasında federal çözüm için son çaba olarak görülen mevcut müzakere turunun, 15 Mayıs 2015 tarihinde yeniden başlamasının üzerinden bir yıl geçti. Her iki tarafta da çözüm yanlısı liderlerin bulunması, müzakerelere ümit verici bir başlangıç yapılmasını sağladı. İki lider müzakerelerin yeniden başlamasının yıl dönümü vesilesiyle yaptıkları ortak açıklamada, birtakım fikir ayrılıklarına ve zorluklara rağmen açık konuların aşılması için gerekli irade ve cesareti gösterme kararlılığına sahip olduklarını belirterek, Kıbrıs'ta 2016 yılında çözüm için çabalarını sürdürme sözü verdiler¹.

Yalnızca Avrupa'nın değil, dünyanın en uzun süreli dondurulmuş ihtilaflarından biri kabul edilen, Ada'ya akın eden BM temsilcilerinin sayısı nedeniyle adeta "diplomat mezarlığı" olarak ün salan Kıbrıs'ta Annan Planı'ndan -planın Rum tarafında reddedilmesini ve bir hafta sonra GKRY'nin AB'ye Ada'nın tamamını temsilen üye olmasını takip eden hüsrandan- 12 yıl sonra ilk kez çözüme bu kadar yaklaşıldığı izlenimi hâkim. Bu durum, farklı birçok dinamiğin bir araya gelmesinin sonucu. Her iki tarafta da çözüm yanlısı, ılımlı liderlerin bulunması, çözüm için gerekli siyasi iradenin ortada olduğu şeklinde yorumlanıyor. Doğal kaynaklar; kısıtlı su kaynakları ve Ada'nın çevresinde keşfedilen doğal gaz da oldukça karmaşık Kıbrıs denklemine her iki tarafın birlikte çalışmasını gerektiren faktörler arasında yer alıyor. Ada'nın çevresindeki hidrokarbon rezervlerinin Kıbrıs'ta çözüme varılmadan iki toplum ve Türkiye ile GKRY arasında kronik bir gerilim kaynağı haline geldiği görülüyor. Ada'nın çevresindeki hidrokarbonların Doğu Akdeniz havzasında İsrail ve Mısır sularındaki hidrokarbonlarla birleştirilerek bir boru hattıyla Türkiye üzerinden Avrupa'ya iletilmesi, Ada'nın ve bölgenin refahına, AB'nin enerji güvenliğine ve Türkiye'nin bir enerji merkezi olma hedeflerine büyük katkı sağlayabilecek potansiyele sahip.

Bunların yanında, 2012 yılında bankacılık sistemini çökuşe sürükleyen finansal kriz nedeniyle Rum tarafının, Ada'da olası bir çözüm sayesinde artacak yatırımları ve bölgenin en dinamik ekonomisi olan Türkiye pazarına erişim kazanmayı çözüm için önemli bir argüman olarak görmeye başladığı söylenebilir. Anavatan konumundaki Türkiye ile Yunanistan'ın da yeniden birleşme müzakerelerine güçlü destek verdiği görülüyor. Tüm bu etkenlerin eşzamanlı olarak bir araya gelmesi, Kıbrıs'ta yeniden birleşme için umutları artırıyor.

Akıncı-Anastasiadis görüşmelerinin bir yıllık bilançosunu değerlendirecek olursak liderlerin 30, müzakerecilerin 100'den fazla, Yeşil Hattın her iki tarafındaki toplumların günlük hayatını kolaylaştırmayı ve muhtemel işbirliği alanlarını keşfetmeyi amaçlayan teknik komitelerin ise 650'den fazla görüşme gerçekleştirdiğini görüyoruz. Her ne kadar görüşmeler, Rum tarafındaki seçim süreci ve KKTC'deki hükümet değişikliği nedeniyle 2016'nın ilk yarısında bir miktar hız kesse de seçim sürecinin tamamlanmasıyla birlikte 17 Haziran 2016 itibarıyla yoğun görüşmelere geçildi.

Son bir yıl içerisinde, Kıbrıs sorununun özünü oluşturan altı başlıktan güç paylaşımı ve yönetim, ekonomi, AB konuları ve mülkiyet olmak üzere dördünde önemli ilerlemeler sağlandığı belirtiliyor. Masadaki en zorlu ve hassas konular arasında bulunan mülkiyet başlığında da önemli yakınlaşmalar söz konusu. Öyle ki mülkiyet konusu ilk kez bu kadar derinlemesine ele alınıyor². Bu konuda tarafların pozisyonlarını ortaya koyan ayrı dokümanların yerine tek bir metin oluşturulmaya çalışılması bile başlı başına başarı olarak nitelendiriliyor. "Her şey üzerinde anlaşma sağlanmadıkça hiçbir şey üzerinde anlaşılabilir sayılmaz" mantığının temelinde yürütülen görüşmelerde, bu dört konuda sağlanan yakınlaşmalara rağmen açık konular bulunuyor. Örneğin; Türk tarafının siyasi eşitliği için olmazsa olmaz olarak gördüğü dönüşümlü başkanlık konusu henüz uzlaşılabilir ko-

nular arasında. Toprak düzenlemeleri ile güvenlik ve garantiler başlıkları ise özellikle müzakerelerin son safhasına bırakıldı. Harita ve yüzdelikler konularının içerdiği hassasiyet nedeniyle olası sızıntı ve spekülasyonların önüne geçilmesi için bunların son aşamada birkaç hafta sürecek kapalı görüşmelerde ele alınması planlanıyor. Liderler, 17 Haziran 2016 itibarıyla yoğun görüşmelere geçerek haftada iki kez bir araya gelmeye başladı. Görüşmelerde, yukarıda belirtilen dört başlıktaki yakınlaşmaların daha ileri seviyeye taşınması hedefleniyor.

Her iki taraf için de masadaki en zorlu konu olarak görülen güvenlik ve garantiler başlığının ise garantör ülkeler Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin de katılımıyla beşli formatta düzenlenecek bir konferansta görüşülmesi planlanıyor. Konu, 1960 tarihli Garanti ve İttifak Antlaşmaları ile ortaya koyulan güvenlik mimarisinin geleceğini ilgilendiriyor. Garantiler sisteminin çağdışı olduğunu savunan Rum tarafı, AB üyesi bir ülkede garantilere ihtiyaç bulunmadığını; AB üyeliğinin gerekli güvenceleri sağladığını savunuyor. Kıbrıslı Türkler ise 1960'larda yaşanan katliamlar halen hatırlardayken güvencelerini Türkiye'de görüyor ve Türkiye'nin garantör ülke statüsünün sürmesini istiyor. İki tarafın birbirine zıt görüşlerine rağmen Akıncı'ya göre, her iki tarafın tehdit algılarını ve güvenlik gereksinimlerini dengeleyen bir formül bulunması mümkün³.

Uluslararası Diplomasinin İlgili Odağı

Kıbrıs görüşmelerinde yakalanan ivme ve çözüm yönünde oluşan umut verici ortam, uluslararası camianın da dikkatinden kaçmadı. ABD, İngiltere ve Almanya başta olmak üzere çok sayıda ülkenin bakanları ve AB'nin en üst düzey yetkilileri, Ada'nın her iki tarafından yetkililerle temasta bulunmak üzere Kıbrıs'a akın etti. En önemli üç AB kurumunun başkanları; Donald Tusk, Jean-Claude Juncker ve Martin Schulz, Ada'yı ziyaret ederek, AB'nin destek mesajını ►►

İKV'den Kıbrıs'ta Birleşme Müzakerelerine ilişkin Yeni Yayın

Kıbrıs'ta BM arabuluculuğunda ki yeniden birleşme müzakerelerinin Mayıs 2015'te yeniden başlaması ile Kıbrıs'ta çözüm için tarihi bir fırsat penceresi oluşmuştur. Ada'da çözüm için en kapsamlı ve gerçekçi plan olarak nitelendirilen Annan Planı'dan 12 yıl sonra ilk kez çözümün bu kadar yakın olduğu izlenimi hâkimdir.

Kıbrıs'ta Annan Planı sonrasındaki çözüm çabalarını konu edinen yayın, özellikle Akıncı ile Anastasiadis arasında yürütülen görüşmelere odaklanmaktadır. Yayında, mevcut müzakere turunda Kıbrıs'ta çözüm yönündeki beklentileri artıran faktörler değerlendirilmekte ve bu kapsamda, her iki tarafta da çözümünü destekleyen liderlerin bulunması, Güney Kıbrıs'ta yaşanan ekonomik krizin yarattığı gerçeklikler ve çözümün ekonomik getirileri, Ada'nın çevresinde hidrokarbon yataklarının keşfi, Ada'daki su sıkıntısı ve Orta Doğu coğrafyasında artan güvenlik tehditleri gibi faktörler ele alınmaktadır.

Yayında ayrıca AB'nin Kıbrıs sorununa yaklaşımı; GKRY'nin Kıbrıs meselesi çözüme kavuşturulmadan Ada'nın tamamını temsilen gerçekleşen AB üyeliğinin Türkiye'nin

katılım müzakereleri sürecine ve AB'nin Kıbrıslı Türkler ile angajmanına etkileri değerlendirilmektedir. Yayının son kısmında ise Kıbrıs sorununun temel konuları ve her iki tarafın bunlara ilişkin perspektifine yer verilmektedir.

Yayın Adı: Reuniting Cyprus: New Dynamics & Implications for Turkey-EU Relations

Hazırlayan: Yeliz Şahin

İKV Yayın No: 282

Yayın Tarihi: Haziran 2016

Yayın Dili: İngilizce

ISBN: 978-605-5984-76-2

güçlü şekilde taraflara ilettiler. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'den BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon'a, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'ndan Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'e kadar çok sayıda siyasetçi, Kıbrıs'ta çözümün ulaşılabilir olduğu konusunda birleşiyor. 21 Ocak 2016 tarihinde Davos'ta Dünya Ekonomik Forumu'nda düzenlenen özel

oturumda küresel iş dünyası temsilcileri ve dünya siyasi elitine hitap eden Akıncı-Anastasiadis ikilisi, Kıbrıs'ta çözüme dair umut ve beklentilerini aktardılar.

On yıllardır ayrı yaşayan iki toplum arasındaki güven uçurumunun giderilmesi ve iki toplum arasındaki iletişimin artırılması için güven artırıcı önlemler, müzakere süreci kadar önem taşıyor. Müzakere sürecine paralel olarak güven artırıcı önlemler konusunda da önemli gelişmeler sağlandı. Tarafların görüşmelere başladığı gün Anastasiadis, mayınların koordinatlarını içeren bir haritayı Akıncı'ya sunmuş, Akıncı da buna karşılık GKRY'den KKTC'ye geçişlerde geçiş formu zorunluluğunu kaldırmıştı. Liderler 28 Mayıs 2015 tarihinde, Aplıç ve Derinya'da iki sınır geçiş noktasının açılması, elektrik bağlantılarının bileştirilmesi, radyo frekanslarındaki çakışmaların önlenmesi ve cep telefonlarının her iki tarafta da dolaşımının sağlanmasını öngören bir dizi güven artırıcı önlemi kabul etmişti. Bu önlemlerden bir kısmında uygulama aşaması devam ederken, Derinya ve Aplıç geçiş noktalarının açılmasında son aşamaya geçildi. Cep telefonları konusu ise Rum tarafındaki yasaların Türk GSM operatörleriyle işbirliğini yasaklaması nedeniyle henüz hayata geçirilebilmiş değil. Bunların yanında, Eğitim Teknik Komitesi, Cinsiyet Eşitliği Komitesi ve AB müktesebatının askıda olduğu KKTC'yi çözüm sonrasında AB müktesebatını uygulamaya hazırlamak üzere iki toplumlu *ad hoc* bir AB Hazırlık Komitesi kuruldu. KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı, Kayıp Şahıslar Komitesi'nin askeri bölgede bulunan 30 noktada kazı yapabilmesinin önünü açarken, Rum lider Anastasiadis de Şubat 2016'da Türkçe'nin AB resmi dilleri arasına girmesi için AB Konseyi Dönem Başkanlığını yürüten Hollanda ve AP nezdinde girişimde bulundu. Bunun yanında Avrupa Komisyonu Başkanı Juncker'in ziyareti sırasında, Ada'daki

iki toplumun ortak kültürel mirası olan ancak Rum tarafının tek taraflı tescil girişimlerinde bulunması nedeniyle bir gerginlik unsuru haline gelen hellim peynirinin AB tarafından Hellim/Halloumi adıyla tescili için geçici uzlaşımın sağlanması da sembolik öneme sahip.

Rum Tarafı Parlamento Seçimleri ve Davet Krizi

22 Mayıs 2016 tarihinde Rum tarafında oldukça düşük bir katılım düzeyiyle (yüzde 66,7 oranında) gerçekleşen parlamento seçimleri, olası bir referandumda Güney'in nasıl hareket edebileceği yönünde önemli ipuçları barındırıyor. Her ne kadar seçim sonuçlarında GKRY'de 2012 yılında patlak veren finansal krizin etkilerinin de belirleyici olduğu söylenebilir, çözüme destek veren partilerin 2011 yılı seçimlerine kıyasla oy kaybetmeleri iyiye işaret değil. Anastasiadis'in partisi merkez sağ görüşlü Demokratik Seferberlik Partisi (DİSİ) 2011 seçimlerine kıyasla 3,7 puanlık bir düşüşle oyların yüzde 30,7'sini alırken sol görüşlü Emekçi Halkın Demokrasi Partisi (AKEL), yaklaşık 7 puanlık bir düşüşle oyların yüzde 25,7'sini aldı⁴.

Bunun yanında Yunanistan'daki faşist Altın Şafak Partisi'nin GKRY'deki uzantısı olarak görülen ve 2011 seçimlerinde barajın altında kalan Türk düşmanı Milli Halk Cephesi (ELAM) ise bu yılki seçimlerde yüzde 3,6'lık barajı geçerek ilk kez parlamentoda yer almaya hak kazandı. Çözüm karşıtı sol görüşlü Vatandaşlar İttifakı ile sağ görüşlü Dayanışma Hareketi partilerinin de oy oranlarını büyük ölçüde artırmış olması endişe verici. Bundan daha endişe verici olan ise Güney Kıbrıs halkının neredeyse üçte birinden fazlasının seçimlere katılmamış olması... Rum tarafında ortaya çıkan seçim sonuçları ve düşük katılım düzeyi; ana akım partilerin politikalarından duyulan hoşnutsuzluğun ve halkın parlamento seçimlerine yeterince önem vermemesinin sonucu şeklinde yorumlanabilir. GKRY parlamento seçimleri, bu yönden Avrupa'nın diğer yerlerinden etkili olan seçim trendlerini yansıtıyor.

GKRY'de halkın finansal krizin faturasını önce mali yardım istemeyi geciktirme taktikleri başarısızlıkla sonuçlanan Christofias'ın partisi AKEL'e sonra da Troyka'nın dayattığı zorlu kemer sıkma önlemlerini uygulamak zorunda kalan Anastasiadis'in partisi DİSİ'ye kestiği görülüyor.

Başkanlık sisteminin geçerli olduğu GKRY'de yeni parlamento aritmetiğinin Kıbrıs müzakerelerinde büyük bir etki yaratması beklenmiyor. Yeniden birleşme müzakerelerinde Rum tarafında tüm yetki ve sorumluluk Anastasiadis'e ait. Ancak seçim sonuçlarını, olası çözüm planı referandumu için bir gösterge kabul edersek, Rum tarafında yeniden birleşme için "evet" oyu kullanması muhtemel kesimin oranının yüzde 56 civarında olabileceğini söyleyebiliriz. Buradan hareketle, halihazırda görüşüldüğü şekliyle -yani siyasi eşitliğe dayalı, iki toplumlu, iki bölgeli bir federasyon temelli BM parametreleri doğrultusunda çözüme karşı olan yüzde 40 dolayında bir ret cephesinden söz edilebilir. Parlamento giren sekiz partiden yalnızca ikisini yeniden birleşmeyi destekleyen partilerin oluşturduğu yeni parlamento aritmetiğinin 2018'de yapılacak liderlik seçimleri öncesinde Anastasiadis'in işini kolaylaştırmayacağı kesin.

Seçimlerin hemen ertesinde müzakere sürecinde kısa süreli de olsa bir gerginlik yaşanması, bu yönden oldukça manidar oldu. KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı'nın 23 Mayıs 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleşen BM Dünya İnsani Zirvesi'nin marjında Türkiye tarafından düzenlenen resepsiyona katılmak ve BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon ile görüşmek üzere İstanbul'a gelmesi üzerine zirve için İstanbul'da bulunan GKRY lideri Anastasiadis, tepki göstererek ziyaretini yarıda kesti ve 27 Mayıs 2016 tarihinde yapılması planlanan liderler görüşmesine gelmeyeceğini açıkladı. Kriz, ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'ın ve BM Genel Sekreteri Ban'ın araya girmesiyle aşıldı. Buna karşılık, Anastasiadis'in gösterdiği aşırı tepki ve müzakere masasından tak-

tiksel nedenlerle kısa süreliğine de olsa kalkması, ılımlı bir lider imajı çizmesine karşılık seçim sonuçlarının ortaya çıkardığı tablodan ister istemez etkilendiğini gösterdi.

Çözüm için Zaman Daralıyor

Kıbrıs'ta tarafların anlaşmaya varması için zaman daralıyor. BM Genel Sekreterliği boyunca Kıbrıs'taki çözüm çabalarına güçlü destek veren Ban Ki-moon'un görev süresinin bu yılın sonunda dolacak olması ile ABD başkanlık seçimleri, Kıbrıs'ta çözümün 2016 sonuna kadar sağlanması yönünde baskıyı artırıyor. Müzakerelerin 2017 yılına sarkması halinde Şubat 2018'de Rum tarafında gerçekleşmesi beklenen liderlik seçimleri öncesi propaganda sürecinin görüşmeleri etkilemesi ve Anastasiadis üzerinde baskı oluşturarak zorlu konularda taviz vermesini zorlaştırması oldukça muhtemel. Bu nedenle 2016 sonunun anlaşmaya varılması için doğal bir son tarih olarak görüldüğü söylenebilir. 2016 sonu ya da en geç 2017'nin ilk aylarında çözüme varılmazsa Kıbrıs'taki mevcut fırsat penceresi kapanabilir. Çözümün şartlarının müzakere edilmesi, oldukça zorlu bir sürecin yalnızca başlangıcını oluşturuyor. Her iki tarafın halklarının çözüme hazırlanması ve çözüm planının eşzamanlı referandumlarda halkların onayına sunulması gerekecek. Bu haliyle önümüzdeki altı ayın çözüm için kritik öneme sahip olduğu görülüyor. ■

¹ "15 May 2016 Joint Statement on the first anniversary of the talks between the Turkish Cypriot leader Mr. Mustafa Akıncı and the Greek Cypriot leader Mr. Nicos Anastasiades", UN Cyprus Talks, 15.05.2016, <http://162.243.184.203/2016/05/15/joint-statement-on-the-first-anniversary-of-the-talks-between-the-turkish-cypriot-leader-mr-mustafa-akinci-and-the-greek-cypriot-leader-mr-nicos-anastasiades/> Erişim Tarihi: 14.06.2016.

² "22 Mayıs'tan Sonra Yeni Toplantı Formatı Öneriyoruz", KKTC Cumhurbaşkanlığı, 14.05.2016. <http://www.kktcb.org/content/02.aspx?id=3&sayfa=107&content=5270&select=> Erişim Tarihi: 14.06.2016.

³ A.g.e.

⁴ GKRY parlamento seçimlerinin sonuçları için bkz. http://www.ekloges.gov.cy/English/PARLIAMENTARY_ELECTIONS_2016/Islandwide

Geçmişten Geleceğe Türkiye-AB Havacılık Politikaları

Havayolu taşımacılığı, dünya çapında istikrarlı bir şekilde gelişmekle beraber küresel taşımacılık bağlarının önemli bir parçasını temsil ediyor.

Deniz SERVANTIE
İKV Uzman Yardımcısı

AB kurulduğunda, Birliğin hava taşımacılığını doğrudan gündemine almadığını belirtmekte fayda var. Aşamalı serbestleşme süreciyle beraber Avrupa'daki havacılık sektörü rekabete açıldı ve sektör böylelikle istikrarlı bir şekilde gelişti. Günümüzde AB, Frankfurt Uluslararası Havaalanı ve Londra Heathrow Havaalanı gibi dünyanın en büyük havaalanlarına sahip konumda. Dolayısıyla AB'nin, dünyanın önde gelen hava güçlerinden biri olduğunu söyle-

mek mümkün. AB, Hava Trafik Yönetimi (*Air Traffic Management*) alanlarını birleştirmeyi amaçlayan, Tek Avrupa Hava Sahası projesiyle altyapının devamlı modernleştirilmesini ve geliştirilmesini içeren havacılık politikasını güçlendirmeyi hedefliyor. Buna karşılık Türkiye, yeni havayolu olanaklarının ve kendi ana taşıyıcısı THY popülaritesinin artmasıyla birlikte, son zamanlarda artırılan ve modernleştirilen kendi havacılık politikasına ayrı bir önem veriyor. Buna

ek olarak Türkiye ile AB arasında önümüzdeki dönemde kapsamlı bir havacılık anlaşmasının imzalanmasıyla, taraflar arası hava trafiğinin artacağı söylenebilir.

AB Havacılık Politikası

AB'nin kuruluş aşamasında, hava taşımacılığında Üye Devletler çapında bir uyumun amaçlandığından henüz açıkça söz edilmemişti. AB'de köklü bir havacılık politikasının oluşması, yaklaşık 30 yıllık sürecin sonucunda gerçekleşti. 3 Nisan 1984 tarihinde AB Konseyi, 2 No'lu Sivil Havacılık Bildirisi'nin Avrupa Topluluğu Hava Taşımacılığı Politikası şeklinde geliştirilmesi konusunu, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'nın (Roma Antlaşması) 198'inci maddesi çerçevesinde, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'ne danışmaya karar verdi¹. Söz konusu bildiri, hava taşımacılığı sanayisinin etkinliğini ve kârlılığını artırmak amacıyla Topluluğa bağlı bir hava taşımacılık

politikası oluşturulmasını öne sürüyordu². Haziran 1992'de Konsey, sırasıyla 1987 (Avrupa Tek Senedi ile) ve 1990 yıllarında uygulanan 2 paketi takip eden Üçüncü Havacılık Serbestleştirme Paketi üzerinde anlaşmaya vardı³. Üçüncü Paket, Topluluk tarafından, hava taşımacılığı pazarının serbestleşmesinin kademeli ama istikrarlı sürecinin son aşaması olarak görüldü. Havacılıkta tek pazarı yaratma kararı, çeşitli ekonomik etkinlikleri barındıran Avrupa Tek Pazarı için verilen daha geniş kararın parçası oldu.

Son 30 yıldır AB'nin, hava taşımacılığı alanında dünyanın en başarılı bölgesel pazar entegrasyonunu ve serbestleşme örneğini sergilediği söylenebilir⁴. 1984 yılında AB Tek Havacılık Pazarı, AB'deki hava taşımacılığı sektöründe meydana gelen önemli ekonomik değişiklikler ve düzenlemeler ile geliştirildi. Hava taşımacılığı sektöründeki tüm unsurlar (yolcular, havayolları, havaalanları ve çalışanlar), yeni hava yollarından, iş imkânlarından, daha düşük ücretlerden ve bütünüyle daha iyi servis kalitesinden faydalanmaya başladı. Buna karşılık, AB dışındaki ülkelere uçarken havayollarına hala sınırlı pazar ulaşımı olmasından ötürü yolcuların daha az seçeneğinin bulunduğunu belirtmekte de fayda var. Uluslararası havacılık, geleneksel bir şekilde münferit ülkeler arasında, ilgili havayolu sayısını ve rotaları, aynı zamanda da uçuş sayısı ve varış noktalarını sınırlandıran ikili anlaşmalar ile yönetildi.

Hava taşımacılığı alanında yaşanan sınırlamaların üstesinden gelmek amacıyla AB, 2005 yılından beri hava taşımacılık politikasını sınırların ötesine genişletiyor. Söz konusu politika, aşağıda belirtilen üç sütun üzerine inşa edilmiş durumda:

- Tüm AB havayollarına, eşit olanaklar sunmak amacıyla, AB anlaşmaları çerçevesinde kuruluş özgürlüğü sağlamak;
- AB'nin Güney, Güneydoğu ve Doğusuna komşuluk eden ülkelerle beraber bir Ortak Havacılık Alanı geliştirmek;
- AB havacılık pazarının başlıca

uluslararası ortaklarla bütünleşmesi amacıyla, kapsamlı anlaşmalar müzakere etmek⁵.

Daha yakın uluslararası ilişkilerin; sadece pazarları açmakla kalmayıp, AB'nin havacılığın çevre üzerindeki etkisini göstermek için diğerleriyle etkili bir şekilde çalışmasını ve hava taşımacılığında yüksek güvenlik standartları oluşmasını sağlayacağını belirtmek mümkün. Günümüzde havacılık sektörü, AB için stratejik önemde bir sektör olmakla birlikte, AB'nin istihdam politikasında önemli bir rol oynuyor. Doğrusu havacılık sektörü, hâlihazırda yaklaşık 5,1 milyon kişiye istihdam yaratıyor ve AB'nin GSYİH'nin yaklaşık yüzde 2,4'üne denk gelen, 365 milyar avro tutarında bir katkı sağlıyor⁶. Küresel ekonomik ve finansal krize rağmen, küresel hava taşımacılığının 2030 yılına kadar yıllık yüzde 5 civarında büyüyeceği öngörülmüyor. Hava trafiğinde yaşanan önemli artışla beraber, güvenlik konusu yolcular için endişe teşkil ediyor. Bu bağlamda AB, Tek Avrupa Hava Sahası projesinin uygulanması yoluyla, Avrupa'yı dünyadaki en güvenli hava alanı haline getirmeyi planlıyor. Sektörün tüm ekonomik potansiyelinden faydalanmak amacıyla Komisyon, AB havacılık politikasının birçok önemli yönü üzerinde kararlılıkla mesai harcıyor.

Türk Havacılık Politikası

Türkiye'deki ilk havacılık faaliyetleri, 1912 yılında İstanbul'un dışında bulunan Sefaköy'de başladı. Türk sivil havacılığının kurumsal temelleri ise, 1925 yılında Türk Hava Kurumu (THK) ile atıldı ve bu hususta, ilk sivil hava taşımacılığı, Türk Hava Postaları adıyla 1933 yılında çalışmalarına fiilen başladı. Cumhuriyet'in kuruluşunun 10'uncu yılı kutlamaları kapsamında, Havayolları Devlet İşletme İdaresi, Türkiye'de sivil havacılığı geliştirmek ve sivil hava yollarının gelişimine katkıda bulunmak amacıyla kuruldu. Söz konusu birim 1987 yılında Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı tarafından yeniden ►

Türk Sivil Havacılık İstatistikleri (2003-2014)⁹

	2003	2014
Aktif havaalanları	26	53
İç hatları kullanmış yolcu sayısı (milyon)	10	76,1
Tüm uçuşlardaki yolcu sayısı (milyon)	37	150
Finansal Hizmetler	162	422
Toplam koltuk kapasitesi	27599	75700

Kaynak: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Uluslararası İlişkiler, 2015

düzenlenerek, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) olarak yeniden isimlendirildi.

1983 yılında hükümet, diğer taşımacılık sektörlerinde olduğu gibi, Türk Sivil Havacılık sektörünü de özelleştirme kararı aldı. Sektörün özelleştirilmesinin, gelecekte yaşayacağı büyüme üzerinde önemli bir etkisi oldu. Zira dönemin Başbakanı Turgut Özal'ın liderliğinde; Türk ekonomisi, küresel ekonomiyle daha iyi bütünleşmek adına, aşamalı bir şekilde dünyaya açılmış ve bu açılım, dış ticaretin genişlemesi, sanayileşme ve kırsal alanlardan şehirlere göçle sonuçlanmıştı. Buna binaen, 1983 yılında özel havayolu şirketlerinin iç ve dış rotalarda faaliyet göstermesine izin veren yeni bir yasa çıktı⁷. 1990 yılında ise, THY da özelleştirme sürecine dâhil edildi. Böylece, 1983

yılında başlatılan serbestleşme adımlarının, 2000'li yıllarda gerçekleşecek olan daha geniş ve daha tutarlı özelleştirme sürecinin hazırlığı yönündeki ilk adım olduğu söylenebilir.

Günümüzde Türkiye'de havacılık faaliyetleri, havacılık hükümlerinin yanı sıra idari ve teknik düzenlemelerin de bulunduğu 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu çerçevesinde yürütülüyor. Buna ek olarak Türkiye, 1945 yılından beri Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü ya da kısaca ICAO'nun, (*International Civil Aviation Organisation*,) 1956 yılından beri de Avrupa Sivil Havacılık Konferansı'nın (*European Civil Aviation Conference-E-CAC*) tam üyesi. Ayrıca Eurocontrol'e de dâhil olan Türkiye, Müşterek Havacılık Otoriteleri (*Joint Aviation Authorities-JAA*) ve D8 Sivil Havacılık Komisyonu'nda aktif yönetim görevleri üstleniyor.

Havacılık sektörü her yıl dünyada yüzde 5 oranında bir ilerleme kaydederken, Türkiye'de yüzde 14,5'lik bir oranla gelişiyor. Havacılık sektörünün büyümesi, şüphesiz Türkiye'de ve dünyada pek çok yeni iş imkânı yaratıyor. Bu nedenle, başlangıçta 65 bin civarında olan sivil havacılık sektörü çalışanı sayısı, 2013'ün sonunda 180 bini aştı⁸. Bu gelişmelerin sonucu olarak, sivil havacılık sektörünün toplam cirosu 2013 yılında 2,2 milyar dolardan 23,8 milyar dolara yükseldi.

Türk Sivil Havacılık İstatistikleri (2003-2014)

Son 10 yılda, Türkiye'de sivil havacılık alanında oldukça önemli gelişmeler yaşandı. Türkiye'deki sivil hava taşımacılığının büyük bir kısmını gerçekleştiren THY'nin büyümesi, yeni varış noktalarının oluşmasını ve bu duruma paralel şekilde yolcu sayısının da yükselmesini sağladı. 2003 yılından 2014 yılına kadar varış noktalarının sayısında yaklaşık yüzde 294'lük bir artış gerçekleşti¹⁰. THY ve sözleşmeli havayollarından olan Sun Express, dünya genelinde 60 civarında varış noktasını kapsarken, bu sayı yeni havayolları (Pegasus, Atlas Jet, Bora Jet, Onur Air) ile birlikte 236'ya yükseldi.

Türkiye ve AB Havacılık Politikalarındaki Gelişmeler

Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan 2015 Türkiye İlerleme Raporu'nda, Türkiye'nin ulaştırma alanında orta düzeyde uyumlu olduğu belirtiliyor. Bu çerçevede, özellikle sivil havacılık alanında yaşanan bir takım olumlu gelişmelere dikkat çekiliyor. Rapor, hava taşımacılığı hizmetlerine ilişkin AB'nin yatay nitelikte düzenlemelerinin Türkiye tarafından halen imzalanmadığına işaret edilirken, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün kapasitesindeki artışın Türk sivil havacılık sektörünün boyutu ve büyümesi ile sınırlı olmadığına dikkat çekiliyor. Buna rağmen raporda Türkiye'nin, yabancı hava taşıtları konusunda Avrupa Havacılık Emniyeti Ajansı (*European Aviation Safety Agency-EASA*) ile iyi derecede uyum sağladığına ancak hava mürettebatı ile ilgili henüz yeterli uyumun olmadığına işaret ediliyor. Bunun yanı sıra, Türkiye ile GKRY'de bulunan hava trafik kontrol merkezleri arasında irtibatın sağlanmamasının Lefkoşa uçuş bilgi bölgesindeki hava emniyetini halen ciddi şekilde etkilediğine dikkat çekiliyor. Rapor, bu konuda ivedi şekilde operasyonel bir çözümün bulunmasının gerekliliğini vurguluyor.

AB Bakanlığı tarafından 2014 yılında yayımlanan AB'ye Katılım için Ulusal Eylem Planı'nda, diğer fasıllarda olduğu gibi Ulaştırma faslında da 2015-2019 yılları arasında çeşitli yasaların onaylanması öngörülüyor. AB üye ülkelerinde Tek Avrupa Hava Sahası projesinin devam ettiği dönemde yürürlüğe girmesi öngörülen söz konusu mevzuatın, alanda çeşitli düzenlemeler getirmesi bekleniyor. Örneğin, Genel Havacılık Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmasını öngören yasa tasarısı, Uçak Pilotu Lisans Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmasını öngören yasa tasarısı gibi farklı düzenlemeler bulunuyor. Uçak Pilotu Lisans Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmasını öngören yasa tasarısı, uçaklarda görev yapan uçuş ekibinin lisans edinimi prosedüründe

AB müktesebatına uyum sağlanmasını hedefliyor ve Türkiye'de Sivil Havacılık alanında çok tartışılan bir konu olarak önemli bir adım teşkil ediyor¹¹.

Avrupa Komisyonu tarafından havacılık sektöründe rekabeti artırmak amacıyla belirlenen AB'nin yeni Havacılık Stratejisi 7 Aralık 2015 tarihinde açıklandı. Söz konusu strateji, Komisyon Başkanı Jean-Claude Juncker'in açıkladığı Avrupa için Yatırım Planı çerçevesinde yürütülüyor. Daha önce tasarlanan stratejilerle karşılaştırıldığında daha bütüncül bir yaklaşım içeren yeni strateji çerçevesinde sunulan öncelikler şu şekilde:

- AB'nin uluslararası havacılık alanında önde gelen küresel bir aktör olması;
- Sektörde büyümeyi engelleyen unsurların ortadan kaldırılması;
- Yüksek AB standartlarının korunması;
- İnovasyon, dijital teknolojiler ve yatırımlarda ilerleme kaydedilmesi.

Strateji kapsamında ayrıca, üçüncü ülkelerle imzalanacak anlaşmalar çerçevesinde Türkiye ile yakın işbirliği kurulacağı açıklandı. Türkiye ile AB arasında 2010 yılında havacılık alanında Yatay Anlaşma imzalanmıştı. Anlaşma ile Türkiye'nin AB havacılık sistemine entegrasyonunun önündeki engellerin kaldırılmasının yanı sıra ülkenin Avrupa Tek Hava Sahası'na katılımı ve EASA ile işbirliğinin güçlendirilmesi öngörülüyor. Bunun ardından 6-7 Haziran 2016 tarihlerinde düzenlenen Taşımacılık, Enerji ve Telekomünikasyon Konseyi'nde ASEAN ülkeleri, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Türkiye ile kapsamlı hava taşımacılığı anlaşmalarının müzakerelerinin başlatılması için Komisyon'a yetki verildi. ASEAN ülkeleri ile müzakere edilecek söz konusu anlaşma AB tarafından imzalanacak ve hava taşımacılığı alanında iki bloğu bir araya getirecek ilk anlaşma olarak önem teşkil ediyor. Söz konusu anlaşmaların hedefleri arasında pazar

gelişimi, büyüme, ortak kurallar oluşturma ve şeffaflığın geliştirilmesi bulunuyor. AB'nin bu anlaşmalardan beklentileri hava taşımacılık sektöründe yeni iş fırsatları oluşturulması, pazara erişim kolaylığı ve eşit şartlarda rekabetin sağlanması olarak karşımıza çıkıyor. Buna ek olarak anlaşmalar, Avrupa'nın uluslararası havayolları seferlerinin artırılmasını ve yolcular için yüksek kaliteli hizmet sağlanmasını öngörüyor.

Bu çerçevede hava yollarının, hava alanları ve yolcuların, güçlendirilmiş düzenleyici işbirlikleri ile hava güvenliği ve ekonomik düzenlemeler gibi alanlardaki yakınlaşmalardan yararlanacağı ifade ediliyor. Türkiye açısından bakıldığı zaman söz konusu anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, Türkiye ile AB arasındaki hava seferlerinde çeşitlilik artarak, aktarmalı olarak gidilen bazı Avrupa üye ülkelere direkt uçuşlar gerçekleşeceği görülmüyor. Bundan başka, uluslararası çapta ise anlaşmanın Türkiye'nin havacılık alanında daha da cazip bir merkeze dönmesini sağlayacağı söylenebilir. ■

¹ Official Journal of the European Communities, No. C182 of 9 July 1984, pp. 1 to 6 (only Annexes I, IIIA, IIIC and V), 1984.

² A.g.e.

³ Butcher L., Library of the House of Commons, *Aviation: European liberalisation, 1986-2002*, 2010.

⁴ European Commission, DG Mobility and Transport, *International Aviation*, 2015, http://ec.europa.eu/transport/modes/air/international_aviation/index_en.htm, Erişim tarihi: 15.06.2016

⁵ A.g.e.

⁶ A.g.e.

⁷ Özsoy, G., *The strategic responses of the Turkish airline companies to the deregulation of domestic air transportation in 2003*, 2010.

⁸ T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Sivil Havacılık ve Uçay Teknolojileri, 2014, <http://www.udhb.gov.tr/images/faaliyet/a5ec26a31a72281.pdf>

⁹ Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, *Uluslararası İlişkiler*, 2015, <http://web.shgm.gov.tr/tr/uluslararasi-iliskiler/2188-uluslararasi-iliskiler>

¹⁰ T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Sivil Havacılık ve Uçay Teknolojileri, 2014, <http://www.udhb.gov.tr/images/faaliyet/a5ec26a31a72281.pdf>

¹¹ T.C. AB Bakanlığı, *Avrupa Birliği'ne Katılım İçin Ulusal Eylem Planı: I. Aşama Kasım 2014 – Haziran 2015*.

Avrupa Komisyonu'nun 2016 Yılı Yakınsama Raporu

Avrupa Komisyonu, 7 Haziran 2016 tarihinde Yakınsama Raporu'nu yayımladı. Yakınsama Raporları AB Konseyi'nin, bir üye ülkenin avro para birimini kabul etmesi ve Avro Alanı'na dâhil olması için gerekli koşulları yerine getirip getirmediğine karar vermesinde temel teşkil ediyor.

Sema Gençay ÇAPANOĞLU
İKV Kıdemli Uzmanı

Bilindiği üzere, 1 Ocak 1999 tarihi itibarıyla 11 AB üye ülkesi avro para birimini kullanmaya başladı. Günümüzde toplam 19 üye ülke Avro para birimini kullanırken, 9 AB üye ülkesinden 7'si AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma uyarınca yakınsama kriterlerini yerine getirerek avroyu kabul etmeyi taahhüt ediyor. Danimarka ise Avro Alanı dışında kalma hakkına (*opt-out*) sahip bulunuyor. Danimarka ayrıca istediği zaman söz konusu kriterleri karşılamaları halinde Avro Alanı'na katılmakta serbest. Danimarka ile aynı hakka sahip olan Britanya'nın durumu, 23 Haziran 2016 tarihinde sonuçlanan

AB üyeliğinden çıkma kararı ile netliğe kavuşmuş değil.

Mali ve ekonomik kriz, Avro Alanı borç kriziyle birlikte Ekonomik ve Parasal Birliğin (EPB) kurallarının ve ekonomik yönetişimin daha sıkı bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini ortaya koydu. Bu kapsamda, üye ülke ekonomilerinin yakınsama raporlarıyla değerlendirilmesi; geniş kapsamlı bir bakış ve koordinasyon içeren Avrupa Sömestri ile mali istikrar, rekabet gücü, ekonomik büyüme gibi ekonomi politikalarına ilişkin yaşanan sorunlara karşı bütünlük bir yaklaşımla içinde ele alınıyor. AB'nin ekonomik yönetişiminde gerçekleştir-

len düzenlemeler sonucu her üye ülkenin yakınsama düzeyinin belirlenmesine ilişkin işleyiş, 2011 yılında İstikrar ve Büyüme Pakti'nda gerçekleştirilen reformla aşırı açık prosedürünün kontrol altına alınması ve makroekonomik denge-sizliklerin izlenmesinde yeni araçların geliştirilmesini içeriyor.

Avrupa Komisyonu'nun raporunda henüz avroyu para birimi olarak kabul etmemiş 7 AB üye ülkesinin ekonomik yakınsama düzeyleri değerlendiriliyor. Yakınsama kriterleri; üye ülkelerin Maastricht kriterleri olarak da adlandırılan fiyat istikrarı, kamu finansmanının sürdürülebilirliği, döviz kuru istikrarı ve uzun vadeli faiz oranlarına ilişkin eşik değerleri karşılama derecesi ile belirleniyor.

Yakınsama kriterleri şu şekilde özetlenebilir:

- En düşük enflasyona sahip (en iyi performans gösteren) üç üye ülkenin yıllık enflasyon oranları ortalaması ile ilgili üye ülke enflasyon oranı arasındaki fark 1,5 puanı geçmemesi;
- Üye ülke devlet borçlarının GSYİH'ye oranının yüzde 60'ı aşmaması;
- Üye ülke bütçe açığının GSYİH'ye oranının yüzde 3'ü geçmemesi;
- Herhangi bir üye ülkede uygulanan uzun vadeli faiz oranlarının, 12 aylık dönem itibarıyla, fiyat istikrarı alanında en iyi performans gösteren 3 üye ülkenin faiz oranını 2 puandan fazla aşmaması;
- Son 2 yıl itibarıyla üye ülke parasının, diğer bir üye ülke parası karşısında devalüe edilmiş olmaması.

Raporda ayrıca söz konusu üye ülkelerin; ulusal mevzuatlarının AB'nin İşleyişine Dair Antlaşma'da belirlenmiş olan, ulusal merkez bankalarının bağımsızlığı, kamunun merkez bankaları tarafından finansmanının yasaklanması, Avrupa Merkez Bankaları Sistemi ve Avrupa Merkez Bankası (AMB) ile uyumu-na ilişkin Ekonomik ve Parasal Birlik kuralları ile uyum düzeyi değerlendiriliyor.

Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan rapora paralel olarak, AMB de bir rapor yayımlıyor. Yakınsama raporları, 2 yılda bir ya da Avro Alanı'na dâhil olmayı ve avro para birimini kullanmayı talep eden ve buna hazır olup olmadığının değerlendirilmesini isteyen bir AB üye ülkesinin özel isteği üzerine hazırlanıyor. Litvanya için bu şekilde 2013 yılında bir değerlendirme raporu hazırlanmıştı.

Avrupa Komisyonu 2016 Yılı Yakınsama Raporu'nda bu yıl değerlendirmeye tabi tutulan ülkelerin (Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan, Macaristan, Polonya, Romanya, İsveç) ilerleme kaydetmiş olmalarına karşın Avro Alanı'na dâhil olmak için gerekli koşulları tam olarak yerine getirmediği sonucuna vardı. Avrupa Komisyonu'nun değerlendirmesine göre İsveç hariç bütün üye ülkeler fiyat istikrarı kriterini yerine getirmiş durumda. 6 üye ülke kamu finansmanına ilişkin kriteri yerine getirirken, Hırvatistan halen aşırı açık prosedürüne tabi tutuluyor. En dikkat çeken nokta belirtildiği gibi değerlendirmeye tabi tutulan 7 üye ülkenin hiçbirinin döviz kuru kriterini karşılayamamış olması. Halen bu ülkeler Döviz Kuru Mekanizması'nın (*Exchange Rate Mechanism-ERM II*) üyesi değil. ERM II, avro ve diğer döviz kurları arasında dalgalanmaların Tek Pazar'da ekonomik istikrarı bozmaması ve Avro Alanı üyesi olmayan ülkelerin Avro Alanı'na dâhil olmak için hazırlanmalarını sağlamak amacıyla 1 Ocak 1999 tarihinde kurulan bir mekanizma. Döviz kuruna ilişkin yakınsama kuralları, ERM II'ye katılımı da gerektiriyor. ERM II, ulusal paranın avroya karşı, belirlenen bir merkezi parite etrafında yüzde 15 aralığında dalgalanmasını öngören, sabit fakat ayarlanabilir bir döviz kuru rejimini içeriyor. ERM II, Avro Alanı'na katılmak isteyen ülkenin kur istikrarını bir nevi test ediyor.

Bu ülkelerin Avro Alanı'na üyelikten en az 2 yıl önce bu mekanizmaya dâhil olmaları gerekiyor. Öte yandan, araştırma kapsamındaki bütün üye ülkeler, uzun vadeli faiz oranı kriterini karşılıyor. Ancak Hırvatistan dışında üye ülkelerin

hiçbirinin mevzuatı, Avro Alanı'na dâhil olmak üzere belirlenen Ekonomik ve Parasal Birlik kurallarıyla tam uyumlu değil. Değerlendirme kapsamındaki ülkelerin kriterleri karşılama durumunu daha ayrıntılı olarak ele aldığımızda şu saptamalar ortaya çıkıyor:

Bulgaristan, Romanya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya 5 kriterden fiyat istikrarı, kamu finansmanı ve uzun vadeli faiz oranlarına ilişkin olmak üzere 3'ünü karşılıyor. Ancak bu dört ülke, döviz kuru ve mevzuat uyumuna ilişkin kriterleri karşılayamıyor. Aynı zamanda Çek Cumhuriyeti'nin mevzuatı EPB kurallarıyla tam uyumlu değil. Hırvatistan da 5 kriterden 3'ünü karşılıyor. Bu kapsamda fiyat istikrarı, uzun vadeli faiz oranı ve mevzuat uyumuna ilişkin kriterleri karşılarken, kamu finansmanı ve döviz kuruna ilişkin kriterleri tam olarak yerine getiremiyor. İsveç, kamu finansmanı ve uzun vadeli faiz oranı olmak üzere 5 kriterden 2'sini karşılıyor. Ülkenin EPB mevzuatı ise tam uyumlu değil.

2004 ve 2007 yıllarında AB'ye üye olan 7 ülke avroyu kabul etti. Bu ülkelerden Slovenya 2007'de, GKRY ve Malta 2008'de, Slovakya 2009'da, Estonya 2011'de, Letonya 2014'te ve Litvanya 2015'te avroyu kabul ettiler. Hâlihazırda 19 üyesi bulunan Avro Alanı'nda yaklaşık 338 milyon kişi avro para birimini kullanıyor.

Britanya'nın AB'den çıkmasının yankılarının arifesinde yayımlanan AB Yakınsama Raporu, şu anda AB'nin düzenli olarak yayımladığı raporlardan birini teşkil etmesinin ötesinde fazla bir anlam ifade etmiyor. Ancak geçtiğimiz yıllarda AB'yi de etkileyen küresel mali ve finansal krizin sonrasında 2014'te Letonya'nın ve 2015'te de Litvanya'nın Avro Alanı'na üye olması, avronun ve Avro Alanı'nın çekim merkezi olmayı sürdürdüğünün bir göstergesi oldu. Gelecek dönemde ise dünya ve AB ekonomisindeki gelişmeler de avronun gücünün test edilmesi açısından önemli olacak gibi görünüyor. ■

AB'nin Ticaret Politikasında Asya Açılımı

Selen AKSES
İKV Proje Müdürü

Son dönemde, dünyanın üretim merkezine dönüşen Asya bölgesi ile ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve Asya ekonomisine entegrasyonun sağlanması hususu AB dâhil birçok küresel ekonomik aktör için bir öncelik haline geldi. Bu nedenle, AB'nin ticaret ve yatırım stratejisinde Asya ülkeleri ile ilişkilerinin güçlendirilmesi ön planda yer alıyor.

Hızlı bir ekonomik büyüme süreci yaşayan ve dünya çapındaki en dinamik bölgelerden biri olan Asya'nın geçtiğimiz son birkaç yıl içerisinde, AB'nin yürüttüğü ticaret politikasının odak noktasına dönüşmesi hiç şaşırtıcı değil. Her ne kadar AB ve Asya arasındaki ticari ilişkiler son zamanlar-

da önemli ölçüde artmış olsa da, AB'nin Asya ülkelerine yönelik girişimlerinin diğer küresel aktörlerin rekabetçi hamlelerinin gölgesinde kalma riski taşıdığı da göz ardı edilemez¹. ABD, Japonya, Malezya, Singapur, Brunei, Vietnam dâhil olma üzere Pasifik Okyanus kıyısında bulunan 12 ülke arasında Ekim 2015'te

imzalanan Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) bunun en somut göstergesi. AB'nin de Asya ülkeleri ile ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirmek için önemli girişimlerde bulunduğu inkâr edilemez. Ancak şu ana kadar AB'nin Asya'da sadece bir ülke (Güney Kore) ile imzaladığı tercihli ticaret anlaşması yürürlükte.

Yine de Güney Kore ile imzalanan söz konusu anlaşma, AB'nin şu ana kadar yürürlüğe giren en önemli ve kapsamlı ikili ticari anlaşması olma özelliğini taşıyor. Bu anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren geçen dokuz aylık süre zarfında, gümrük vergilerinin kaldırılmasıyla AB şirketlerinin 350 milyon avro değerinde kazanç elde ettikleri tespit edildi. Ek olarak, 2013 yılı itibarıyla, Güney Kore'ye karşı ticaret açığı veren AB, bu anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, 15 yıl sonra ilk defa Güney Kore ile ikili ticaretinde ticaret fazlası kaydetmeyi başardı².

AB'nin Güney Kore ile bir STA imzalamasının, Güney Kore'ye karşı rekabet güçlerini kaybetme tehlikesine karşı diğer Asya ülkelerinin AB'yle kapsamlı ticaret anlaşmaları imzalamaları için itici bir güç oluşturduğu da gerçek. AB'nin Güney Kore ile imzaladığı kapsamlı STA'nın, diğer Asya ülkelerinde domino etkisi yarattığı gözlemleniyor. Nitekim AB, Japonya, Çin ve bazı ASEAN ülkeleri ile hâlihazırda tercihli ticaret ve/veya yatırım anlaşmaları müzakere ediyor.

AB-Japonya

AB, korumacılığın çok yüksek düzeyde olduğu Japonya'ya karşı sürekli olarak ticaret açığı veren bir ülke konumunda. Aynı zamanda Asya'da Çin'den sonra en önemli ikinci ticaret ortağı olan Japonya ile ticari ilişkilerin güçlendirilmesi AB'nin uzun zamandır öncelikleri arasında. Bu hedef doğrultusunda, AB ve Japonya arasında STA müzakereleri Mart 2013'te başladı. Bugüne kadar gerçekleştirilen 16 müzakere turunda hiçbir başlık için müzakereleri tamamlamamış olmalarına rağmen taraflar, anlaşmanın 2016 yılı içerisinde tamamlanmasını hedefledikleri yönünde sinyaller veriyor.

Bu anlaşma ile AB ve Japonya arasındaki gümrük vergilerinin ve tarife dışı engellerin kaldırılması, hizmet ticaretinin serbestleştirilmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi amaçlanıyor. Müzakere çerçevesinde kamu alımları pazarının açılması da özellikle AB tarafı için önemli bir gündem maddesi teşkil ediyor. Müzakerelerde en tartışılan konuların arasında tarife dışı engeller, hizmetler, yatırımlar, kamu alımları, coğrafi işaretler, sağlık ve bitki sağlığı ile sürdürülebilir kalkınma konuları yer alıyor.

AB tarafı için Japonya pazarına erişim imkânlarının iyileştirilmesi ve bu bağlamda tarife dışı engellerin kaldırılması öncelik oluşturuyor. Şöyle ki, Japon hükümetinin uyguladığı sertifika işlemleri ve teknik alanda bazı zorunluklar gibi çeşitli tarife dışı engeller Avrupa şirketlerinin ve yatırımcıların Japonya pazarına erişmesini zorlaştırıyor. AB özellikle Japonya'nın ilaç ürünlerinde ve tıbbi cihazlarda uyguladığı tarife dışı engelleri kaldırmasını istiyor. AB açısından bir diğer önemli husus da, Japonya'nın kamu alım pazarını Avrupa şirketlerine açması ve bu bağlamda özellikle demiryolu ve kentsel ulaşım alanlarında kamu alımlarında uygulanan kısıtlamaların kaldırılması.

Bu hedef doğrultusunda, AB yetkilileri müzakerelere başlamadan önce, tarife dışı engellerin kaldırılması ve demiryolu sektöründe reforma yönelik bazı önkoşullar ortaya koymuştu. STA müzakerelerinin başladığı tarihten sonra bir yıl içinde Japonya tarafından bu alanlarda gerekli adımlar atılmadığı takdirde, Avrupa Komisyonu'nun müzakereleri askıya alabileceği açıklandı. Her ne kadar bazı AB ülkeleri Japonya'nın demiryolu sektörüne ilişkin kamu alımlarında yeterince ilerleme kaydetmediği yönünde ciddi eleştirilerde bulunmuş olsalar da, Japonya'nın demiryolu sektöründe bazı önemli reformları hayata geçirmesi ve AB için stratejik önemi taşıyan bazı sektörlerde tarife dışı engelleri kaldırması sonucunda, müzakerelerin devam etmesi yönünde karar

aldı. Ancak AB tarafı, Japonya'nın "kei cars" olarak bilinen küçük arabaların tanıtımında alınan önlemler; demiryolu sektörü için uygulanan tedarik kuralları ve menşe kuralları olarak bilinen coğrafi işaretler alanlarında daha fazla ilerleme kaydetmesi gerektiğine de vurgu yaptı. Ayrıca bazı Üye Devletler tarafından, AB şirketlerinin Japonya'nın demiryolu pazarına verimli ve eşit şekilde erişip erişemediğini daha iyi değerlendirebilmek için en az iki yıllık izleme dönemlerinin oluşturulması yönünde bir talepte bulunuldu. Diğer yandan, Japonya'nın otomotiv, elektronik ve kimya gibi rekabet gücüne sahip olduğu sektörlerde özellikle AB'nin uyguladığı yüksek tarifelerinin ve çevre/güvenlik standartlarının düşürülmesi talep ediliyor.

AB-Çin

Küresel ve özellikle Asya değer zincirlerinin üretim merkezi haline dönüşen Çin, AB'nin ticaret politikasında stratejik önem taşıyor. 2001 yılında Çin'in DTÖ'ye üye olması ile AB ve Çin arasındaki ticari ilişkilerin çok kısa bir sürede önemli derecede gelişme gösterdiği dikkat çekiyor. Günümüzde, Çin AB'nin ikinci en önemli ticaret ortağı, AB ise Çin'in en önemli ticaret ortağı konumunda. Ancak şu da bir gerçek ki, Çin pazarına erişim noktasında birçok engel ile karşılaşılması sonucunda AB ile Çin arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler potansiyelin altında kalıyor.

AB'nin Çin ile ticaret ve yatırım ilişkilerini geliştirmesinde karşılaştığı sorunların başında Çin'in fikri mülkiyet haklarını ihlal etmesi ve damping/sübvansiyon uygulamalarına sıklıkla başvurması yer alıyor. DTÖ'ye katılarak Çin'in fikri mülkiyet haklarının korunması alanında asgari standartların uygulanması için attığı adımların halen yetersiz kaldığı aşıkârdır. Çin'de ciddi boyutlara ulaşan sahtecilik ve korsan faaliyetleri AB şirketleri ve diğer yabancı şirketler ile yatırımcılara karşı haksız bir rekabet ortamının oluşmasına yol açıyor. Çin'in uyguladığı damping ve süb- ▶▶

AB'nin Güney Kore ile bir STA imzalamasının, Güney Kore'ye karşı rekabet güçlerini kaybetme tehlikesine karşı diğer Asya ülkelerinin AB'yle kapsamlı ticaret anlaşmaları imzalamaları için itici bir güç oluşturduğu da gerçek.

vansiyonlar da AB ile ticari ilişkilerini olumsuz yönde etkiliyor. Tüm bunların yanı sıra, Çin'de uygulanan tarife dışı engeller ile özellikle yabancı şirketlere yönelik ayrımcılık ve ağır bürokratik süreçler Avrupa şirketleri ve yatırımcıları açısından Çin pazarına ilişkin önemli bir engel teşkil ediyor.

AB ve Çin arasında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için taraflar öncelikli olarak bir yatırım anlaşması için görüşmelere başlatılmasını daha uygun buldu. Nisan 2014 tarihinde başlayan müzakerelerin 2016 yılı boyunca devam etmesi ve bu süreçte tarafların anlaşmanın ayrıntıları üzerine görüşmeleri öngörülüyor. AB ve Çin arasında hâlihazırda müzakere edilen anlaşma ile AB, Çin'deki yatırım ortamını iyileştirmeyi,

Avrupalı yatırımcılar açısından Çin'deki yasal düzenlemeleri güçlendirmeyi, Çin'de yapılan yatırımların önündeki engelleri kaldırmayı amaçlıyor. Söz konusu anlaşmayla yatırımcılar için pazara erişim imkânlarının iyileştirilmesi için ise, karşılıklı olarak yatırım hakkının tanınması ve şirketlere karşı ayrımcılık uygulamalarının kaldırılmasına yönelik önlemler alınması hedefleniyor. AB için müzakere edilecek bir diğer öncelikli konu da, Çin'in şeffaflığını artırmaya yönelik teşvikte bulunulmasıdır³. Tüm bu hedefler ışığında, AB, Çin'in öncelikli olarak dünya ticaret sisteminin yükümlülüklerini (özellikle fikri mülkiyet hakları alanında) yerine getirmesi ve ülkedeki ekonomik ve sosyal reform sürecini hızlandırılması konusunda teşvik edilmesine büyük önem veriyor.

AB'nin 2015 yılında açıkladığı yeni ticaret ve yatırım stratejisinde, Çin ile yürütülen yatırım anlaşmasına yönelik müzakerelerin tamamlanması AB'nin öncelikleri arasında yer alıyor. Buna ilaveten, son zamanlarda, hem AB hem de Çin tarafının ikili ilişkilerini uzun vadede bir STA ile güçlendirmek istediklerine dair mesajlar vermeye başladıkları da dikkat çekiyor. Ancak her iki taraf açısından da ekonomik ilişkilerinin olumlu bir şekilde gelişebilmesi ve bu işbirliğinin daha ileri aşamalara taşınabilmesi için, Çin'in öncelikle kendisinden beklenen yükümlükleri yerine getirmesi, AB'nin ise Çin'e "piyasa ekonomisi" statüsü tanınması bekleniyor.

AB - ASEAN Ülkeleri

AB'nin 2006-2010 dönemi için belirlediği ticaret stratejisinde, hızla gelişen ekonomisiyle potansiyel olarak önemli bir pazar haline dönüşen Güneydoğu Asya Uluslar Birliği⁴ (*Association of Southeast Asian Nations - ASEAN*) ile ticari ve ekonomik ilişkilerini geliştirilmesi, önemli bir öncelik olarak gösterildi. Her ne kadar birbirlerinin en önemli üçüncü ticaret ortağı konumda olsalar da, AB ve ASEAN arasındaki ticari ilişkilerin mevcut potansiyelin çok altında kaldığı yad-

sınamaz. AB ve ASEAN arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirmek üzere Temmuz 2007'de bölgeler arası bir STA için müzakere süreci başlatıldı. Ancak bir takım ekonomik ve siyasi gerekçeler ile bu müzakere süreci Mart 2009'ta askıya alındı⁵. Ekonomik açıdan, ASEAN'ın heterojen yapısı, özellikle üye ülke ekonomilerinin farklı aşamalarda olması ve bu bağlamda üyelerin AB ile ticari bir anlaşmadan farklı beklentileri bulunması, tarafların uzlaşma sağlaması ve müzakerelerde ilerleme kaydetmesinin önünde engel oluşturdu. Nitekim, daha müzakere süreci başlamadan, AB; Kamboçya, Myanmar ve Laos'un ekonomik düzeylerinin diğer ülkelere göre geride kaldığını öne sürerek, bu üç ülkenin STA müzake sürecinin dışında tutulmaları gerektiğini savunmuştu. AB ayrıca Myanmar'daki insan hakları durumuna ilişkin duyduğu endişeler nedeniyle bu ülkenin STA sürecinin dışında tutulmasını istiyordu. Şöyle ki, üçüncü ülkeler ile akdettiği ticari anlaşmalar ile Avrupa değerlerini bu ülkelere yaymayı hedefleyen AB, STA imzalayacağı ülkenin insan haklarını koruyacağı ve demokratik değerlere saygı duyacağı yönünde taahhütte bulunması koşulunu öne sürüyor. Buna karşın, ASEAN'ın bu anlaşmanın bölgeler arasında yürütülmesi konusunda ısrarcı davranması üzerine müzakereler bölgeler arasında başlatıldı. Ancak Myanmar'ın insan haklarının iyileştirilmesi yönünde girişimlerde bulunmaması sonucunda AB ve ASEAN arasındaki STA müzakereleri

bir anlamada çıkmaza girdi. Tüm bunlara ilaveten, ASEAN nezdinde AB gibi kurumsal bir yapı bulunmaması durumunun, müzakere sürecinin etkin bir şekilde ilerlemesinin önünde önemli bir engel olarak ortaya çıkması bekleniliyordu⁶.

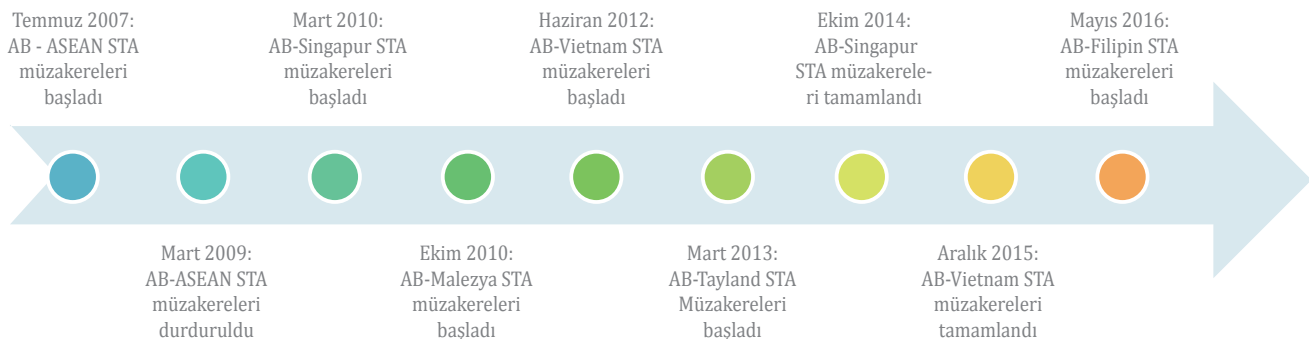
Durum böyle iken, Güneydoğu Asya bölgesinin bir pazar olarak çok büyük potansiyelinden ötürü AB, bu ülkeler ile ticari ve ekonomik ilişkilerini geliştirmek için bölgeler arası bir STA yerine ülkeler ile ikili STA'lar müzakere etmenin daha etkin bir yol olacağını düşünerek, ASEAN üye ülkeler nezdinde ayrı ayrı girişimlerde bulundu.

AB ile ASEAN arasındaki ticaretin yaklaşık üçte birini ve yatırımların yüzde 60'ını sağlayan Singapur, AB ile STA müzakerelerine başlayan ve tamamlayan ilk ülkedir. Mart 2010-Ekim 2014 tarihleri arasında devam eden müzakerelerin sonunda tarafların bir uzlaşmaya varması ile AB ve Singapur'un karşılıklı olarak pazarlarına (hizmet, yatırımlar ve kamu alımları) erişimi kolaylaştırması; bu bağlamda tarife ve birçok tarife dışı engelin kaldırılması öngörüldü. Anlaşma, özellikle yeşil ekonomiye geçişi teşvik açısından önemli bir vesile oldu. Buna göre, yeşil teknolojilere yönelik ticaret ve yatırımın önündeki engellerin bazılarının kaldırılmasına, yeni çevre hizmetlerinin ve yeşil kamu alımlarının geliştirilmesi için yeni imkânlar yaratılmasına özen gösterildi⁷. Söz konusu anlaşmanın yürürlüğe girebilmesi için, Singapur yetkili makamlarının yanı sıra

AB Konseyi ile AP'nin onayları bekleniyor.

AB'nin ASEAN içerisinde Singapur'dan sonra en yüksek oranda ticaret gerçekleştirdiği ülke konumundaki Malezya, AB'nin STA müzakereleri başlattığı ikinci ülkedir. Ekim 2010'da başlayan müzakereler çerçevesinde bugüne kadar toplam 7 tur gerçekleşti. Ancak Nisan 2012'ten beri hiçbir turun düzenlenmediği ve taraflar arasında sadece teknik çalışmaların yürütüldüğü görülüyor. Bu bakımdan, AB ve Malezya arasındaki müzakerelerin yavaş bir şekilde sürdüğünü söylemek mümkün. Müzakerelerin tekrar ivme kazanması halinde, taraflar açısından, tarife, hizmetler, yasal düzenlemeler, şeffaflık, fikri mülkiyet hakları, coğrafi işaretler ve kamu alımları gibi hassasiyet taşıyan konuların tekrar ele alınması söz konusu. Malezya ile müzakere sürecinde özellikle iki alanda anlaşmaya varılmasının zorlu olacağı tahmin ediliyor. Birincisi, Malezya hükümetinin kamu alımları alanını yabancı yatırımcılara açmak konusundaki isteksizliği. İkincisi de, Malezya'nın büyük bir hurma yağı ihracatçısı olması nedeniyle, yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir kalkınma gibi konularda hassas davranması. Şöyle ki, temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılması hedefi doğrultusunda, AB'nin biyoyakıtlar için sürdürülebilirlik kriterleri getirmesinin Malezya ihracatını olumsuz yönde etkileyeceği savunuluyor⁸.

Şekil: AB ve ASEAN arasındaki süreç

STA BİLGİ VE KAPASİTE MERKEZİ'NDEN

AB'nin Asya bölgesi ile ticari ilişkileri (2015, milyar avro olarak)

Kaynak: Uluslararası Para Fonu

AB, ASEAN üye ülkeleri ile ikili STA bazında ticari ilişkilerini geliştirme yolunu benimsemiş olsa da, bu ikili anlaşmaların esasında önümüzdeki dönemlerde bölgeler arası anlaşma imkânının yeniden değerlendirilmesi açısından sağlam bir zemin hazırladığı da yadsınamaz.

AB'nin ASEAN içerisindeki en önemli beşinci ticaret ortağı olan Vietnam ile STA müzakereleri Haziran 2012'de başlayıp, Aralık 2015'te tamamlanmış bulunuyor. AB ve Vietnam arasında imzalanan STA'nın tarafların iç onay süreçlerini tamamlamalarının ardından 2018 yılı içerisinde yürürlüğe girmesi bekleniliyor. Bu anlaşmanın Vietnam'ın daha rekabetçi, daha akıllı ve çevreci bir ekonomiye geçişine katkıda bulunması bekleniyor⁹. Bu anlaşma AB'nin bugüne kadar orta gelir sınıfından bir ülke ile imzaladığı en iddialı ve kapsamlı STA olma niteliği taşıyor. Bu anlaşma ile AB ve Vietnam arasındaki gümrük tarifelerinin yüzde 99'unun kaldırılması öngörülüyor. AB'nin ilk defa tarifeler alanında, gelişmekte olan bir ülke ile bu kadar ileri safhalara ulaşmayı başardığı

vurgulanıyor¹⁰. Söz konusu anlaşmayla birlikte, sürdürülebilir kalkınma alanında, çevre ve çalışma standartlarına ilişkin kapsamlı hükümlere yer verildiği de dikkat çekiyor.

AB, ASEAN üye ülkeleri ile ikili STA bazında ticari ilişkilerini geliştirme yolunu benimsemiş olsa da, bu ikili anlaşmaların esasında önümüzdeki dönemlerde bölgeler arası anlaşma imkânının yeniden değerlendirilmesi açısından sağlam bir zemin hazırladığı da yadsınamaz. Nitekim AB, Singapur, Malezya ve Vietnam ile sınırlı kalmayıp, Tayland ve Filipinler ile de müzakere başladı. Tayland ile STA müzakereleri Mart 2013'te başlamış olup, Mayıs 2014'te meydana gelen askeri darbe sonucunda AB tarafından askıya alındı. Son olarak, AB ve Filipinler arasındaki STA görüşmeleri Mayıs

2016'ta başladı. Diğer ASEAN ülkeleriyle de olduğu gibi, Filipinler ile tarife, tarife dışı engeller, hizmetler, yatırım, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, rekabet ve sürdürülebilir kalkınma gibi kapsamlı konuların da ele alınması bekleniliyor.

AB ve Hindistan

AB için önemli bir ticaret ortağı ve yatırım kaynağı olmanın yanı sıra hızla büyüyen ve önemli bir küresel ekonomik aktöre dönüşen ve 1 milyardan fazla nüfusa sahip olan Hindistan, AB için çok cazip bir pazar teşkil ediyor. Hindistan ile AB arasındaki İkili Ticaret ve Yatırım Anlaşması için müzakereler Temmuz 2007'te başladı. Ancak 13 tur ve bir takım teknik düzeyde çalışma toplantısının ardından, 2013 yılında müzakereler askıya alındı. Şöyle ki müzakereler kapsamında, tarafların bazı alanlarda uzlaşmakta zorlandıkları ortaya çıktı. Bu anlaşmazlıklar kamu alımları, otomobil ve alkollü içki pazarlarına erişim, hizmetler ve fikri mülkiyet hakları konularından oluşuyor.

Pazara erişim konusunda, Hindistan'ın bugüne kadar bazı ürünlerde ve özellikle motorlu araçlarda uyguladığı gümrük vergilerinin düşürülmesi konusunda taviz vermeye zorlandığı gözlemleniyor. Hindistan'ın örneğin montajı tamamlanmış araçlara yüzde 60'a yakın bir ithalat vergisi uygulaması AB tarafından eleştiriliyor¹¹. Müzakere sürecinde AB ayrıca, Hindistan'dan şarap ve alkollü içki ürünleri üzerine uyguladığı gümrük vergilerini de indirmesini talep ediyor. Öte yandan, Hindistan AB'nin tarım ürünlerinde uyguladığı sübvansiyonları kesmesini istiyor. Hindistan ayrıca uygulanan sağlık ve bitki sağlığı önlemlerinin ve ticaretin önünde teknik engellerin (etiketleme ve ticari marka kuralları), AB pazarına erişim noktasında ciddi anlamda zorluk teşkil ettiğine dikkat çekiyor.

AB ve Hindistan arasında yürütülen müzakerelerde bir diğer hassas konu da fikri mülkiyet hakları. Şöyle ki, Hindistan jenerik ilaç üretiminde dünya

çapında önde gelen ülkeler arasında. Dolayısıyla Hindistan tarafı, anlaşma kapsamına fikri mülkiyet haklarının da dahil edilmesinin, bu ilaçları üretme kapasitelerini sınırlayacağını savunuyor. Bu nedenle, çok sayıda sivil toplum kuruluşu, fikri mülkiyet haklarının güçlendirilmesinin jenerik ilaçların az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere erişimlerini engelleyeceği yönünde endişelerini dile getiriyor.

Hindistan'ın altyapı projelerinde önemli yatırımlarda bulunmaya başladığı bir dönemde AB'nin, Hindistan'ın kamu alım pazarına daha etkin erişimde buluma talebi, Hindistan açısından önemli bir endişe kaynağı oluşturdu. AB tarafından, Hindistan'da yabancı şirketlerin karşılaştığı idari külfetlerin azaltılması ve kamu alımları sürecinin daha şeffaf bir şekilde yürütülmesi talep ediliyor.

Son olarak AB ve Hindistan arasındaki müzakerelerde, hizmet ticaretinin serbestleştirilmesi önemli bir gündem maddesi olmakla beraber taraflar arasında aynı zamanda ciddi bir tartışma konusu. Bu anlaşma kapsamında, AB'nin hizmet pazarına erişimin iyileştirilmesi hususu Hindistan açısından büyük önem taşıyor. Hint bilişim hizmet sağlayıcıları ve onların iş süreçlerinde dış kaynak kullanımları açısından AB önemli bir pazar teşkil ediyor. Hizmetler sektöründe işçilerin hareketliliği, en tartışmalı maddelerden biri. Bu anlaşma ile Hindistan, başta bilişim uzmanları olmak üzere nitelikli işçilerin AB'de çalışma şartlarının (özellikle geçici oturma ve çalışma izinleri) kolaylaştırılmasını talep ediyor¹². Öte yandan, AB, Hindistan'ın bankacılık ve sigortacılık sektörlerinin daha fazla serbestleştirmesini, danışmanlık ve hukuki hizmetler alanlarını da rekabete açmasını istiyordu. Ancak AB ve Hindistan arasında yürütülen müzakerelerde bu konularda sınırlı ilerleme kaydedildi.

Son dönemlerde, AB tarafı Hindistan ile STA müzakerelerini yeniden canlandırmaya hazır olduğuna dair sin-

yaller veriyor. Ancak müzakerelerinin ilerleyebilmesi için tarafların özellikle ürünler için pazara erişim, hizmetler, kamu alımları, coğrafi işaretler ve sürdürülebilir büyüme gibi alanları daha kapsamlı şekilde ele almaya hazır olmaları gerekiyor.

Asya'daki anlaşmalara ilişkin olarak, AB'nin stratejik ortakları Çin ve Japonya ile hâlihazırda yürütülen müzakerelerin sonuçlandırılması; Avrupa Komisyonu'nun açıkladığı yeni ticaret ve yatırım stratejisinde önceliler arasında yer alıyor. Stratejide, ayrıca AB'nin Hindistan ile STA müzakerelerini yeniden canlandırmaya hazır olduğunu ve Tayvan ve Hong Kong ile de yatırım anlaşması için müzakereleri başlatma imkânlarının değerlendirileceği de açıklanıyor. Ancak AB'nin Tayvan ve Hong Kong'a yönelik girişimlerde bulunması halinde, Çin ile mevcut ilişkilerinin tehlikeye atılmaması da büyük önem taşıyor. ■

¹ Gauri Khandekar, "EU-Asia trade: in need of a strategy", *FRIDE*, No:13, January 2013.

² Avrupa Komisyonu, "EU-Korea FTA sees strong rise in EU exports", *Press Release*, IP/13/626, 01.07.2013.

³ European Commission, "Commission proposes to open negotiations for an investment agreement with China", *Press Release* IP/13/ 458, 23.05.2013.

⁴ Güneydoğu Asya Uluslar Birliği; Brunei, Endonezya, Filipinler, Kamboçya, Laos, Malezya, Myanmar, Singapur, Tayland ve Vietnam'dan oluşuyor.

⁵ Xuan Loc Doan, "Opportunities and Challenges in EU-ASEAN Trade Relations", *EU-Asia Center*, 02.07.2017, http://www.eu-asiacentre.eu/pub_details.php?pub_id=60, Erişim tarihi: 15.06.2016.

⁶ A.g.e.

⁷ European Commission, "The EU-Singapore Free Trade Agreement", *MEMO/13/805*, 20.10.2013.

⁸ Javier Delgado Rivera, "The EU-Malaysia FTA: An overdue assignment", *New Europe*, 28.08.2010.

⁹ European Commission, "Press Statement by the President of the European Commission Jean-Claude Juncker, the President of the European Council Donald Tusk and the Prime Minister of Viet Nam Nguyen Tan Dung", *Statement* 15/6217, 02.12.2015.

¹⁰ European Commission, "Facts and figures: Free Trade Agreement between EU and Vietnam", *MEMO/15/5468*, 04.08.2015.

¹¹ Ritesh Kumar Singh & Prachi Priya, "What's holding Back the India-EU FTA", *The Diplomat*, 17.06.2014.

¹² Prabhash Ranjan, "Many Issues Stand in the Way of India, the EU Agreeing on a Free Trade Deal in Brussels", *The Wire*, 30.03.2016.

#ShareHumanity • whsummit.org

Ahmet CERAN
İKV Uzman Yardımcısı

Henri Dunant'tan Tarihin İlk İnsani Zirvesine: Resimdeki Her Şey Değişti; "Acılar" Hariç

Teknolojik, sosyal, siyasi ve ekonomik sayısız dönüşüme ve gelişime rağmen; savaş, çatışma ve felaket hallerinde insan yaşamını garanti altına alan etkin bir uluslararası sistemin oluşturulduğunu söyleyebilir miyiz? 130 milyon insanın insani yardıma ihtiyaç duyduğu ve 60 milyon insanın zorla yerinden edildiği bir konjunktürde bunu söyleyebilmek pek de mümkün değil.

Henri Dunant, Kuzey Afrika ülkeleriyle ticari ilişkilerini sürdüren bir işadamıdır. Dunant, iş ilişkileri sebebiyle Fransa Kralı III. Napolyon ile de irtibat halindedir. 1859 yılında Fransız işadamı Dunant, Cezayir’de sürdürdüğü işlerle alakalı olarak III. Napolyon ile görüşmek üzere Solferino Muharebesi’ndeki karargâhını ziyaret eder. Dunant, ziyareti esnasında, Avusturya İmparatorluğu’na karşı Fransa, Sardinya Krallığı ittifakının Kuzey İtalya’da gerçekleştirdiği çatışmaların sonuçlarına birinci elden tanık olur. Tüccarın gördükleri, yıkım ve ölümden başka bir şey değildir. Özellikle, iki tarafta da ağır yaralanan savaşçılara

tıbbi müdahale gerçekleştirilememesi, savaşın yıkımından etkilenenlere zamanında yardımda bulunulamaması dikkatini çeker. Bu gördükleri, Dunant için hayatını değiştirecek bir deneyim haline geleceği gibi uluslararası sistemi de doğrudan etkileyecektir. Çünkü, gördüklerinden sonra Dunant bütün hayatını, savaş zamanlarında önyargısız ve tarafsız şekilde insanlara yardım sunabilecek eğitimli gönüllü gruplar oluşturulması gerektiği ülküsüne adar.

Devamında ise Uluslararası Kızılhaç Komitesi’nin temelleri atılır ve 1864 yılında Savaş Alanında Yaralıların Durumunun İyileştirilmesine İlişkin Cenevre Sözleşmesi oluşturulur. Geline son noktada, 180’in üzerinde ülkede Kızılhaç ve Kızılay örgütleri her türlü savaş, çatışma ve felaket hallerinde insan yaşamını ve onurunu korumak üzere faaliyetlerini sürdürüyor; bu örgütlerin çatı kurumu olma özelliği taşıyan Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu’nun kayıt altına aldığı temel hukuku ve 4 ayrı Cenevre Sözleşmesi ile 2 Ek Protokol’ün yanı sıra Lahey Sözleşmeleri ve çok sayıda uluslararası sözleşme ve yönlendirici ilkeyle ise insancıl hukuk tesis edilmeye çalışılıyor.

Peki, 1859 yılından bu yana gerçekleşen teknolojik, sosyal, siyasi ve ekonomik sayısız dönüşüme ve gelişime rağmen; savaş, çatışma ve felaket hallerinde insan yaşamını garanti altına alan etkin bir uluslararası sistemin oluşturulduğunu söyleyebilir miyiz? 130 milyon insanın insani yardıma ihtiyaç duyduğu ve 60 milyon insanın zorla yerinden edildiği bir konjonktürde bunu söyleyebilmek pek de mümkün değil. İşte tam da böyle bir atmosferde, 2’nci Dünya Savaşı’ndan bu yana görülen yoğun göç akınının gerçekleştiği ortamda kolektif eyleme, yeni yöntemlere ve kaynaklara, ortak siyasi iradeye her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuldu.

BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon bu ihtiyaç doğrultusunda bir zirve düzenlenmesi gerektiğine dikkat çekti ve

bunu 5 yıllık eylem planına dâhil etti. Zirveye giden yolda, 2 seneden uzun süre boyunca 153 ülkeden 23 bin kişi ve kurumun görüşü alındı. AB ve Türkiye de süreçte etkin rol oynayan aktörler arasındaydı. Kolektif çabanın sonucu olarak ise 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul’da tarihin ilk Dünya İnsani Zirvesi’nin düzenlenmesine karar verildi.

Tarihin İlk İnsani Zirvesine Kısa Bir Bakış

23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleşen, tarihin en geniş kapsamlı insani zirvesinde, BM üyesi 173 ülkeden, BM kurumlarından, yardım kuruluşlarından, ulusal yetkili makamlardan, iş dünyasından, sivil toplumdan, inanç gruplarından, basından ve krizlerden etkilenen topluluklardan 9 bin kadar katılımcı bir araya geldi. Zirve boyunca, daha önce insani amaçlı herhangi bir BM etkinliğinde toplanmamış geniş ve çeşitli paydaş profiline ulaşıldı. Katılımcıların çeşitliliği ile sivil toplum örgütlerinden iş dünyasına, kamu kurum temsilcilerinden dezavantajlı gruplara geniş bir skaladaki paydaşları toplayan yapıyla zirve, gelecekteki BM etkinlikleri için de öncül bir model oluşturdu.

Katılımcılar, üzerinde anlaşmaya varılan 5 öncelik çerçevesinde; liderler toplantıları, 7 yüksek düzey yuvarlak masa toplantısı, 15 özel oturum, 132 paralel etkinlik ve 2 genel kurul toplantısında, büyük acılara sebep olan sorunlara yenilikçi ve daha önce ortaya koyulmamış çözümler bulmaya çalıştı. Uzun ve ummalı bir danışma ve istişare sürecinin ardından üzerinde anlaşmaya varılan 5 öncelik; “çatışmaları önlemek ve sona erdirmek için siyasi liderlik”, “insan güvenliği”, “hiçbir insanın geride bırakılmaması”, “insanların yardıma muhtaç olmalarının önlenmesi” ve “insanlığa yatırım” oluşturuyor. Bu önceliklere ilişkin paydaşlar tarafından anlaşmaya varılan bin 500 somut taah- ▶▶

Yardıma ihtiyaç duyan 130 milyon insanın hayatlarının kurtarılabilmesi, temel yaşam şartlarının garanti altına alınabilmesi için daha yenilikçi, şeffaf ve iyi yönetilen kaynaklara ihtiyaç var.

hüt, zirvenin en önemli sonucu oldu. Bu taahhütlerin, BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Addis Ababa Kalkınma Eylem Planı, iklim değişikliğine ilişkin Paris Anlaşması gibi benzer nitelikteki inisiyatiflere de olumlu etkisi olması bekleniyor. Öte yandan, üzerinde anlaşılan her eylemin Eylül 2016'da BM Genel Kurulu'nda gerçekleşecek göç ve mülteci krizi konulu toplantıya nasıl yansıtacağı da yakından takip edilecek.

Peki Zirvenin Somut Çıktıları Neler?

Yukarıda belirtilen 5 öncelikli alanda bahsi geçen bin 500 somut taahhütün yerine getirilebilmesi için sürdürülebilir ve etkin siyasi, mali kaynakların gerekli olduğu muhakkak. Dolayısıyla

yardıma ihtiyaç duyan 130 milyon insanın hayatlarının kurtarılabilmesi, temel yaşam şartlarının garanti altına alınabilmesi ve entegrasyonları ile kapasite artırımlarının sağlanabilmesi için hâlihazırda geçerli yöntemlerin yanı sıra daha yenilikçi, şeffaf ve iyi yönetilen kaynaklara duyulan ihtiyaç, zirvenin en öncelikli konularından biri oldu.

Bu kapsamda dünyanın en büyük bağışçısı 30 ülke ile yardım kuruluşlarının insani finansman için daha esnek şartlarda daha az bürokratik yük ile daha uzun vadeli, nakit para akışına dayalı bağış sağlanması karşılığında yardım kuruluşlarının uygulamada daha şeffaf bir yapı benimsemesini öngören Büyük Uzlaş (Grand Bargain) adlı inisiyatif, şüphesiz zirvenin basına en

fazla yansıyan çıktılarında biri oldu. Öte yandan, zirvede bütün paydaşların üzerinde durduğu temel eksiklikler arasında uluslararası örgütler ve sivil toplum örgütleri ile krizlerin yaşandığı bölgelerdeki ulusal kuruluşların ve yerel sivil toplum örgütlerinin arasındaki diyalog ve işbirliği eksikliği oldu. Dolayısıyla yerel karar alma ve yardım mekanizmalarında kapasite artırımına gitmek amacıyla zirvede oluşturulan *Charter4Change* adlı bir diğer girişimle, Mayıs 2018 tarihinden itibaren 27 uluslararası sivil toplum örgütü, fonlarının 5'te 1'ini yerel ve ulusal sivil toplum kuruluşları üzerinden kullanacağını taahhüt etti.

23-24 Mayıs tarihinde gerçekleşen zirve, daha önce de belirtildiği üzere, benzer niteliktekilere kıyasla, paydaşlar arası etkileşimin daha başarılı olduğu bir etkinlik olarak kabul ediliyor. Bu bağlamda, zirvede gerçekleşen karşılıklı etkileşimle, iş dünyasının, insani krizlerin çözümünde ve önlenmesinde her zamankinden daha merkezi bir rol oynayabileceği sonucu çıktı. İş dünyası odaklı özel oturumda, yerel, ulusal ve küresel işletmelerin oluşturduğu çevrimiçi ağlar aracılığıyla, bilişim şirketlerinin ve diğer paydaşların bir araya getirilebileceği üzerinde duruldu. Özel sektör öncülüğünde 5 yıl içerisinde kurulması hedeflenen çevrimiçi ağlarla, afet risklerinin azaltılması, acil durumlara hazırlık ve müdahale amaçlı inisiyatifler oluşturulması, zirvenin önemli bir diğer çıktısı oldu. Kalkınma bankalarının durumu ve bu alanda olası iyileştirmeler de insani müdahaleler ve kalkınma ile bağlantılı ele alınan ve pratik uygulanabilir, yenilikçi çözümler aranan bir diğer konu oldu.

İnsanlık Tarihinin Çıkmazı: Pratik Önlemlerle Temel Hakları İkame Çabası

BM Genel Sekreterliği görevinin son günlerini saatli maarif takviminden yırtmakta olan Ban Ki-moon, zirvedeki

konuşmasında şunları dile getiriyor: İnsani fonların yüzde 80'i, çatışmalarla birlikte insanların yarattığı krizlere gidiyor. Yani güncel konjonktürde insani yardım gerektiren krizlerden bahsederken akla ilk gelenler kasırgalar, tsunamiler olmuyor; okulsuz kalan çocuklar, düzensiz yollarla denizleri aşmaya çalışırken botları batan aileler, silahlı çatışmaların yarattığı atıklarla kirlenen içme suyu kaynakları oluyor. Bunun sebebi ise doğanın insanlara artık daha insafli davranıyor olması ve afetlerin geride kalmış olması değil, gelişen teknoloji ve küresel yapıyla birlikte insanların kendi felaketlerini yaratma kapasitesinin olanca hızıyla artmaya devam etmesi ve insanların kendi koyduğu uluslararası insancıl hukuk kurallarını dikkate almamaya yönelik artan eğilimi.

Son yıllarda Suriye, Afganistan, Irak, Yemen, Sudan, Eritre gibi kriz bölgelerindeki çatışmalarda sıklıkla siville-

rin zarar gördüğü, uluslararası insancıl hukukun temel kaynağı kabul edilen 1949 Cenevre Sözleşmelerinin tamamının koruma altına aldığı hastane, okul, kültürel alan gibi bölgelerin durmaksızın tahrip edilmeye devam edildiği görülüyor. Dolayısıyla kısa ve orta vadeli ekonomik çözümlerin, yenilikçi ve esnek fon oluşturma denemelerinin temel insancıl hukuk ve insan hakları normlarına uyulmadığı takdirde, yeterli gelmeyeceğini öngörmek oldukça kolay. Tarihin bu ilk insani zirvesinde BM üyesi bütün ülkelere yapılan en öncelikli çağrılar; çatışmaların sona erdirilmesi, çatışmaların temel sebeplerinin ortadan kaldırılmasına yoğunlaşılması ve uluslararası insancıl hukuka saygı duyulması oldu. Bunun için ise bütün insanlığın, Henri Dunant'ın karşı karşıya kaldığı resimden bir adım öteye geçilmesi ve acıların ortadan kaldırılması için çaba sarf etmesi gerekiyor. ■

AB, Kamu Sektörünün Dijitalleşme Sürecini Hızlandırma Yolunda

Selen AKSES
İKV Proje Müdürü

Kamu sektörünün dijital dönüşümü, AB'nin Tek Dijital Pazar'a geçiş sürecinin önemli bir ayağı. Avrupa Komisyonu'nun 2016-2020 dönemi için açıkladığı yeni e-Devlet Eylem Planı ile kamu yönetiminin modernleştirilmesi, dijital iç pazarın oluşturulması ve Birlik nezdinde vatandaşlara ve şirketlere daha yüksek düzeyde hizmet sunulması amaçlanıyor.

Avrupa 2020 Stratejisi ile Komisyon, 2020 yılına kadar AB'yi, bilgiye ve yenilikçiliğe dayalı, kaynakları verimli kullanan, çevreci ve daha rekabetçi, aynı zamanda yüksek istihdam sağlayarak sosyal ve bölgesel uyumu destekleyen bir ekonomiye dönüştürme hedefini ortaya koydu. Bu stratejinin Dijital Gündem ayağı kapsamında, e-Devlet alanında, Tek Pazar'da sınır ötesi e-Devlet hizmetlerinin teşvik edilmesi, üye ülkeler arasında e-Devlet hizmetlerinde birlikte çalışabilirliğin sağlanması ve e-Devlet merkezleri için belirlenen Tek Temas Noktası'nın işler hale getirilmesi öncelikler arasında yer alıyor.

Geçtiğimiz son birkaç yıl içinde, AB kurumları, yeni teknolojilerin sunduğu imkânları iyi değerlendirerek çevrimiçi kamu hizmetlerinin önemli ölçüde gelişmesini sağladılar. Ancak yönetim alanındaki modernleşme ile beraber, üye ülkeler tarafından kamu hizmetlerinin sunulmakta olduğu çevrimiçi bilgi sistemlerinin, sınır ötesi birlikte çalışabilir kılınmasına ve kamu kuruluşlarının vatandaşlar ve şirketler ile etkileşiminin iyileştirilmesine ihtiyaç duyuluyor. AB genelinde 2015 yılına kadar AB vatandaşlarının yüzde 50'sinin, e-Devlet hizmetlerinden faydalanma hedefine henüz ulaşamadığı da tespit edildi. AB ülkelerinden sadece 13'ü bu hedefe ulaşabilmeyi başarırken, başta Romanya, Bulgaristan, İtalya ve Polonya olmak üzere bazı ülkelerin de bu alanda çok zayıf bir performans sergilediği görülüyor.

Avrupa Komisyonu'nun Mayıs 2015'te açıkladığı Dijital Tek Pazar Stratejisi¹ ile AB sınırları içindeki tüm bölge ve kesimlerin Tek Pazar'dan faydalanabilmeleri için uygun ortamın oluşturulması hedefleniyor. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan 2016-2020 e-Devlet Eylem Planı² ile kamu yönetimini modernleştirmeye, bilgi sistemlerini sınır ötesi birlikte çalışabilir hale getirmeye, kamu kuruluşlarının vatandaşlar ile etkileşimini kolaylaştırmaya ve etkileşimi artırmaya yönelik bazı önlemler belirlendi. Bu eylem planı ile Komisyon, üye

Tablo: AB Vatandaşlarının e-Devlet Hizmetlerinden Faydalanma Oranı (2015, %)			
Almanya	53	İspanya	49
Avusturya	57	İsveç	73
Belçika	52	İtalya	24
Bulgaristan	18	Letonya	52
Çek Cumhuriyeti	32	Litvanya	44
Danimarka	88	Lüksemburg	70
Estonya	81	Macaristan	42
Finlandiya	80	Malta	42
Fransa	63	Polonya	27
GKRY	34	Portekiz	43
Hırvatistan	35	Romanya	11
Hollanda	75	Slovakya	51
İngiltere	49	Slovenya	45
İrlanda	50	Yunanistan	46
AB-28			46

Kaynak: Eurostat

ülkelerin yönetiminde dijital dönüşüm süreçlerini hızlandırmayı hedefliyor.

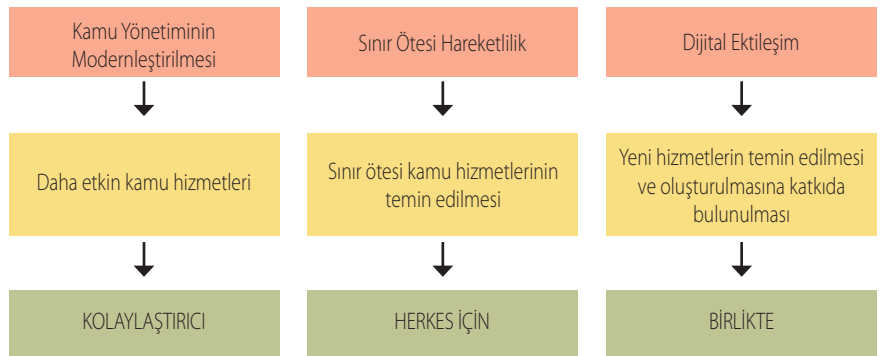
1'inci Öncelik: Kamu Yönetiminin Modernleşmesi

Komisyon öncelikli olarak, bilgi ve iletişim teknolojileri ile vatandaşlara ve şirketlere daha hızlı, ucuz ve aynı zamanda yüksek kalitede hizmet sunarak AB'de yönetimin modernleştirilmesini hedefliyor. Ancak bunun için AB üye ülkeler arasında bazı belli standartların ve teknik gerekliliklerin belirlenmesine ihtiyaç duyuluyor.

Kamu yönetiminin modernleşmesinde AB üye ülkelerinin elektronik ihale ve imza sistemlerinin kullanımına tam

olarak geçmesi elzem kabul ediliyor. Nitekim, 2018 yılına kadar şirketlerin, elektronik ortamda AB'nin herhangi bir yerinden kamu ihallerine katılma imkânını elde etmeleri ve 2019 yılının sonuna kadar AB kamu idarelerinin e-fatura sistemine geçmeleri planlanıyor. Komisyon aynı zamanda Birlik içindeki elektronik tanıma sisteminin hayata geçmesine yönelik çalışmalara da ağırlık vermesi öngörülüyor. Komisyon tarafından, internet üzerinden kimlik doğrulama ve teslimat hizmetlerinde çevrimiçi kayıt gibi sınır ötesi işlemlerde elektronik tanıma sisteminin kullanılabilmesi için devam eden çalışmalara hız verileceği de belirtiliyor.

Şekil: 2016-2020 e-Devlet Eylem Planı

Komisyona öncelikli olarak, bilgi ve iletişim teknolojileri ile vatandaşlara ve şirketlere daha hızlı, ucuz ve aynı zamanda yüksek kalitede hizmet sunarak AB’de yönetişimin modernleştirilmesini hedefliyor.

Ancak tüm bunların gerçekleştirilebilmesi için üye ülkeler tarafından elektronik ortamda sunulan hizmetlerin birlikte çalışabilirliğinin sağlanması önemli. Bunun için ilk etapta, AB Birlikte Çalışabilirlik Çerçevesi’nin 2016 yılının sonuna kadar gözden geçirilmesi ve uygulanmasının teşvik edilmesi amaçlanıyor. Komisyon ayrıca kamu alımları alanında, üye ülkelere özel Bilgi ve İletişim Teknoloji Standartları için bir Avrupa Kataloğu’nun geliştirilmesi yönündeki çalışmaların koordinasyonunu da sağlayacak.

Komisyon, kamu yönetimini modernleştirme çabalarına paralel olarak, AB kurumlarında dijital ortama geçiş için de bazı adımlar atmaya hazırlanıyor. Bu kapsamda, Komisyon, kendi veri-

lerini AB Açık Veri Portalı’nda yayımlayacağını açıkladı. Öte yandan, idari külfeti azaltmak amacıyla, Komisyon’un kademeli olarak “Bir Kere İlkesi”ni (*Only Once Principle*) uygulamaya koyması da planlar arasında. Bu ilke doğrultusunda, ilgili paydaşların (örneğin tedarikçiler, AB fonlarına başvuranlar) sadece bir kere bilgi vermeleri sağlanarak ağır bürokrasinin önüne geçilmesi hedefleniyor.

2’nci Öncelik: Birlikte Çalışabilir Dijital Hizmetler ile Sınır Ötesi Hareketliliğin Sağlanması

AB açısından Tek Pazar’ın etkin bir şekilde işlemesi için dijital kamu hizmetlerinin de sınır ötesi sunulması önem taşıyor. Şöyle ki, hizmetlerin sınır ötesi

sunulmasıyla beraber pazarlara erişim kolaylaştırılarak AB nezdindeki rekabetin artacağı düşünülüyor. Kamu idareleri esasında şirketler açısından iş ortamının iyileştirmesinde kilit bir rol oynuyor. Kamu idareleri, sınır ötesi e-hizmetler sunarak ve şirketler hukukuna ilişkin bilgilere daha kolay erişme imkânı sağlayarak, şirketlerin başka bir Üye Devlette faaliyette bulunabilmelerini destekliyor.

Komasyon'un açıkladığı yeni e-Devlet Eylem Planı ile Birlik içerisinde iş-dostu kamu hizmetlerinin geliştirilmesi ve vatandaşların, serbest dolaşım haklarını değerlendirebilmeleri için önlemlerin alınması öngörülüyor. Bu kapsamda örneğin bilgi akışını kolaylaştırmak ve sınır ötesi faaliyetlere yönelik hizmetleri iyileştirmek için mevcut portalları, irtibat noktalarını ve ağları bir araya getiren Tek Dijital Geçit'in (*Single Digital Gateway*) oluşturulması planlanıyor.

Öte yandan, AB üye ülkelerdeki mevcut yasal mevzuata ve yargı süreçlerine ilişkin bilgilerin yer aldığı Avrupa e-Adalet Portalı'nın (*European e-Justice Portal*) tek durak noktası haline getirilmesi hedefleniyor. İç Pazar'da şeffaflığın ve yasal belirliliğin artırılması için iflas kayıtlarına ilişkin elektronik ara bağlantılarının geliştirilmesi de diğer öncelikler arasında yer alıyor. Tüm bunlara ek olarak, Komasyon tarafından, şirketlerin dijital çözümlerden faydalanmasını teşvik etmek amacıyla bazı adımların atılması öngörülüyor. Ayrıca önümüzdeki dönemde sınır ötesi e-ticarette KDV kayıt ve ödeme sistemlerinin genişletilmesi yönünde bir yasal düzenleme de planlıyor.

Tüm bunların yanı sıra, önümüzdeki dönemde farklı sektörlerin dijital ortama geçişlerine yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi söz konusu. Örneğin deniz taşımacılığı alanında AB nezdinde tek pencere sistemine geçilmesi öngörülüyor. Hâlihazırda ulaşım belgelerinin dijitalleştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülüyor. Sağlık alanında da Komasyon, üye ülkelere sınır ötesi e-sağlık hizmetlerini geliştirmeleri hususunda yardımcı olacağını açıkladı.

Öte yandan, AB vatandaşlarının serbest dolaşım haklarından faydalanmalarına yönelik Sosyal Güvenlik Bilgilerinin Elektronik Değişimi'nin (*Electronic Exchange of Social Security Information*) oluşturulması ile AB Üye Devletleri, İzlanda, Norveç, Lihtenştayn ve İsviçre'nin sosyal güvenlik kuruluşları arasındaki iletişimin artırılması hedefleniyor. Komasyon ayrıca iş arayanlar ve işverenler için daha fazla hizmet seçenekleri sunarak Avrupa İstihdam Hareketlilik Portalı EURES'i de geliştirmeyi amaçlıyor.

3'üncü Öncelik: Kamu Kurumları ile Vatandaşlar ve Şirketler arasındaki Dijital Etkileşimin Kolaylaştırılması

Hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri, kamu kurumları ile vatandaşlar, şirketler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki etkileşimin artırılması için yeni imkânlar sunuyor. Bu hizmetlerin belirlenmesi ve tasarım süreçlerinde katkılarının sağlanması için tüm paydaşların teşvik edilmesi öngörülüyor. Komasyon ayrıca vatandaşlar ve şirketler için internet sitelerini daha tematik ve kullanıcı merkezli tasarımlara dönüştürmeyi hedefliyor. Kişilerin veri güvenliğinin korunması koşuluyla her fırsatta, "Bir Kere İlkesi"nin kullanılması imkânının değerlendirileceği belirtiliyor.

Kamu kurumları, vatandaşlar ve şirketler arası dijital etkileşimin kolaylaştırılmasında mekânsal verilerin (*spatial data*) kullanımına da büyük önem verileceği anlaşılıyor. Şöyle ki, bu tür verilerin; arazi kullanımı, trafik planlama ve bilimsel araştırmalar için toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeni teknolojilerin geliştirilmesi gibi alanlara katkı sağlaması öngörülüyor.

AB'de yeni e-Devlet Eylem Planı ile kamu hizmetlerinin geliştirilmesi için çok yönlü girişimlerin öngörüldüğü oldukça belirgin. Ancak çoğu zaman kamu desteğine en çok ihtiyaç duyan vatandaşların bu hizmetlere erişme hususunda sıkıntılarının olduğu da göz ardı edilemez. Durum böyle iken, bu hizmetlerin, dezavantajlı gruplar tarafından kolay bir şekilde ulaşılabilir ve kullanılabilir şekilde geliştirilmesine özen gösterilmesi erzem. Bu nedenle, Tek Dijital Pazar Stratejisi kapsamında belirlenen hedeflere yönelik çalışmaların da eş zamanlı yürütülmesi önem taşıyor. Bilgi toplumuna dönüşme sürecine paralel olarak, vatandaşların dijital becerilerini geliştirme imkânı elde etmelerine duyulan gereklilik de giderek aciliyet kazanıyor. ■

¹ Avrupa Komasyonu, "A Digital Single Market Strategy for Europe", COM(2015) 192 final, 06.05.2015.

² Avrupa Komasyonu, "EU eGovernment Action Plan 2016-2020: Accelerating the digital transformation of government", COM(2016) 179 final, 19.04.2016.

Çisel İLERİ
İKV Araştırma Müdürü

AB'de Enerji Ayı: Haziran

Haziran ayı AB'de enerji sektörüyle ilgili çalışan pek çok kişi için ayrı bir önem taşıyor. Her yıl kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum temsilcileri ile akademisyenler ve tüketiciler, AB'nin yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğine adanmış en büyük etkinliğinde bir araya geliyor.

13-17 Haziran 2016 tarihlerinde Belçika'nın Brüksel şehri, 3 binin üzerinde kamu kurumu, özel sektör kuruluşu, üniversite ve sivil toplum örgütü ile lobi şirketinde enerji alanında çalışan uzmanlara ev sahipliği yaptı. Hiç kuşkusuz, AB sınırları içerisinde alanındaki en büyük etkinlik kabul edilen ve bu yıl 11'incisi düzenlenen AB Sürdürülebilir Enerji Haftası (*EU Sustainable Energy Week - EUSEW*) kapsamında çok sayıda katılımcı, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konusundaki son gelişmeleri ele almak üzere bir araya geldi. Bilindiği üzere, AB enerji güvenliği ve iklim değişikliği ile mücadele politikaları açısından büyük önem taşıyan enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji, Komisyon'un geçen sene başlattığı Enerji Birliği girişiminin de temel taşları arasında. Dolayısıyla her geçen yıl EUSEW kapsamındaki etkinliklerin daha fazla ilgi çektiğini söylemek mümkün.

Bu yıl EUSEW'in ana sloganı "enerji dönüşümünün hızlandırılması için tüketicinin güçlendirilmesi". Tüketicinin güçlendirilmesi ise üç temele dayanıyor: ortak yatırımlar, vatandaşların katılımı, yenilikçi pazarlar ve finans. Buna göre vatandaşlar ve yerel yönetimler yenilenebilir enerji altyapısına daha fazla yatırım yaptıkça, sektörde risklerin ve getirilerin paylaşımının da daha adil hale gelmesi öngörülüyor. Böylelikle tüketicilerin oluşturduğu tesisler ve vatandaşların fonları, yenilenebilir enerjide daha fazla paydaşa doğrudan kâr sağlayacak.

Vatandaş katılımı ise özellikle yerel endişeler nedeniyle engellenen yeni yenilenebilir enerji tesisleri açısından önem taşıyor. Bir projenin kontrolünün vatandaşlara verilmesi ya da onların projeye dâhil edilmesi, yerel yönetimler açısından yasal süreçlerdeki gecikmeleri azaltabilir.

Son olarak, kitle fonlaması (*crowdfunding*) gibi yeni fonlama yöntemleri, yenilenebilir enerji yatırımla-

rı için giderek daha fazla kullanılıyor. Komisyon'un konuyla ilgili görüşü de özellikle yenilenebilir enerji alanındaki yatırımların artırılması için yenilikçi mali araçların kullanılması, istikrarlı bir düzenleyici ortam yaratılması ve açık piyasa sinyallerinin ortaya koyulması gerektiği yönünde.

Bu öncelikleri ve fikirleri hayata geçirmek için geliştirilmiş çeşitli AB girişimleri dikkat çekiyor. Örneğin, CITIZENERGY platformu vatandaşların yatırım yapabileceği, proje fikirlerini ve tavsiyelerini paylaşabileceği Avrupa çapındaki tüm yenilenebilir enerji projelerini sunuyor. REScoop ağı ise çevrimiçi destek ve eğitim sağlayarak yenilenebilir enerji kooperatiflerine destek veriyor.

AB Enerji Günleri

EUSEW'in önemli bir parçasını Enerji Günleri oluşturuyor. Her ne kadar EUSEW döneminde tanıtım faaliyetleri yoğunlaşsa da tüm Haziran ayı boyunca AB'nin çeşitli yerlerinde Enerji Günleri düzenleniyor. Amaç vatandaşların katılımı ve girişimi ile güvenli, temiz ve verimli enerjiye geçişi hızlandırma konusunda farkındalığı artırmak. Bu yıl EUSEW'e ev sahipliği yapan Brüksel'de 30 ayrı Enerji Günü etkinliği düzenlenirken, AB çapında ise 448 planlanmış etkinlik bulunuyor. Etkinlikler; Brüksel Belediyesi tarafından Molenbeek'teki sürdürülebilir binaların özel rehberli tur ile gezilmesinden, Limasol'de çocuklara yönelik güneş enerjisiyle yemek pişirme etkinliğine, Güney İtalya'da elektrikle çalışan arabalarla deneme sürüşünden, Lüksemburg'da bir ay boyunca gerekli olmadığı durumlarda bilgisayar ekranını kapatarak enerji tasarrufu sağla-

maya kadar oldukça çeşitli, renkli ve dikkat çekici.

EUSEW Ödülleri

EUSEW'in en dikkat çekici etkinliği hiç kuşkusuz tüketici, kamu sektörü ve iş dünyası tarafından gerçekleştirilen en yenilikçi enerji projelerine verilen ödüller. Bu yıl tüketici alanındaki ödülü, Danimarkalı EcoGrid EU isimli şirketin tüketicilere akıllı şebekelerin enerji taleplerini nasıl düzenleyebileceğini gösterdiği için verildi. Bornholm isimli küçük bir adadan gelen proje sahipleri, 2017 yılında kullandıkları tüm enerjinin yenilenebilir enerji kaynaklarından üretileceğini belirtti.

Kamu sektörü temsilcilerine yönelik ödülü Hırvatistan'dan Pokupsko Belediyesi, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanındaki programlarından dolayı kazanırken, iş dünyasına yönelik ödülü, bira üretimi alanında faaliyet gösteren Yeşil Göss isimli şirket aldı. Dünyanın ilk sıfır karbon bira üreticisi olan şirket, faaliyetlerini yenilenebilir enerji kullanarak yürütüyor. Proje o kadar başarılı bulundu ki bu yıl internet üzerinden oylama yoluyla ilk defa verilen "halkın tercihi" ödülünü de kazandı.

Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği sadece AB değil Türkiye için de enerji arz güvenliğinin sağlanması, yerel kaynakların kullanımı, yeni iş, yatırım ve istihdam olanaklarının yaratılması, yenilikçi teknolojilerin geliştirilmesi ve iklim değişikliği ile mücadele açısından büyük önem taşıyor. EUSEW sadece bu alandaki gelişmeleri yılda bir kez bizlere sunmakla kalmıyor; yeni fikirlerin ve politikaların geliştirilmesine de zemin hazırlıyor. Ancak belki de bunlardan çok daha önemlisi, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğinin her alanda vatandaşların hayatının bir parçası olabileceğini her yaşta ve kesimden kişiye gösteriyor. Belki de Türkiye'de bizlerin de bu alanda yapılan projeleri ve uygulamaları daha fazla görmeye ihtiyacımız vardır? ■

Sürdürülebilir Tarım için Kooperatifler

M. Gökhan KİLİT
İKV Strateji ve İş Geliştirme Müdürü
AB Bilgi Merkezi Koordinatörü

Sürdürülebilir tarım için tarımsal üretimdeki arz-talep dengesizliği, üretim, verimlilik ve pazarlama sorunları ancak planlı üretimle çözülebilir. Planlı üretim ise kooperatif ve üretici birliklerinin güçlenmesiyle sağlanabilir.

Ülkemizde 150 yıllık geçmişi olan kooperatifler, günümüzde 30 ayrı türde faaliyet gösteren 84 bin 232 kooperatif ile 8 milyondan fazla insanın gönüllü olarak katıldığı ekonomik girişim modelidir. Dünya nüfusunun yüzde 1,1'i ülkemizde olmasına karşın, kooperatiflerin yaklaşık yüzde 10'u ülkemizde bulunmaktadır. Ancak, ülkemizde tarım alanında çok sayıda kooperatifin bulunmasına rağmen,

kooperatifçilikte işlevsellik sağlanamaması ve yeterli yatırımın yapılmaması, Türk çiftçisinin planlama, üretim ve pazarlama sorunu çekmesine neden oluyor.

Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerdeki üreticiler için anahtar model olan kooperatifçilik modeli aksine dünyada gelişmiş ülkelerin en büyük yardımcısı. Kooperatifçilikteki başarılı uygulamalara bakıldığında ABD, Fransa, İngiltere-

faydalanma imkânı da veriyor. Bunun yanı sıra kooperatifler çiftçiler için piyasa risklerini azaltıp, işlem maliyetini düşürür, kaynaklara ulaşım ve kalite güvencesi sağlarken, ürün inovasyonu sayesinde de rekabet gücünü artırıyor. Çok sayıda kooperatif faaliyet alanını ürün zincirinin alt kademelerine doğru genişletirken, pazarlama, ürün geliştirme, kişiselleştirme çalışmaları tüketici ve üretici yönlendirmesini güçlendirdi.

Tarımsal gıda ürün zincirinin temel özelliği, genellikle çiftçiler ve onların iş ortakları arasındaki pazarlık gücü dengesizliği olduğundan, kooperatifler pazarlık gücünün artırılmasında ve üyelerinin katma değer üzerindeki paylarının yükseltilmesinde kilit bir rol oynuyor.

Kooperatiflerin kırsal kalkınma ile de arasındaki bağlantı çok yönlü. Kooperatifler genellikle bölgesel ekonomi için önemli katkı sağlayıcılar ve işverenler konumunda. Aynı zamanda insan kaynakları, çevresel sürdürülebilirlik ve rekabetin geliştirilmesi gibi kamu politikalarının hedeflerine de destek sağlar. Kooperatiflerin önemli bir bölümü stratejilerini bölgesel farklılıklara dayalı pazarlama ve geliştirme özelliklerine göre hazırlıyor.

Kooperatifçilik, dünya tarımsal ticaretinin en önemli aktörü konumunda bulunan AB’de, üzerinde durulan en önemli yapı. AB’de kooperatifler, rekabet çerçevesi içinde bağımsız çalışan, ortakların özerkliğini sürdüren ve onların bağımsızlığını güçlendiren tek ekonomik kurum durumunda. Tarım kooperatiflerinin AB çerçevesinde ekonomik rollerinin bu kadar gelişmiş olması, ortak bir pazarın kurulmuş olmasından ve bu pazarın yarattığı doğal rekabet ortamından kaynaklanıyor. Kooperatifler, tarımda yapısal politikaların belirlenmesinde çok önemli görevler üstlenerek büyük katma değerleri oluşturuyor. Özellikle tarımsal fiyatların belirlenmesi ile ilgili olanlar başta olmak üzere, karar alma sürecinde AB kurumlarını etkilemeye yönelik çalışmalar da yürütüyorlar.

AB ülkelerinde 30 binin üzerinde

kooperatif bulunurken, ortak sayıları 12 milyonu aştı. 600 binin üzerinde çalışanı bulunan ve 200 milyar avronun üzerinde ciroya sahip olan kooperatifler, tarımsal girdi piyasalarında yüzde 50’nin üzerinde; tarım ve gıda ürünlerinin pazarlanması, toplanması ve işlenmesinde ise yüzde 60’ın üzerinde pazar payına sahiptir. Tarım kooperatiflerinin cirosunun tarımsal üretime oranı ise 1983’de yüzde 66 iken, 1989’da yüzde 82’ye; son yıllarda ise yüzde 90’a kadar ulaşmış durumda. AB’de özellikle tarım kooperatifleri süt ve süt ürünlerinin üretimi ve toptan pazarlanmasında çok güçlü konumdadır. Örnek vermek gerekirse, bu sektörde kooperatiflerin pazar payları, İrlanda’da yüzde 97, Finlandiya’da yüzde 96 ve İsveç’de yüzde 95 seviyesindedir. Akdeniz ülkelerindeki tarım kooperatifleri ise şarap ve zeytinyağı sektöründe yüksek paylara sahiptir. Bazı ürünlerde kooperatiflerin pazar payları yüzde 100’e kadar çıkmaktadır. Ayrıca İrlanda’da hayvan Islâhında, Avusturya’da şeker pancarında ve Hollanda’da patates nişastasında kooperatiflerin pazar payları, yüzde 100’dür. Hollanda’da çiçek pazarlamada kooperatiflerin payı yüzde 95 gibi oldukça yüksek bir seviyeye ulaştığı gözleniyor.

AB’ye uyum sağlamaya çalışan ülkemiz tarımında; işletmelerin küçük oluşu, arazilerin çok parçalı olması, sulamadaki yetersizlikler, kırsal kalkınma ve işletmelere ait tarımsal istatistiklerin yetersizliği bu süreçte sıkıntı yaşanan önemli başlıklar olarak öne çıkıyor. Bu sorunlar sadece AB üyeliği için değil, sürdürülebilir tarım ve çiftçimizin refahı açısından da son derece önemli. Gelişmiş tarım ekonomilerine sahip ülkelerde başarılı örnekler ortaya koyan kooperatifçilik ülkemizde tarımsal ekonominin gelişiminde ve sürdürülebilir tarımda kilit rol oynayabilir. Bu kapsamda kooperatifler yasal boşluk ve karmaşıklıklardan kurtarılmalı, kooperatifleşme teşvik edilmeli ve kooperatifler mali yönden güçlendirilmeli ve desteklenmelidir. ■

re, İtalya ve Japonya gibi ülkelerin öne çıktığı görülüyor. ABD ve Almanya’da toplam nüfusun dörtte biri, Norveç ve Kanada’da üç kişiden biri, Japonya’da her 3 aileden biri ve Finlandiya’da ise toplam nüfusunun yüzde 75’i kooperatiflere üye. Bu ülkelerde kooperatiflerin iş hacimlerine bakıldığında ilk sıralarda tarımsal kooperatiflerin yer aldığı görülürken, Almanya, Fransa ve Hollanda’da kooperatif bankaları ülkenin en büyük 5 bankası arasında bulunuyor. Bununla birlikte, kriz dönemlerinde sermaye şirketlerine kıyasla kooperatiflerin daha az etkilendiği görülmektedir. Dünyanın en başarılı 300 kooperatifinin 2010 yılı toplam ciroları 1,9 trilyon dolar olarak açıklandı.

Tarım kooperatifleri, çiftçilerin ürün zincirinden daha fazla oranda katma değer elde etmesinde önemli bir rol oynuyor. Pazarlama kooperatifleri üyelerinin pazarlık gücünü artırırken, aynı zamanda ölçek ekonomilerinden

AB'nin Yeni Standardizasyon Politikası ve KOBİ'ler

Standartlar, başta üretim olmak üzere hayatın her alanında karşımıza çıkıyor. Sanayi ve ticarete olduğu kadar ürün ve hizmetlerin kalitesi, şeffaflığının artırılması ve maliyetlerinin düşürülmesini sağlarken, başta KOBİ'ler olmak üzere şirketlerin yeni piyasalara erişimini, eşit şartlarda rekabet edebilmelerini sağlayıcı önemli işlevleri bulunuyor.

Sema Gençay ÇAPANOĞLU
İKV Kıdemli Uzmanı

Standartlar ürün, üretim süreçleri, servis ve test metotlarına ilişkin yerine getirilmesi gerekli şartları belirleyen ve bunların amaçlara uygun olmasını zorunlu kılan, ilgili prosesler boyunca yüksek kalite ve güvenliğin garanti edilmesini sağlayan teknik özellikler olarak tanımlanıyor.

Yaklaşık 500 milyon tüketici ve 21 milyon KOBİ'den oluşan AB Tek Pazarı açısından da standartların önemi büyük. Malların ve hizmetlerin Tek Pazar'da serbestçe dolaşabilmesi için bu mal ve hizmetlerin, tüketicilerin ve çevrenin korunmasını sağlayan çeşitli standartlara sahip olması gerekiyor. AB Tek Pazar'ının oluşturulmasında öncü rol oynayan standartlar, piyasa temelli rekabeti desteklerken maliyetlerin düşürülmesine, ürünlerin güvenliğinin artırılmasına,

sağlık, güvenlik ve çevrenin korunmasına sağladıkları katkılarla toplum açısından büyük önem taşıyorlar.

Avrupa Standardizasyon Sistemi

Avrupa Standardizasyon Sistemi temel olarak iki ögeden oluşuyor:

- Avrupa Standartları:

Avrupa Standartları, piyasa ve sanayi tarafından yönlendirilerek şekillendiriliyor; ilgili tarafların ortak görüşüyle oluşturuluyor ve isteğe bağlı olarak uygulanıyor. Avrupa Standartları, Avrupa Standardizasyon Kurumları (CEN, Cenelec, ETSI) tarafından geliştirilerek onaylanıyor ve 27 AB üye ülkesinde ilgili ulusal standartların yerini alıyor. Bu stan-

dartlar, güncel teknoloji ve bilgileri yansıtmaları amacıyla sürekli olarak güncelleniyor.

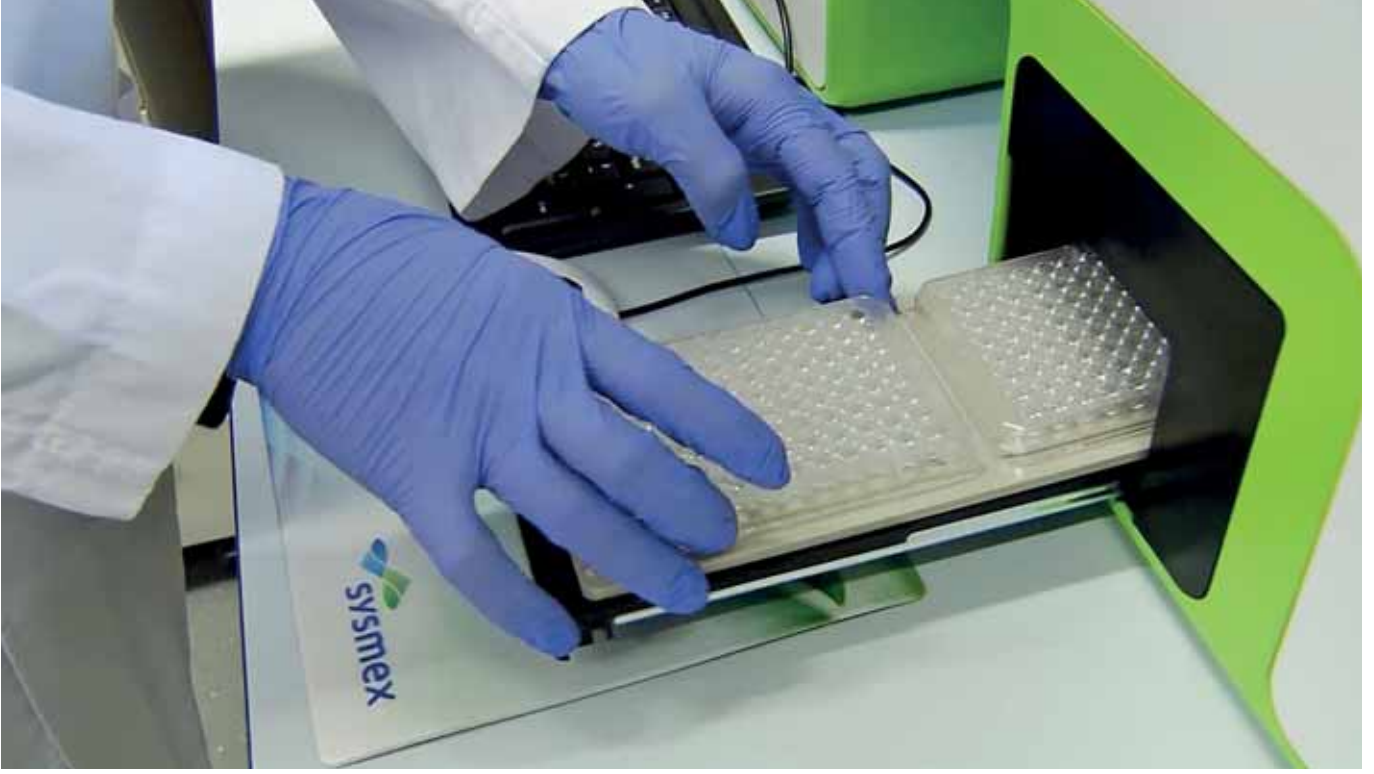
Avrupa Standardizasyon Komitesi (*European Committee for Standardisation-CEN*), Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (*European Committee for Electrotechnical Standardisation - CENELEC*) ve Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (*European Telecommunications Standards Institute - ETSI*) Avrupa Standardizasyon kuruluşları olarak faaliyet gösteriyor.

Avrupa Standardizasyon Komitesi'nin (CEN) kapsadığı sektörler; havacılık, uzay, kimyasallar, inşaat, tüketim ürünleri, savunma ve güvenlik, enerji, çevre, gıda, sağlık, bilgi iletişim teknolojileri, makine aksamaları,

hizmetler, akıllı yaşam, ulaştırma ve paketlenme olmak üzere geniş bir alana yayılıyor. CEN, ilgili sektörlerde Avrupa standartlarının ve çeşitli ürün, malzeme, hizmet ve proseslere ilişkin teknik belgelerin geliştirilmesine yönelik bir platform sağlıyor. CENELEC, elektroteknik mühendislik alanındaki standardizasyondan sorumlu bulunuyor. ETSI ise bilgi ve iletişim teknolojileri için küresel çapta uygulanabilecek standartlar oluşturuyor. Halen CEN-CENELEC tarafından ürün ve hizmetlere yönelik geliştirilmiş 20 bin Avrupa standardı ve ETSI tarafından geliştirilmiş 35 bin kadar standart bulunuyor. Avrupa Standardizasyon Sistemi'ni Avrupa Standartları ve Uyumlaştırılmış Avrupa Standartları oluşturuyor.

- Uyumlaştırılmış Avrupa Standartları:

Bu standartlar Avrupa standartlarını uyumlaştıran ulusal standartlardır. Yetkili Ulusal Standardizasyon Kuruluşu tarafından Avrupa standardı uyumlaştırılarak ulusal standart olarak hazırlanıyor ve yetkili ulusal kuruluş tarafından yayımlanıyor. Avrupa standartlarına ilişkin kurumlar tarafından (CEN, CENELEC, ETSI) Avrupa Komisyonu'nun talebi üzerine, AB mevzuatının uygulanması amacıyla geliştirilmiş özel bir Avrupa standartları türünü oluşturuyor. Bu uyumlaştırılmış standartları seçen AB şirketleri AB mevzuatında belirlenmiş uyumluluk varsayımından yararlanıyor. Böylece mal ve hizmetlerini Tek Pazar içinde sayıları 500 bini bulan

Günümüzde standardizasyon sadece bir ülke ya da bölgenin uygulaması olmaktan çıkarak gittikçe daha fazla küresel bir boyut kazanıyor.

tüketicie pazarlayabilme imkânını elde ediyor. CEN, CENELEC tarafından geliştirilmiş yaklaşık 4 bin ve ETSI tarafından uyumlaştırılmış 500 standart bulunuyor. Uyumlaştırılmış standartlar, Tek Pazar'da pek çok ürünün serbestçe dolaşmasını sağlıyor.

Bu çerçeve içinde Avrupa Komisyonu, yenilenmiş bir yaklaşım önerisinde bulunarak şu noktalara dikkat çekiyor: Başta bilgi ve iletişim teknolojileri ve hizmetler alanları olmak üzere bütün Avrupa Standardizasyon Sistemi'ne ilişkin sorunlara yönelik bir yaklaşımın geliştirilmesi; ekonomik operatörlerin öngörülebilir ve istikrarlı yatırım ortamı sağlayan tek ve uyumlu bir Avrupa standartlar politikasının oluşturulması ve kamu-özel sektör işbirliğinin geliştirilmesi.

Avrupa Komisyonu, Avrupa Standardizasyon Sistemi'nde KOBİ'lerin talep ve ihtiyaçlarının temsil edilmesi amacıyla 2013 yılında Küçük İşletmeler Standartları (*Small Business Standards-SBS*) derneğini kurdu. Şeffaf, açık ve kapsayıcı bir standardizasyon sistemi kurulması amacıyla KOBİ'ler; Avrupa standardizasyon kuruluşları, ulusal ve uluslararası standardizasyon kuruluşları gibi Avrupa Standardizasyon Sistemi'ndeki taraflarla birlikte çalışıyor. SBS aynı zamanda KOBİ'lerde standartların faydaları konusunda farkındalığı artırmayı ve KOBİ'lerin daha fazla standardizasyon sürecine dâhil edilmesini amaçlıyor. CEN ve CENELEC de KOBİ'lere standartlar hakkında destek sağlayarak, standartların faydaları, nasıl kullanılmalrı gerektiğine ilişkin bilgi sunmalarının yanı sıra

standart geliştirme sürecine nasıl katkıda bulunabileceklerine ilişkin yol gösteriyor.

Avrupa'da Standardizasyona İlişkin Güçler Birleştiriliyor

Standartlar, AB'de yenilikçiliğin itici gücü, bilginin yayılmasının yanı sıra üye ülkeler arasında ticaretin geliştirilmesi açısından da büyük önem taşıyor. Tek Pazar'ın iyi işleyebilmesi ve derinleştirilmesi için ekonomik aktörlerin hareket alanının genişletilmesi gerekiyor. Bunun da sağlanabilmesi için üye ülkelerde uygulanan teknik standartların uyumlaştırılması şart.

Standardizasyon ortamının dünyadaki gelişmelere paralel olarak değişim gösterdiği bir gerçek. Yeni teknolojiler ve sanayi değer zincirlerinde dijital teknolojinin kullanımı yaygınlaşıyor. Günümüzde standardizasyon sadece bir ülke ya da bölgenin uygulaması olmaktan çıkarak gittikçe daha fazla küresel bir boyut kazanıyor. Avrupa Standardizasyon Sistemi'nin de AB'nin, küresel boyutta standartlar merkezi olabilmesi için sanayinin, toplumun, tüketicilerin ve diğer kesimlerin hızla değişen ihtiyaçlarına cevap verebilmesi gerekiyor. Standartların önemli rollerini dikkate alan AB, standartlara ilişkin çalışmalar yürütmekte. AB, mevzuat ortamının ve AB sanayisinin rekabet gücünün geliştirilmesine katkıda bulunan etkin bir standardizasyon politikası oluşturmayı hedefliyor.

Bu amaçla Avrupa Komisyonu 1 Haziran 2016 tarihinde yayımladığı bildiriyle¹ Avrupa Standardizasyon Sistemi'nin teknolojik gelişmeler, siyasi öncelikler ve küresel gelişmeler paralelinde nasıl geliştirilmesi gerektiğini içeren pakete yönelik bir bildiri ortaya koydu. AB'nin Tek Pazar Stratejisi'nde de belirtildiği gibi Komisyon, Avrupa Standardizasyon Sistemi'ni, sanayi, Avrupa standardizasyon kurumları, KOBİ'ler ve diğer bütün tarafların desteğiyle modernize etmeyi amaçlıyor. Komisyon bu paketle; değişen çevreye uyum sağlayan, birçok politikayı destekleyen, tüketiciler ve iş dünyası için öngörülebilirlik sağlayan tek ve uyumlu

bir AB Standardizasyon Sistemi için vizyonunu ortaya koyuyor.

Avrupa Standardizasyon Sistemi'ne ilişkin bildiri paketi şunları içeriyor:

- Standardizasyon için Ortak Girişim (Joint Initiative on Standardisation-JIS): Bu girişim ile AB'de standardizasyonlara ilişkin kamu ve özel sektörden tüm tarafların bir araya gelmesiyle ortak sorunlara çözüm bulmak üzere bir platformun oluşturulması ve ortak vizyon ve somut eylemler ortaya koyan yaratıcı bir diyalog sürecinin başlatılması amaçlanıyor. İsteğe bağlı olarak işbirliği niteliğindeki bu girişimin başlıca taraflarının ise AB ve ulusal çaptaki standardizasyon kurumları, sanayi kuruluşları ve dernekleri, KOBİ'ler, tüketici dernekleri, ticaret birlikleri, çevre kurumları, EFTA üye ülkeleri ve Avrupa Komisyonu'ndan oluşması planlanıyor. Süreç ise 13 Haziran 2016 tarihinde Amsterdam'da tüm tarafların katılımıyla resmen başlatıldı. Bu yeni işbirliği ile 2019 yılı sonuna kadar standartlara ilişkin çalışmaların tamamlanması öngörülmüyor.

Söz konusu ortak girişim, Horizon 2020 Programı'nın da desteğiyle Ar-Ge ve yenilikçiliğin sağladığı itici güç ile standartların ve önceliklerin belirlenmesinde rol oynayacak. Böylece Avrupa standartlarının uluslararası düzeyde geliştirilmesi ve bunun zamanında olmasıyla beraber her kesime açık, şeffaf ve kapsayıcı bir şekilde 3 ana alanda gruplanan 15 eylemin gerçekleştirilmesi öngörülmüyor. Standardizasyona ilişkin Ortak Girişim kapsamındaki eylemlerin Dünya Standartlar Günü olan 14 Ekim'de ortaya koyulması öngörülmüyor. Taraflarca paylaşılan ortak vizyon ve birçok girişimle birlikte standardizasyon çalışmalarının daha güncel ve önceliklere göre şekillendirilerek 2019 yılı sonuna kadar sonuçlandırılması planlanıyor.

Girişime ilişkin 3 pilot projenin gerçekleştirilmesi planlanıyor: Uluslararası standardizasyon sürecinde Avrupa KOBİ'lerinin ve standardizasyona ilişkin

tarafların temsilinin geliştirilmesi; kamu alımlarında standartların kullanımının ve kamu alımları yönergesi ile uyumunun artırılması ile İnşaat Ürünleri Yönergesi'nin geliştirilmesi.

- Avrupa Standartlarına İlişkin 2017 Yılı Çalışma Programı: Program ile Avrupa standartlarının geliştirilmesine ilişkin önceliklerin ve hedeflerin belirlenerek önümüzdeki yılın çalışma programının oluşturulması amaçlanıyor. Program, AB'nin büyüme ve istihdama ilişkin uzun vadeli stratejilerini ortaya koyuyor. Avrupa Komisyonu, 2017 programında standartların belirlenmesinde hizmetler ve bilgi iletişim teknolojilerinin öncelikli sektörler olmasını önermiş durumda.

- Kurumlar Arası Diyalog: Diyalogun, AB standardizasyon politikasının uygulanmasına ilişkin raporlama faaliyeti ve aynı zamanda uygulamanın sonuçlarını ortaya koyan geri bilgi akışını kapsamaması planlanıyor. Bu bilgi akışının ise Avrupa standartlarının, AB'de rekabet gücünü, istihdamı ve büyümeyi artırıcı etkisini ortaya çıkarması amaçlanıyor.

- Hizmetlere İlişkin Avrupa Standartlarının Geliştirilmesi: Hizmetler, AB ekonomisinin yüzde 70'ini oluştururken, AB standartlarının sadece yüzde 2'sini oluşturmaktadır. Standartların bölünmüşlüğü ise hizmetlerin üye ülkeler arasında temin edilmesinin önünde en önemli etkenlerden biri. Bu kapsamda, isteğe bağlı olan Avrupa Hizmet Standartları'nın geliştirilmesi, ulusal standartlar ve belgelendirme sistemlerinden kaynaklanan engellerin azaltılması ve hizmet sağlayıcılara bilgi sağlanması amaçlanıyor. Avrupa Komisyonu, hizmet standartlarını 2017 yılında gözden geçirmeyi planlıyor. Böylece ulusal kuralların ve uygulamaların incelenerek iyi örneklerin geliştirilmesi ve engel oluşturan unsurların ortadan kaldırılması hedefleniyor. ■

¹ Avrupa Komisyonu, "Standardisation Package-Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee And The Committee of the Regions- European Standards for the 21st Century", COM(2016) 358 final, 01.06.2016.

Yeliz ŞAHİN
İKV Uzmanı

Polonya siyasetinden AB Konseyi Başkanlığı'na geçiş yapan Donald Tusk, AB'nin çok boyutlu krizlerle karşı karşıya kaldığı bir dönemde, 28 AB lideri arasında görüş birliği sağlama gibi zorlu bir görevi yürütüyor.

AB Zirvesinin Başındaki Polonyalı: Donald Tusk

Gençlik ve *Solidarność* Yılları

Donald Franciszek Tusk, 22 Nisan 1957 tarihinde Polonya'nın Gdańsk şehrinde, Nazi işgali döneminde büyük zulüm gören Polonyalı Kaşub azınlığa mensup bir ailede, kendisiyle aynı ismi taşıyan marangoz Donald Tusk ile hemşire Ewa Tusk'un çocuğu olarak dünyaya geldi. Tusk, sağlığı bu dönemde zarar gören babasını 14 yaşında kaybedecekti. 1976 yılında Nicolaus Copernicus Lisesi'nden mezun olan Tusk, daha sonra

Gdańsk Üniversitesi'nde tarih eğitimi alacaktı. 1970 kışında Gdańsk'ta yaşanan işçi grevlerinin kanlı bir şekilde bastırılması, Tusk'u derinden etkileyecek ve komünist rejime karşı yasadışı faaliyetlere katılmaya itecekti. 1976-1980 yılları arasında Gdańsk Üniversitesi'nde tarih okuyan Tusk'un üniversiteden mezun olduğu sıralarda, Gdańsk'ta Lenin Tersanesi'nde büyük çaplı işçi grevleri başlamıştı. 17 bin kişinin katıldığı bu grev, Polonya'da demokrasi yanlısı işçi hareketi Dayanış-

ma (*Solidarność*) Hareketi için bir dönüm noktası olacak ve Polonya'da komünist rejimin yıkılmasına zemin hazırlayacak sosyal bir devrim başlatacağı. Dayanışma Hareketi'ne katılan Tusk, Bağımsız Öğrenci Birliği'nin (NZS) kurulmasında önemli görev üstlendi. Tusk, Dayanışma yanlısı basın yayın organlarında yazarlık ve gazetecilik yapmaya başladı.

Aralık 1981'de Polonya'da sıkıyönetim ilan edilmesinin ardından 24 yaşındaki Tusk, komünizm karşıtı faaliyetleri nedeniyle kara listeye alınmıştı. Bu dönemde kamuda iş bulamayan Tusk, benzer görüşlü kişilerin kurduğu "*Swietlik*" isimli kooperatifte 7 yıl süreyle işçi olarak çalıştı, siyaset yazarlığı faaliyetlerini ise yer altında yürüttü.

Hakkında Az Bilinenler

- Donald Tusk'un AB Konseyi Başkanlığı'na seçilmesi, Karol Wojtyła'nın Papa İkinci Jean Paul olarak papalık görevine gelmesinden bu yana bir Polonyalı'nın üstlendiği en prestijli görev.
- Popüler kültürü seven Tusk; Quentin Tarantino filmlerinden, Yüzüklerin Efendisi'nden ve futboldan hoşlanıyor.
- Donald Tusk'un *Swietlik* kooperatifinde çalıştığı dönemde baca temizleyiciliği yaptığı biliniyor.
- Donald Tusk ile üniversite yıllarında tanışarak evlendiği eşi Małgorzata Tusk'un 1982 doğumlu Michał ve 1987 doğumlu Katarzyna isimli iki çocukları var.
- Komisyon Başkanı Juncker'den sonra AB hiyerarşisindeki ikinci en yüksek ücreti alan Tusk'un yıllık maaşı ise 298 bin 495 avro.

1980'lerin sonuna gelindiğinde, Polonya'da komünist rejim sarsılmaya başlamıştı. Bu durumdan istifade eden Tusk ve benzer görüşlü arkadaşları, Aralık 1988'de liberal kongreyi toplayacak ve demokratik Polonya vizyonunu ortaya koyacaklardı.

Demir Perdeden Sonra

1989'da Demir Perde yıkıldığında, Tusk, Polonya siyasetinde aktif şekilde yer almayı sürdürecekti. Tusk, 1990 yılında Polonya'daki ilk Avrupa yanlısı parti olan Liberal Demokratik Kongre'yi (KLD) kurdu. KLD, serbest piyasa ekonomisi ve özelleştirme ile Polonya'nın en kısa sürede AB'ye üye olması görüşünü savunmaktaydı. 1991 yılında parlamentoya giren Tusk, KLD'ye 1994'te Demokratik Birlik partisi ile birleşmesine kadar başkanlık etti¹. Daha sonra Özgürlük Birliği (UW) adını alan bu yeni oluşumun başkan yardımcılığını üstlenen Donald Tusk, 1997 yılında Senato'ya seçildi.

Tusk, 2001 yılında UW'den ayrılarak merkez sağ görüşlü Yurttaş Platformu Partisi'nin (PO) kurucuları arasında yer aldı. 2001 yılı seçimlerinde PO parlamentoya girerek, en güçlü muhalefet partisi oldu. Nisan 2003'te partinin genel başkanı olan Tusk, o dönem Polonya muhalefetinin en etkili siyasetçileri arasında anılmaya başlandı. 2005 yılına gelindiğinde

ise Tusk, kendine Polonya siyasetinin ağır topları arasında yer edinmişti. Tusk, cumhurbaşkanlığı seçimleri için gözde adaylar arasında gösterilmesine karşın seçimlerin ikinci turunda muhafazakâr rakibi Lech Kaczyński'ye karşı kaybetti.

2007 yılındaki seçimlerde Tusk liderliğindeki PO, oyların yüzde 40'ını alarak büyük bir zafer kazanacak ve Tusk'u Başbakanlık koltuğuna taşıyacaktı. Tusk, 2011 yılında ikinci kez Başbakan seçilerek 2014 yılına kadar bu görevi üstlenecek ve Polonya'nın modern tarihinde en uzun süre görev yapan ve komünizmin çöküşünden bu yana ikinci kez seçilen ilk Başbakan unvanını alacaktı.

Tusk, Avrupalı meslektaşları arasında ise küresel mali kriz ve Avro Alanı krizi döneminde daralmaya girmeyen tek AB ekonomisi olma özelliği taşıyan Polonya'nın Başbakanı olarak saygın bir devlet adamı olarak tanınıyordu. Tusk'un başbakanlığı döneminde Polonya ekonomisi büyümeyi sürdürdü. Öyle ki, kriz döneminde ekonomi yüzde 20 oranında rekor düzeyde büyüme kaybetti² ve Avrupa'daki altıncı en büyük ekonomi haline geldi.

Yetenekli bir hatip olarak tanınan Tusk, Polonya'daki iç siyasi krizleri başarıyla yönetmeyi becerdi. Ülkesi Polonya'yı Avrupa'nın kalbine taşımadaki çabaları, 2010 yılında, Polonya Başbakanı Donald Tusk'a Avrupa'da birliği hizmet

Tusk'un görev tanımı, doğru kararların doğru zamanda alınmasını sağlamayı gerektiriyor. Bu ise gerekli durumlarda karar alma sürecini hızlandırmak üzere -kelimenin tam anlamıyla- AB liderlerini bir odaya kilitlemek anlamına gelebiliyor.

edenlere verilen en köklü ve prestijli ödül olan Şarlman Ödülü'nü kazandı.

Krizler Avrupası'nın Başında Bir Polonyalı

Brüksel'den gelen iş tekliflerine sıcak bakmamasına rağmen Tusk, 2014 yılında Polonya siyasetinin zirvesinden AB'nin zirvesine geçiş yapacaktı. Tusk, 30 Ağustos 2014 tarihinde AB hiyerarşisindeki en üst siyasi kurumun başına; AB Konseyi Başkanlığı'na seçilen Tusk, bu görevi 1 Aralık 2014'te Herman Van Rompuy'den devralmaya hak kazandı. Tusk'un, Polonya'da komünizmin yıkılmasından 25 yıl, AB üyeliğinden 10 yıl sonra AB'deki en kıdemli görevlerden birine getirilmesi, şüphesiz Polonya için de tarihi bir başarı niteliğindedir.

Sınırlı İngilizce bilgisi, AB kurumlarının *lingua francası* Fransızca'yı bilmemesi ve tek para birimi Avro'yu benimsememiş bir ülkeden gelmesi gibi faktörlerin o dönemde aleyhinde kullanılmasına karşın Tusk, Almanya Şansölyesi -ve AB'nin de *facto* lideri- Merkel başta olmak üzere AB liderlerinin saygı duyduğu tecrübeli bir devlet adamı olarak dikkat çekiyordu. Sessiz, pragmatist ve kararlı bir siyasetçi olarak nitelendirilen³ Tusk, vaktinden önce karar almaktan hoşlanmaması ve "bekle ve gör" taktiğine başvurması sebebiyle Almanya Şansölyesi Merkel'e benzetiliyor⁴.

Tusk, AB Konseyi Başkanı olarak selefi Belçika eski Başbakanı Van Rompuy'den farklı bir tarza sahip. Düşük bir profil sergilemeyi tercih eden Van Rompuy'e kıyasla Tusk, keskin ifadeleri

ve cesur açıklamalarıyla dikkat çekiyor. Konsey yetkililerine göre, görevini AB liderleri arasında uzlaşmayı sağlamakla sınırlı görmeyen Tusk, bazı durumlarda yol göstermesi gerektiğine inanıyor⁵. AB Konseyi Başkanlığı'na gelmesiyle birlikte iki gün süren zirve toplantıları ve onlarca sayfalık zirve sonuç bildirgeleri geleneğinden uzaklaştığı görülen Tusk, ilk kez 18 Aralık 2014 tarihinde başkanlık ettiği ve bir günde tamamlanan zirve toplantısı için, Merkel başta olmak üzere birçok AB liderinden övgü topladı⁶.

Tusk'un görevde bulunduğu bir buçuk yıl içerisinde problem çözme ve liderler arasında uzlaşmayı sağlama becerilerini test edecek krizlerden mahrum kalmadığını belirtelim. Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan olası çıkış senaryosunun önlenmesi, halen AB'nin gündeminde olan eşi benzeri görülmemiş mülteci akınının ele alınması, AB üyeliğinin geleceğine ilişkin referandum öncesinde Britanya'nın AB içerisinde kalmasını sağlamak üzere yeni bir anlayış geliştirilmesi Tusk'un şimdiye kadar ele almaya çalıştığı zorlukların başında geliyor. Tusk, AB Konseyi Başkanlığı'na geldiği 1 Aralık 2014'ten bu yana çoğu mülteci krizi gündemiyle toplanan 15 AB liderler zirvesine başkanlık etti. Görev süresi boyunca AB'nin dış ilişkilerine de

yoğun mesai harcayan Tusk, AB dışında Türkiye de dâhil 20 ülkeyi ziyaret etti.

Tusk'un görev tanımı, doğru kararların doğru zamanda alınmasını sağlamayı gerektiriyor. Bu ise gerekli durumlarda karar alma sürecini hızlandırmak üzere -kelimenin tam anlamıyla- AB liderlerini bir odaya kilitlemek anlamına gelebiliyor⁷. Merkel ile Tsipras arasında 14 saat süren görüşmenin ardından anlaşmaya varılması ve Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan çıkışının son anda önlenmesi Tusk'un Merkel ve Tsipras'a "Üzgünüm ancak bu odadan çıkmanız mümkün değil" demesi sonucu sağlandı⁸. Kimsenin taşın altına elini koymaya cesaret edemediği durumlarda ise inisiyatif almak Tusk'a düşüyor. Örneğin, AB referandumu öncesinde Britanya'nın üyelikten çıkış kararını önlemek üzere Cameron'ın reform taleplerine cevaben üyeliğin yeniden müzakere edilmesine ilişkin metni hazırlamak için Tusk bizzat kollarını sıvamıştı. Türkiye-AB mülteci uzlaşısının sağlanmasında da önemli rol oynayan Tusk, Türkiye'nin açılmasını istediği fasıllar üzerindeki blokajını kaldırması için Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile Türkiye arasında mekik diplomasisi yürütmüştü.

Tusk, görev süresinin 18 ayını değerlendirilen raporunda⁹, AB krizler ve

zor kararlarla olgunlaştığı görüşünü dile getiriyor. İstikrarsızlığın hüküm sürdüğü mevcut durumda olumsuz sonuçlar yerine, AB'nin en önemli kazanımları olan Schengen, Avro Alanı ve Tek Pazar'ı korumaya odaklanmayı tercih ettiğini dile getiriyor.

Tusk'un önündeki en önemli sınav, şüphesiz Britanya'nın AB üyeliğine ilişkin referandumun sonucu olacak. Tusk, referandum öncesinde Britanya'nın AB'den çıkma kararının yalnızca AB'nin değil, Batı siyasi medeniyetinin sonunu getirebileceği uyarısında bulunmuştu. 23 Haziran 2016 tarihinde sandıktan AB üyeliğine "hayır" oyu çıkması ile Tusk, kendini İngiltere ve AB arasında adeta boşanmanın şartlarını müzakere ederken bulacak. ■

¹ "Donald Tusk", The International Charlemagne Prize of Aachen 2010, http://www.aachen.de/DE/stadt_buenger/pdfs_stadtbuenger/pdf_karlspreis/karlspreis_10/KP2010_Broschuer_e_GB.pdf. Erişim tarihi: 30.05.2016.

² AB Konseyi, "President of the European Council: Donald Tusk", <http://www.consilium.europa.eu/en/european-council/president/biography/>. Erişim tarihi: 30.05.2016.

³ Andrew Rettman, "Who is Tusk and what does he mean for the EU?", *EU Observer*, 1 Eylül 2014,

⁴ <http://euobserver.com/institutional/125427>. Erişim tarihi: 30.05.2016.

⁵ Patryk Szambel, "Charismatic mediator: Donald Tusk, the new president of the European Council", 1 Eylül 2014, European Public Affairs.eu, <http://www.europeanpublicaffairs.eu/charismatic-mediator-donald-tusk-the-new-president-of-the-european-council/>. Erişim tarihi: 30.05.2016.

⁶ Jacopo Barigazzi, "Donald Tusk's hard European education", *Politico*, 22 Ekim 2015, <http://www.politico.eu/article/donald-tusks-hard-european-education-council-president-eu-former-polish-prime-minister/>. Erişim tarihi: 30.05.2016.

⁷ Valentina Pop, "Tusk praised for 'short, concise' EU summit", *EU Observer*, 19 Aralık 2014, <https://euobserver.com/institutional/127014>. Erişim tarihi: 30.05.2016.

⁸ Jonathan Eyal, "Top EU official Donald Tusk a master of the tough task", *Strait Times*, 17 Mart 2016, <http://www.straitstimes.com/world/top-eu-official-donald-tusk-a-master-of-the-tough-task>. Erişim tarihi: 30.05.2016.

⁹ Anne-Sylvaine Chassany, Alex Barker Duncan Robinson, "Greece talks: 'Sorry, but there is no way you are leaving this room'", *Financial Times*, 13 Temmuz 2016, <https://next.ft.com/content/f908e534-2942-11e5-8db8-c03edba8a6e>. Erişim tarihi: 30.05.2016.

¹⁰ Tusk'un AB Konseyi Başkanlığındaki 18 ayına ilişkin değerlendirme raporu için bkz. http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/2016/pdf/QCA015001ENN_pdf/

ABAD ve Futbol (2): Nihat Kahveci Kararı

Yrd. Doç. Dr. Ozan TURHAN
Özyeğin Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
AB Hukuku Öğretim Üyesi

Bundan önceki sayılarda Birlik vatandaşlarının, AB Hukukuna dayanmak suretiyle açmış oldukları davalara istinaden ABAD kararlarını ve gündelik yaşama etkilerini incelemiştik. Bu sayıda ise Nihat Kahveci Kararı'na bir göz atalım.

Her ne kadar, daha önce incelediğimiz kararlarda görüldüğü üzere, AB İçtihat Hukukunun büyük bir bölümünü doğal olarak Birlik vatandaşlarının AB hukukundan kaynaklanan hak talepleri oluştursa da, AB'nin ve AB üyesi devletlerin tarafı olduğu ve üçüncü ülkeler ile imzalanan uluslararası antlaşmaların hükümlerine istinaden, ilgili üçüncü ülke vatandaşlarının hak talepleri hakkında verdiği kararları da, ABAD içtihadında önemli bir yere sahiptir. Kuşkusuz bu alanda en canlı örneklerin başında bir bütün olarak Türkiye-AB Ortaklık Hukuku olarak adlandırdığımız, 1963 tarihinde AB ile (o dönemki ismi ile AET) Türkiye arasında imzalanan ve 1964 tarihinde yürürlüğe giren Ankara (Ortaklık) Anlaşması, anlaşmanın 1973 tarihli Katma Protokol'ü ve AB-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararları'nın hükümlerine istinaden ABAD'ın Türkiye Cum-

huriyeti vatandaşları ile ilgili 60'ın üzerinde kararı yer alıyor. Dergimizin son sayısında incelediğimiz Bosman kararı ile paralellik arz etmesi açısından, bu sayıda bu sefer bizden bir karar olan ve özellikle AB sınırları içerisinde profesyonel faaliyetlerini yürütmekte olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı spor insanlarını oldukça yakından ilgilendiren ABAD'ın Kahveci kararına* ve kararın etkilerine kısa bir göz atacağız.

Türk futbolunun önemli futbolcularından Nihat Kahveci, 2002 yılında İspanya'nın birinci lig futbol takımlarından Real Sociedad'a transfer olur. Sözleşmesinin imzalanması ve transferin gerçekleşmesi üzerine dönemin İspanyol Futbol Federasyonu (İFF) kurallarına istinaden Nihat'a federasyon tarafından, İspanyol ve AB vatandaşı olmayan profesyonel futbol oyuncuları için yürürlükte olan lisans türü düzenlenir. Bununla birlikte yine İFF'nin

İspanya'da futbolu düzenleyen kurallarına istinaden takımlar, ulusal müsabakalarda bu lisans türüne sahip sınırlı sayıda oyuncuyu sahaya sürebilmektedir. Benzer bir yabancı oyuncu kotası, İspanyol vatandaşları dışında yer alan AB vatandaşları için düzenlenen lisansa sahip olan profesyonel futbol oyuncularını için geçerli değildir. İşbu yabancı oyuncu kotasına takılan Nihat, takımı aracılığı ile İFF'ye başvurmak suretiyle kendisine de AB vatandaşı profesyonel futbol oyuncularını için geçerli olan lisansın düzenlenmesini ister ve bu talebini Türkiye-AB Ortaklık Hukukunun hükümlerine dayandırır. Fakat Nihat'ın bu talebi, kendisinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmasından dolayı ve ilgili lisansın sadece AB vatandaşlarını kapsadığı gerekçeleri ile İFF tarafından reddedilir. İFF'nin bu kararına karşı İspanyol Spor Konseyi'ne başvuran ve buradan da aynı gerekçe ile olumsuz cevap alan Nihat, son olarak Federasyon'un ve Konsey'in kararlarına karşı konuyu İspanyol yargısına taşımaya karar verir. Dava önüne gelen İspanyol mahkemesi ise Nihat'ın iddia ettiği gibi konunun Türkiye-AB Ortaklık Hukuku kapsamında ele alınıp alınamayacağı hususunda yorumunu bildirmesi için ABAD'a başvurur.

Bosman kararını incelerken de kısaca değindiğimiz üzere, ABAD'ın yerleşik içtihatlarına istinaden, profesyonel spor insanlarının faaliyetlerinin ekonomik yapısı göz önünde bulundurulduğunda, AB İç Pazarı'nın temel prensiplerinden biri olan işçilerin serbest dolaşımı hükümlerinin sağladığı koruma, AB vatandaşı profesyonel sporcular için de uygulama alanı bulabiliyor. Yine hatırlanacağı üzere ilgili korumanın özünü, AB içerisindeki çalışma hayatında işçilerin milliyetlerinden kaynaklanan her türlü ayrımcılığın yasaklanması oluşturuyor. Bu bağlamda İFF'nin İspanyol vatandaşı olamayan diğer AB vatandaşı futbol oyuncularını için bir yabancı oyuncu kotası getirmemesi, AB Hukukunun Birlik sınırları içerisinde işçilerin serbest dolaşımını düzenleyen temel kuralı olan eşit muamele prensibi ile uyumlu bir haldedir. Başka bir anlatımla, İspanya'da yürürlükte olan düzenlemeler

prensip itibari ile, bir İspanyol vatandaşı futbol oyuncusu için öngörmediği hiç bir sınırlamayı başka bir AB üyesi devletin vatandaşı sporcuya yönelik olarak da uygulayamamaktadır. Tersten okuma yaptığımızda ise karşımıza çıkan tablo, yürürlükte olan kuralların AB vatandaşları ile AB vatandaşı olamayan üçüncü ülke vatandaşları arasında bir ayrıma gitmesi, en azından AB Hukukunun işçilerin serbest dolaşımı hükümleri açısından ilkesel olarak bir sorun teşkil etmiyor.

Bununla birlikte Nihat'ın AB içerisinde ki hukuki konumu, AB sınırları dahilinde işçi sıfatı ile profesyonel bir faaliyeti düzenli olarak icra eden ve bu amaçla üye devletlerde ikamet eden her hangi bir üçüncü ülke vatandaşına nazaran farklılık göstermiyor. Her ne kadar, AB ve Türkiye-AB Ortaklık Hukukunun hükümleri günümüz şekli ile, işçilerin serbest dolaşımı ilkesininin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yönelik olarak halihazırda tam olarak uygulanmasını sağlayacak düzenlemeleri hayata geçirmemiş olsa da, özellikle 1973 tarihli Katma Protokol ve 1/80 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararı'nın hükümleri, AB sınırları içerisinde çalışmakta olan Türk vatandaşlarının hukuki statüsü açısından önemli bir koruma sağlıyor. Katma Protokol'ün 37'nci maddesi üye devletlere, AB içerisinde çalışan Türk uyruklu işçilere çalışma şartları ve ücret bakımından, Birlik üyesi diğer devletler uyruklu işçilere göre uyrukluktan ötürü herhangi bir farklı işleme yer vermeyen bir rejim tanımalarını şart koşarken, 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın 10'uncu maddesi ise yine aynı şekilde AB içerisinde iş gücü piyasalarına yasal olarak dahil olan Türk işçiler ile AB vatandaşı işçiler arasında ücret ve çalışma koşulları bakımından hiçbir ayırım gözetilemeyeceğini düzenliyor.

Türkiye-AB Ortaklık Hukuku ile ilgili olarak daha önce vermiş olduğu çeşitli kararlarında, Ortaklık Hukuku içerisinde yer alan söz konusu ayrımcılık yasağı kuralının AB Hukukuna istinaden üye devletler açısından bağlayıcı ve çalışan tanımını içerisinde yer alan Türk vatan-

daşları bakımından doğrudan etkiye sahip olduğunu kabul eden ABAD, Kahveci kararında söz konusu prensibin Türk spor insularına da uygulanması gerektiğinin öncelikle altını çizmiştir. Zira ABAD'a göre her şeyden önce İFF'nin yabancı oyuncu kuralı, hukuki tanım kapsamında bir spor insanının çalışma koşullarına/şartlarına yönelik bir düzenleme olarak telaki edilmelidir. Dolayısı ile Ortaklık Hukukunun yukarıda yer alan düzenlemelerine istinaden, çalışma koşulları bakımından Türk vatandaşı profesyonel sporcular ile AB vatandaşı sporcular arasında ayırım gözetilmesi, AB üyesi devletler açısından bağlayıcı olan Ortaklık Hukukuna aykırıdır. Başka bir deyişle, AB sınırları içerisinde yer alan futbol klüplerinde yasal olarak profesyonel faaliyetlerini sürdüren Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı futbol oyuncularını, AB vatandaşı meslektaşları ile ücret ve çalışma koşulları bakımından eşit haklara sahip olup, aksi bir tutum üye devletler açısından AB Hukukuna muhalefet sayılacaktır. Sonuç olarak Bosman, davasını ABAD'a taşıyıp Avrupa'da AB vatandaşı futbolcuların kaderini değiştirirken, Nihat'ta Avrupa'da top koşturan Türk vatandaşı meslektaşlarının kaderini, davasını ABAD'a taşımak suretiyle değiştirmiştir.

Unutulmamalıdır ki her ne kadar Kahveci kararı dava özelinde İspanya'da futbolu düzenleyen kuralların, Türkiye-AB Ortaklık Hukukunun ayrımcılık yasağı prensibine takıldığı iddiası ile açılmış ve haklı bulunmuş olsa da, aynı koruma AB sınırları içerisinde yasal olarak her hangi bir iş kolunda işçi sıfatı ile çalışan bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için geçerlidir. Bu bağlamda ücret ve çalışma koşulları bakımından Türk vatandaşları ile AB vatandaşları işçileri arasında uyrukluktan dolayı yapılan doğrudan veya dolaylı her türlü ayrımcılık Ortaklık Hukukuna prensip itibari ile aykırılık teşkil edecektir. ■

* Real Sociedad de Fútbol SAD. and. Nihat Kahveci. v. Consejo Superior de Deportes. and. Real Federación Española de Fútbol (C-152/08)

M. Haluk NURAY
İKV Brüksel Temsilcisi

Gümrük Birliği'nin Yenilenmesi, TTIP, Etki Analizi vb.: Ortam Gergin Diye Bu Konuları Hiç Konuşmayacak mıyız?

Uzun yılların gözlemine ve deneyimine dayalı bir tespitim var: Dünya halleri iyiye Türkiye-AB ilişkileri de iyi gidiyor. Kötüyken de tam aksi oluyor. Bir başka deyişle, dış dinamikler (dünyadaki genel ekonomik ve siyasal atmosfer), en az iç dinamikler kadar -hatta bazen daha fazla- rol oynuyor ilişkinin gidişatında.

Dünyada yeni bir soğuk savaş gerginliği hissedilirken; AB, 2008 yılında başlayan ekonomik ve finansal krizi bir türlü atlatamayıp, alçak yoğunluklu bir “Avrupa Baharı” mı yaşıyor sorusuna muhatap olurken; göçmen krizi tavan yapmışken; bölgemizdeki sıcak savaş kapımıza, terör şehirlerimizin en kalabalık meydanlarına dayanmışken sen neyin AB’sinden bahsediyorsun diyenlere ne cevap verebiliriz ki?

Belki şunu: Geriye dönüp, sadece geçtiğimiz son yüzyıla dahi şöyle kısaca bir göz atsak, yeryüzünde, insanların umut ve huzur içinde yaşadığı günlerin sayısının ne denli az olduğunu görürüz. Kısaca hatırlayalım: İki dünya savaşı ve

aradaki büyük ekonomik krizden sonra kısacık bir toparlanma ve sükûnet dönemi yaşandı. Derken soğuk savaşın gerginlikleri başladı; doksanlı yılların başında Doğu Bloku’nun çöküşü ile yesheren kısa umut dönemi İkiz Kuleler’in bombalanması ile başlayan süreçte yerini tekrar umutsuzluğa ve çatışmalara bıraktı. Biz daha çok kendi bölgemizi izliyoruz; biliyoruz ama aslında son 60 yılda, dünyanın “Batı” dediğimiz bölümü hariç hemen her yerinde bölgesel çatışmalar, savaşlar hiç sona ermedi. Demek istediğim şu; eğer dış şartların mükemmel olmasını beklersek, daha çok bekleriz.

İKV gibi, konjonktüre bağlı dalgalanmalardan, dayatılan gündemlerden etkilenmeksizin, görev alanında, esas gündemi odağa alarak, hedefi doğrultusunda çalışmayı sürdüren ihtisas kuruluşlarının önemi işte böyle zamanlarda ortaya çıkıyor. Eskiler “ehem mühimme müreccahtır” derlerdi; yani bir iş yapılırken, bir düşünce açıklanırken en önemliyi yeğ tutmak (tercih etmek) gerekir. Hem fertler hem de uluslar için, zaman yönetimi ve odaklanma açısından ne önemli bir ilke. İşte bizim gibi kuruluşların görevi de şartlar ne olursa olsun, her dönemde, kendi alanımızdaki en önemliye dikkat çekmek.

Ekonomi Alanında AB Bağlamında Bizi Neler Bekliyor?

Türkiye ekonomisi ne zaman yavaşlasa, kurlar ne zaman hızlı bir yükselişe geçse hemen bir kriz beklentisi ortaya çıkar. Bu defa da böyle bir beklenti içinde olan kesimler var. Aslında, bana kalırsa, tanımı itibarıyla, kriz, olmayacağı beklenen bir şeyin gerçekleşmesiyle ortaya çıkar. Beklenmeyen gerçekleşirse kriz olur; beklenenin değil; beklenen, göz göre göre olursa, ona da bence kriz denmez (başka bir şey denir ama ona hiç girmeyelim). Yaşadığımız son büyük kriz deneyimi 15 yıl öncesine ait. O zaman bütçe ve finansal sektör kaynaklı bir kriz yaşamıştık. Şimdi du-

rum değişik. Kısaca, tüketerek ve ithal ederek büyüyüyoruz; döviz dengesinde yapısal sorunlar var deniyor. Bir başka deyişle, bu defa reel sektör kaynaklı bir kriz beklentisi var. Bu itibarla, AB bağlamında da reel ekonomiyi ilgilendiren konular “ehemmiyetli” yani önceliği hak ediyor.

Önümüzdeki dönemde, AB ile bağlantılı (siyaset haricinde) iki konunun reel ekonomimiz üzerinde çok ciddi değişiklikler yaratması bekleniyor. AB ile ABD arasında müzakereleri ilerletmekte olan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması (İngilizce kısaltması ile TTIP) ve AB ile aramızdaki Gümrük Birliği’nin yenilenmesi (modernizasyonu da deniyor). Biz şimdilik çok fazla tartışmıyoruz ama AB, yaptığı araştırmalarda, ABD ile aralarındaki ticaret anlaşması yürürlüğe girince bizim nasıl etkileneceğimizi de hesaplamaya çalışıyor. Tabii, Gümrük Birliği yenilenince kendilerinin nasıl etkileneceğini de. Biraz sonra her iki çalışmadan da kısaca bahsedeceğim. Bu tür çalışmalara “etki analizi” deniyor. Bizim de yapmamız lâzım. Muhtemelen, yumurta kapıya dayanınca yapmaya başlarız. Üçüncü bir alt başlık olarak da etki analizinin ticaret anlaşmaları alanında nasıl kullanılması gerektiği konusunda birkaç söz edeceğim.

TTIP Türkiye’yi Nasıl Etkileyecek?

Avrupa Komisyonu, TTIP’nin tarafları nasıl etkileyeceği üzerine bir rapor hazırlatıyor. Bu raporun ilk taslağı geçtiğimiz Mayıs ayının son haftasında kamuoyuna duyuruldu. Rapor 394 sayfa¹. Bunların yaklaşık onu TTIP’nin üçüncü ülkeleri nasıl etkileyeceğine ayrılmış. Dünya ülkelerini birkaç ana gruba ayırarak, üç sayfaya sığan genel bir analiz yapmışlar. Tek bir ülkeye özel başlıklı bir bölüm açılmış. O da Türkiye. Tüm dünyaya üç sayfa ayrılmış, Türkiye’ye de üç sayfa ayrılmış. Zaten bölümün ilk cümlesi de “Türkiye ile AB arasındaki özel ilişkiye istinaden, Türkiye üzerin- ▶

Türk mallarının ABD pazarında AB malları ile aynı muameleye sahip olabileceği bir düzenleme yapılabilirse; milli gelirin yüzde 3,8, ihracatın ise yüzde 6,9 oranında artacağı öngörülmüyor.

deki etkilerin ayrı bir bölümde tartışılması önemlidir” demek suretiyle bu hususa dikkat çekilmiş. Burada, etkinin hangi yollarla yaratılacağına ilişkin teknik açıklamalara değinecek yerim yok. Bu itibarla, ilişkinin miktarı üzerindeki hesaplamaları aktarmakla yetineceğim.

Rapora göre, eğer yürürlüğe girdiği anda TTIP'ye taraf olamaz ya da o tarihe kadar ABD ile paralel bir ticaret anlaşması imzalamazsa Türkiye, - yüzde 0,19'luk bir milli gelir kaybına uğrayacaktır. İhracatta ise son derece sınırlı (+ yüzde 0,13) bir artış olacaktır.

Türk mallarının ABD pazarında AB malları ile aynı muameleye sahip olabileceği bir düzenlemenin yapıldığı varsayımı altında yapılan hesaplamaya göre

ise Türkiye'nin milli geliri (+ yüzde 3,8), ihracatı ise (+ yüzde 6,9) artmaktadır.

Burada bir parantez açayım: Bertelsmann Vakfı tarafından 2014 yılında yapılan aynı konudaki bir başka araştırma² da Türkiye için reel gelirden (- yüzde 2,5), istihdamda ise (- yüzde 0,4) kayıp öngörmekteydi. Gerçi bu araştırma TTIP'nin kapsamı hakkında farklı (daha iddialı) varsayımlara dayanmaktaydı ve metodu da farklıydı ama sonuç olarak etkinin miktarı farklı hesaplanırsa dahi yönü aynıdır. Eğer gereken, zamanında yapıl(a)mazsa Türkiye zarara uğramaktadır.

Komisyon çalışmasının dikkate değer bir diğer bölümü de ABD ile olan ticaretimize ilişkindir. Buna göre, TTIP'den sonra Türkiye'nin ABD'ye ihracatı yüzde 1,3 oranında artacaktır. Buna mukabil ABD'den ihracatımızın yüzde 23,7 artacağı hesaplanmaktadır. Bunun bariz sebebi, ABD'ye karşı uygulanan gümrük vergisi oranlarının inecek olmasıdır. Mevzuat uyumunun yansımaları da Türkiye açısından pek parlak bir görünüm arz etmemektedir.

Rapora göre, Türkiye'nin TTIP'nin olumsuz etkilerden korunmasını sağlayacak bir yöntem henüz bulunmamıştır. Bence, tek taraflı korumacı tedbirlere başvurulması halinde ise uzun vadede daha da olumsuz bir sonuç ortaya çıkması söz konusu. Bu şartlar altında ulaşılabilir tek seçenek, Gümrük Birliği'nin, TTIP kaynaklı sorunları dikkate alan bir yaklaşımla modernizasyonu olabilir. Tabii ki zamanlamayı da uyumlaştırmak kaydıyla.

Gümrük Birliği'nin Modernizasyonu

Gümrük Birliği'nin modernizasyonuna ilişkin görüşmeler henüz başlamış değil. Niyetler beyan edildi; yetki alındı. Taraflar kendi iç hazırlıklarını sürdürüyor. Her iki taraf da erken aşama etki analizleri yaparak, yeni anlaşmanın formatından kapsamına dek bir dizi konuda opsiyonlarını tespit etmeye, müzakere pozisyonlarını oluşturmaya çalışıyor. Kapsamı ve derinliği bilinmediği için gerçek bir analitik etki analizi yapmak bu aşamada haliyle mümkün değil. Sadece “şöyle yaparsak sonucu böyle olur” gibi bir takım genel analizler yapılabilir ki o da şimdilik sadece makro karar alıcıların işine yarar. Anlamlıdır; ancak firma açısından çok fazla anlam ifade etmeyebilir. Şu an için, Gümrük Birliği'nin modernizasyonu konusunda, spekülasyon yapmadan söylenebilecekler sınırlı.

İlk olarak, hangi usul seçilirse seçilsin ve kapsamı ne olursa olsun, yeni anlaşma daha fazla ekonomik entegrasyon yaratmayı, ekonomik bağları derinleştirmeyi amaçlayacaktır ve kesinlikle piyasaları karşılıklı serbestleştirmeyi içerecektir. Bu da son noktada, içerideki ekonomik aktörler arasında direnç yaratabilir ama Türkiye'nin pozisyonundaki bir ülkenin başını alıp giden yeni nesil ticaret anlaşmaları (KOREU, CETA, TTIP) karşısında daha fazla hareketsiz kalma lüksü yoktur. Hele kapanma, içe dönme söz konusu bile olamaz. Gümrük Birliği, o dönemin ticaret anlaşmaları dalgasında Türkiye'ye dünya ile entegrasyonda öncü ülkeler arasında yer alma şansı vermişti. Bu defa, yeni dalga geri kalma ve geç kalma tehlikesi ile yüz yüzeyiz.

İkinci önemli nokta, anlaşmanın kapsamı ile ilgilidir. Sadece sanayi ürünlerini kapsayan mevcut Gümrük Birliği'nin yerini alarak gelecekte taraflar arasındaki ticaret ve yatırım ilişkilerini düzenleyecek olan yeni anlaşma tamamlayıcı, derin bütünleşme içeren bir yeni nesil ticaret anlaşması olacak-

tır. Tarım, hizmetler, KOBİ'ler, kamu alımları, yatırımlar ve yatırımcıların korunması için yeni mekanizmalar ve hükümler, anlaşmazlıkların çözümü için yeni mekanizmalar, sürdürülebilir kalkınma, 21'inci yüz yıl konuları (e-ticaret, küresel değer zincirleri, tamamlayıcı ekonomi gibi), yeni kurumsal araçlar gibi başlıkların büyük bölümü mutlaka yeni anlaşmanın kapsamı içine alınacaktır. Sonradan bilmiyorduk demeyin!

Son olarak da Gümrük Birliği'nin modernizasyonu süreci mutlaka, ülkemize yönelik olarak AB'de şu an hızla yükselen ve dozu artan eleştirilerden etkileneyecektir. Eleştirilerin yarattığı atmosfer hem içeriği hem de zamanlamayı etkileyecektir. Bu hususu göz ardı edemeyiz.

Görüldüğü üzere, modernleştirilmesi söz konusu birçok alan ve bunu yapmak için de birçok yol var. Hangisini seçeceğiz? Karar vermemize yardımcı olacak bir araç var: Etki analizi.

Etki Analizini Nasıl Kullanmalıyız?

Etki analizi hakkında İKV olarak çok yazı yazdık, burada etki analizinin ne olduğunu tekrar anlatmayacağım. Etki analizi, çok kullanışlı bir araç ama bir kaç noktaya çok dikkat etmeliyiz. Bir kere, etki analizleri, belli varsayımlar altında çalıştırılan matematik modeller. Böyle bir modelle örneğin, fiyat esnekliği bilinen bir malın vergisi şu kadar düşerse, ithalatı ne kadar artar gibi bir soru söz konusu ise gerçeğe çok yakın bir tahminde bulunabiliriz. Ama ekonomik hayatın tümünü etkileyecek kapsamlı değişikliklerde sosyal ve çevresel etkileri de içeren tahminleri isabetle yapmak çok güç.

Dönem başında yaptırılan genel etki analizleri, makro karar alıcılar (hükümetler, Avrupa Komisyonu, bakanlıklar, merkez bankaları vb.) için ciddi birer yol gösterici olsalar dahi, mikro karar alıcılar (firmalar) için aynı değeri taşımayabilir. Öncelikle bunu akılda

tutmalıyız. Şu veya bu sektörün kârlı (veya zararlı) çıkacağını öne süren bir etki analizi, o sektörde yer alan A, B, C...Y, Z firmalarının başına neler geleceğini söylemiyor. Sektör ve firmaların kendi etki analizlerini yapmalarında büyük yarar vardır.

AB'de bir süredir, belli büyüklüğün üzerindeki tüm anlaşmalar ve yasal değişiklikler için zorunlu olarak etki analizi yapılmakta. Öneriyi getiren etki analizini de beraberinde getirmekte. Ama bir süre sonra, bu etki analizlerinin hep hazırlayanın istediği sonuçları vermesi dikkat çekmiştir. Şimdilerde, değişiklik yürürlüğe girdikten sonra, sonucun gerçekten etki analizlerinde öngörüldüğü gibi olup olmadığı araştırılmaktadır. Bu amaçla AP'de bir birim kurulmuştur. Çeşitli STK'lar da aynı konuyu başka bakış açılarıyla değerlendiren “kendi etki analizlerini” yaparak kontrole katkıda bulunmaktadır.

Yine AB'de, mevzuatın demokratik olması diye bir kavram geliştirilmiştir. Bu kavramla, mevzuattan etkilenmesi söz konusu tüm kesimlerin (tüketiciler, çevre, diğer sektörler, hatta sokaktaki adam) mevzuatın hazırlanma sürecinde görüşlerini duyurma şansına sahip olması kastedilmektedir. Etki analizleri pahalı araçlardır. Büyük firmaların, özellikle ekonomik etki analizleri yoluyla mevzuatı kendi talep ve menfaatleri doğrultusunda şekillendirebileceğinden endişe duyulmaktadır.

Kamu kurumları da etki analizlerini yapacakları işi savunmak için abartılı şekilde kullanabilmektedir. Somut bir örnekle anlatayım. TTIP etki analizinde, mevzuat uyumundan firmalar nasıl yararlanacak sorusuna şöyle cevap verilmektedir: “Şu anda firmalar iki farklı mevzuat setiyle uğraşmak zorunda, tek mevzuata dönünce iyimser varsayımla vatandaşların gelirleri yüzde 5 (daha doğrusu, 10 yıl süreyle yılda yüzde 0,05) artacaktır”. Burada hemen iki soru sorulmaktadır. Bir, acaba doğru mu? İki, eğer doğruysa bile, bu oran somut olarak ne anlama geliyor? Yılda ▶▶

yüzde yarımlık bir gelir artışı, kişi başına haftada bir fincan kahve demek. Böyle ortaya koyulunca pek de cazip gelmiyor değil mi?

Bir de işin şu yönünü düşünelim. Etki analizinde firma için ilave maliyet anlamına gelen bir mevzuat hükmü, toplum için bu maliyetin çok ötesinde bir fayda sağlıyor olabilir. Bu nedenle, sadece ekonomik etki analizleri tüm resmi göstermez. Nitekim son birkaç yılda, ekonomik etki analizleri sosyal, çevresel, bütçesel, sürdürülebilir kalkınma gibi değişik etki analizleri ile gerçekleştirilmekte, etki analizlerinin hazırlık süreçleri mümkün olduğunca şeffaflaştırılmaktadır. 10 yıl öncesine göre çok farklı bir anlayış gelişmiştir.

Tüm bu gayretlerin amacı, etki analizi gibi güçlü bir aracı geçersiz kılmak değil, daha etkili, daha kullanışlı, daha faydalı hale getirmektir. Biz de bu nok-

talara dikkat ederek kullanmaya gayret göstermeliyiz. Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz:

- Etki analizi mutlaka kullanmamız gereken bir araçtır; Özünde “bana ne olacak” sorusunu sormak, başına gelebilecekleri merak etmek demektir. Kısaca sağduyudur. Olmazsa olmaz.
- Ama etki analizi yaparken/yaptırırken de sonuçlarını karar süreçlerimizde kullanırken de çok dikkatli olmalıyız. Unutmayalım; etki analizi, karar alırken bize yardımcı olacak; bizim yerimize karar vermeyecek. ■

¹ Avrupa Komisyonu, “Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA-Draft Interim Technical Report”, *Ecorys, Mayıs 2016*.

² Felbermayr et al. (2014), “Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)-Who benefits from a free trade deal? Part 1: Macroeconomic Effects”, *Global Economic Dynamics (GED) & Bertelsmann Stiftung*.

İKV'DEN İKİ YENİ YAYIN

